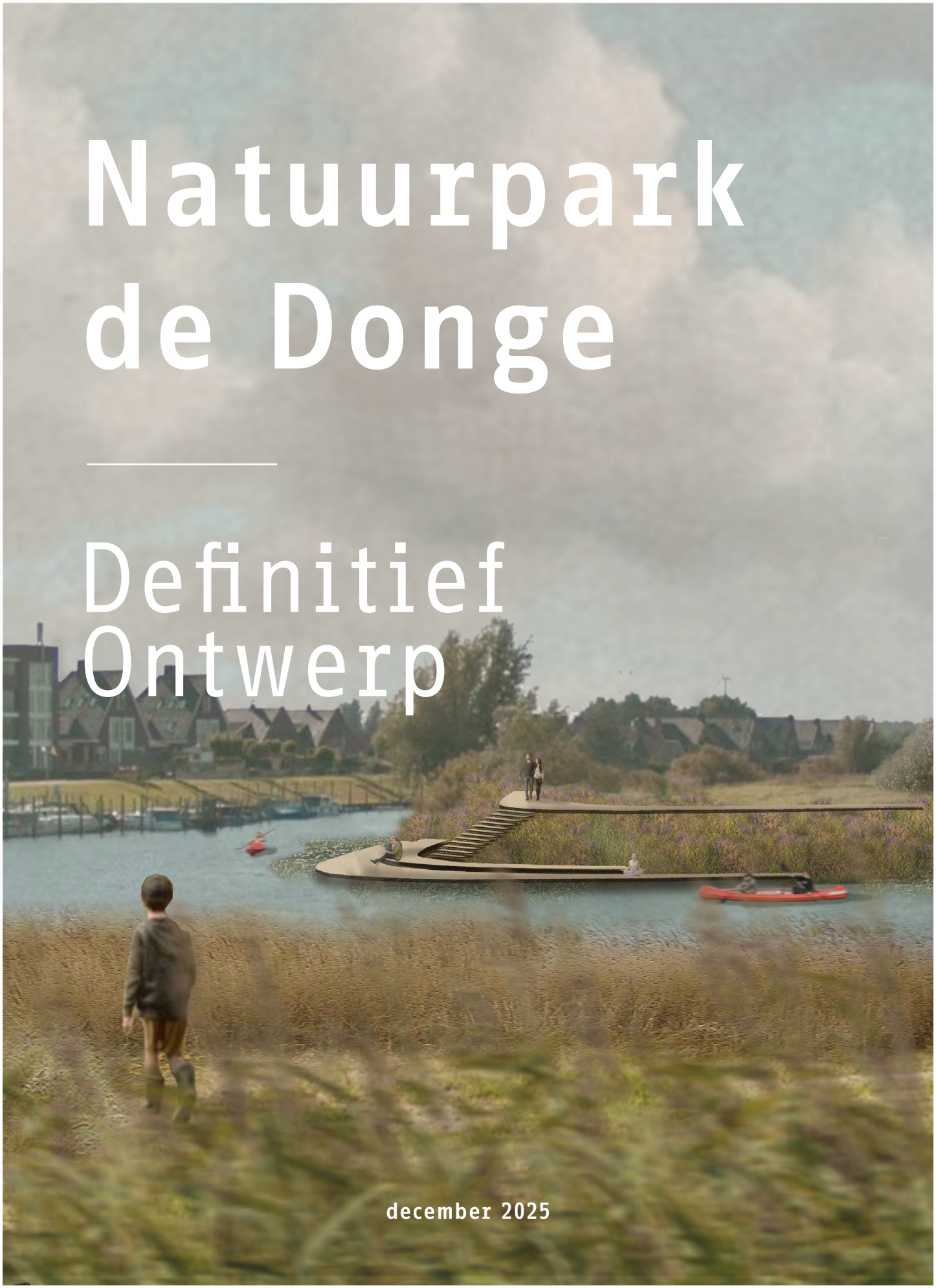
Natuurpark de Donge

Definitief Ontwerp

december 2025

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Gemeente
Geertruidenberg

Colofon

Dit document is gemaakt in opdracht van en in nauwe samenwerking met de Gemeente Geertruidenberg, door Strootman Landschapsarchitecten.

Al het beeldmateriaal: © Strootman Landschapsarchitecten, tenzij anders aangegeven. Sommige beelden zijn afkomstig van internet, daarvan is het beeldrecht soms onduidelijk. Rechthebbenden kunnen contact opnemen met de gemeente Geertruidenberg.

Concept, december 2025.

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Strootman
Landschapsarchitecten
Funenpark 1D
1018 AK Amsterdam
bureau@strootman.net
T. (310) 204 19 41 69

Gemeente
Geertruidenberg

Gemeente
Geertruidenberg
Vrijheidstraat 2
4941 DX Raamsdonksveer
www.geertruidenberg.nl
T. 14 0162

Natuurpark de Donge

Definitief Ontwerp

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Voorwoord 7
01 Inleiding 9
02 Huidige situatie en analyse 19
03 Concept, zonering en programma 37
04 Definitief Ontwerp 43
05 Aanleg en Beheer 93
06 Vervolg 99

BIJLAGEN

VOORWOORD

Beste lezer,

Met trots presenteer ik u het inrichtingsplan voor Natuurpark De Donge. Dit plan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met inwoners, natuur- en recreatie organisaties en vele andere betrokken partijen. Mijn hartelijke dank gaat uit naar iedereen die zich met enthousiasme en inzet heeft verbonden aan dit proces. Samen hebben we een plan ontwikkeld waarin biodiversiteit en recreatie op een zorgvuldige manier samenkomen, in harmonie met het landschap én met respect voor de belangen van omwonenden.

In een gemeente waar de hoeveelheid natuur beperkt is, is de ontwikkeling van dit natuurpark geen luxe maar een noodzaak. Het park zal een essentiële bijdrage leveren aan meer ruimte voor natuur, recreatie en een gezonde leefomgeving. Het wordt een plek voor ontspanning en ontmoeting, waar kinderen al spelenderwijs kunnen leren over natuur en landschap. Dit bijzondere gebied, gelegen langs de Donge, vormt bovendien een waardevolle schakel tussen de Biesbosch en het plassengebied.

In dit plan worden de historische contouren van het eiland opnieuw zichtbaar. Door het toepassen van reliëf creëren we kansen voor verschillende natuurtypen en versterken we de ecologische diversiteit. Het gebied wordt zo ingericht dat bezoekers optimaal kunnen genieten van de natuur, zonder deze te belasten. Daarmee draagt het park bij aan natuurontwikkeling, educatie en een rijke natuurbeleving.

Dit inrichtingsplan biedt een duidelijke en ambitieuze basis en kan inspirerend werken om gezamenlijk verder te bouwen aan de realisatie. Hoewel de financiële uitwerking nog volgt, nodigt het plan uit om de volgende stappen met vertrouwen en energie te zetten.

Met vriendelijke groet,
Biek Nijst
Wethouder Leefbaarheid en Duurzaamheid

01

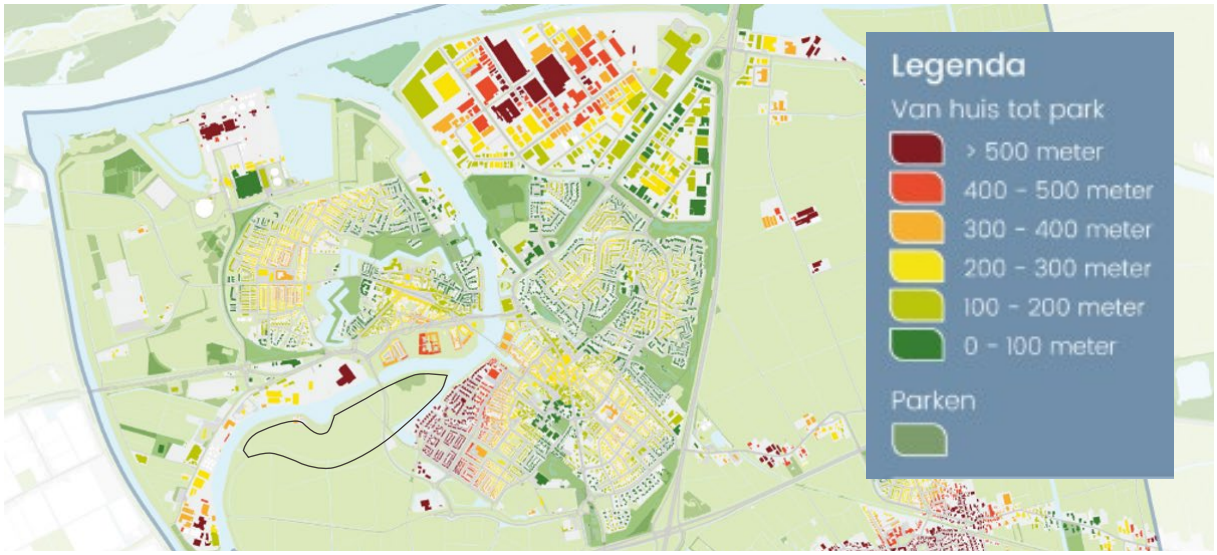
INLEIDING

bruil
bruil

INLEIDING

Aanleiding natuur

De druk op de ruimte in Nederland neemt toe. Er is behoefte aan extra mogelijkheden voor woningen, bedrijven, energievoorziening, etc. Dit dwingt ons goed na te denken over de vraag wat dit betekent voor de toekomst, de leefomgeving, het landschap en de natuur. Want als onze dorpen en steden groeien, moet ook het groene gebied en de natuur mee kunnen ontwikkelen.
Dit speelt in grote mate voor Geertruidenberg en Raamsdonksveer, die in de loop der jaren steeds meer naar elkaar zijn toe gegroeid en waar grote behoefte is aan nieuwe woningen. Er staan nieuwe woonprojecten op stapel en dat maakt de druk op het landschap groot. In beide kernen is nu al weinig ruimte voor groen. De bestaande plekken zijn beperkt in omvang, intensief beheerd en bieden weinig recreatieve voorzieningen. Op de Biesbosch na, zijn er in de omgeving geen natuurgebieden, en hoewel dit gebied dichtbij ligt, is het zonder boot maar lastig bereikbaar.
Wel is er in en nabij de gemeente veel zware infrastructuur en zijn er bedrijventerreinen, verbonden met de havens bij de Amer en het Amertak-kanaal. Geertruidenberg heeft een hoogspanningsstation en ligt dicht bij de Amercentrale, die visueel sterk aanwezig is en tot in het dorpscentrum te zien. De rest van de omgeving bestaat uit agrarische gronden met akkers en graslanden, die weinig bijdragen aan de beleving of biodiversiteit. Eén van deze agrarische gebieden is de Allardpolder, centraal gelegen tussen beide dorpen en door de gemeente aangewezen als kansrijke ontwikkellocatie.
Juist hier ligt de kans om een centraal gelegen natuurpark te realiseren dat bijdraagt aan het welzijn van mensen door stress te verminderen, ontspanning te stimuleren en sociale verbondenheid te versterken. Tegelijkertijd schept een natuurpark leefruimte voor planten, insecten en dieren en draagt het bij aan een betere balans tussen mens en landschap.
De gemeente Geertruidenberg heeft - zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie 2021 - de ambitie te groeien naar een toekomstbestendige en groene gemeente. De ontwikkeling van Natuurpark De Donge draagt hier aan bij en ook aan beleidsdoelen op het gebied van klimaat, recreatie en gezondheid van de bewoners.

Plankaart 3-30-300 regel Gemeente Geertruidenberg: Deze kaart toont de 300-meterregel. De meeste wijken rond het plangebied liggen verder dan 300 meter van een park of groene ruimte (rood/oranje). Een nieuw natuurpark kan deze afstand verkleinen en zo een waardevol uitloopgebied bieden voor de omliggende woonwijken.

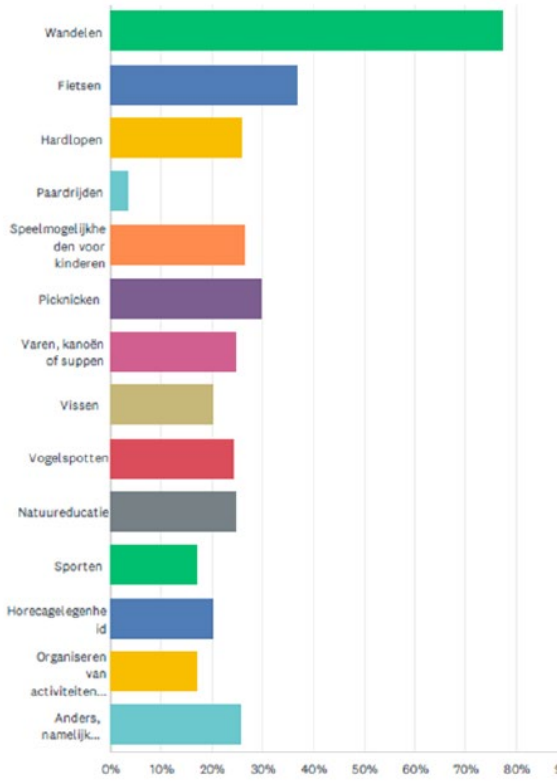
Voortraject

Voordat dit proces van start ging, is er een voortraject uitgevoerd door de gemeente Geertruidenberg, gericht op mogelijke ontwikkeling van een nieuw park of natuurgebied in de Allardpolder. Het idee om de Allardpolder te ontwikkelen tot natuurpark is besproken met een klankbordgroep (stakeholders).

De meeste stakeholders waren het eens over enkele belangrijke uitgangspunten, waaronder:

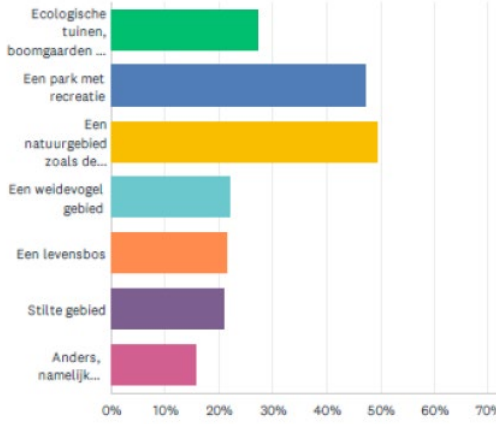
- Het herstellen van de historische contour van het voormalige eiland.
- Het aanleggen van fiets- en wandelvoorzieningen over de dijk langs de Gasthuisweide.
- Aanlegsteigers voor kleine bootjes, kano's en vissers (deelgebied Lindonk).
- Het creëren van natuurlijke speelplekken, afgewisseld met zones waar de natuur vrij haar gang kan gaan.
- Ruimte voor natuureducatie.
- Het verbeteren van de verkeersveiligheid rond de Koedambrug.
- Een park dat goed toegankelijk is voor iedereen, met paden geschikt voor mindervaliden en ouderen.

Daarnaast is er een enquête gehouden onder inwoners om te peilen wat hun wensen zijn voor een park. Dat zijn wandelen (77%), fietsen, hardlopen, spelen, varen/kanoën/suppen, vogels spotten, natuureducatie, vissen en een horecagelegenheid. Wat betreft de gewenste invulling van het gebied gaat de voorkeur uit naar een natuurgebied zoals de Biesbosch of een park met recreatieve functies. Er is daarnaast interesse in een ecologische tuin, pluktuin of boomgaard, maar er is ook behoefte aan stiltegebieden, levensbossen en weidevogelgebieden. Andere veelgenoemde wensen zijn een sportgebied, hondenlosloopgebied en kleine aanlegsteigers.
De gelegenheid om van wens, naar plan en uitvoering te gaan, deed zich voor met de subsidiemogelijkheden vanuit Powerport. Strootman Landschapsarchitecten werd geselecteerd voor het maken van een inrichtingsplan met een kostenraming voor de aanleg en het beheer van het Natuurpark. Strootman Landschapsarchitecten werkte hiervoor nauw samen met OAK consultants – ecologische experts - en SmitsRinsma, - civieltechnisch bureau - verantwoordelijk voor kostenramingen en technische ondersteuning bij de uitwerking van het plan.
De ideeën van de stakeholders en wensen van bewoners vormden het uitgangspunt voor het Programma van Eisen dat tijdens de fase van het Schetsontwerp (SO) is opgesteld. Dit programma is in de daaropvolgende fasen, via participatiesessies met alle betrokken partijen, verder aangescherpt en uitgewerkt tot Voorlopig Ontwerp (VO) en Definitief Ontwerp (DO). Het resultaat daarvan ligt voor u.

Welke activiteiten zou u willen ondernemen in het nog te leggen gebied? (230 beantwoord)

De opgave

Resultaten van participatieproces met inwoners in voortraject.

De interessante, uitdagende en tegelijkertijd kansrijke opgave is om natuur te ontwikkelen met een recreatieve functie: een natuurpark voor de gemeente Geertruidenberg. De Allardpolder vormt een uitgelezen locatie voor een nieuw centraal park in dit stedelijk gebied, waar momenteel weinig natuur aanwezig is. Het gebied ligt aan de rivier de Donge, onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant (NNB), en kan zich ontwikkelen tot een natuurlijke stapsteen binnen dit netwerk. De ligging aan de rivier is een belangrijke inspiratie voor het ontwerp en uitgangspunt voor het bepalen van de natuurtypen, met name getijden- en riviernatuur.

Het doel is om een park te creëren dat de fysieke leefbaarheid versterkt en ruimte biedt voor recreatieve activiteiten, zonder de natuurlijke waarden te verstoren. Het gaat om het vinden van een juiste balans tussen natuur, recreatie en stedelijke leefbaarheid. Het park moet niet alleen vandaag waardevol zijn, maar zich ook duurzaam kunnen blijven ontwikkelen. Het ontwerp houdt dan ook rekening met klimaatverandering, luchtkwaliteit en CO2-reductie. Ook ligt er een mooie kans om het park te laten bijdragen aan het bewustzijn van bezoekers over natuur en natuurbehoud.

Beeldmontage: een natuurpark voor iedereen!

Proces en participatie

Het plan voor Natuurpark de Donge kwam tot stand in nauwe samenwerking met de adviseurs van de gemeente, het college van B en W, en waterschap (Kernteam), stakeholders (Klankbordgroep), inwoners (Denktank). Door het proces te doorlopen met een brede groep betrokkenen vanuit verschillende disciplines konden kansen voor meerdere opgaven aan het plan worden gekoppeld.
Belangrijk pijlers in het proces vormden de drie Natuurparkdagen waarop alle groepen achtereenvolgens samenkwamen. Naast de ontwerpers waren dit de leden van het Kernteam, de Klankbordgroep en de Denktank, die bestond uit zo'n twintig leden, afkomstig uit de bevolking en organisaties op gebied van natuur en toerisme en recreatie van Geertruidenberg en Raamsdonksveer.

Daarnaast werd op zowel de tweede, als derde Natuurparkdag een inloopbijeenkomst voor alle inwoners georganiseerd.
Tijdens deze drie dagen bespraken we met elkaar de voortgang en tussentijdse resultaten en was er ruimte voor feedback.
Op de eerste Natuurparkdag stond de gebiedsvisie centraal en lichtten de ontwerpers de kaders, randvoorwaarden en eerste ideeën toe. Met de Denktank werden ideeën en suggesties verzameld en de mogelijkheden voor het park verkend, variërend van routes en afsluiting tot inrichting en gebruik. Tijdens de tweede Natuurparkdag zijn het schetsontwerp en thema's besproken zoals toegankelijkheid, programma, aanleg en beheer.
Zorgen van bewoners over de zonering van natuur en reuring, die met name op de tweede Natuurparkdag werden geuit, leidden tot fundamentele aanpassing van het ontwerp.

Presentaties en discussies tijden de denktanks en de bewonersavond, als deel van het participatie proces in dit traject.

OP WEG NAAR NATUURPARK DE DONGE

Het omvormen van de Allardpolder tot een natuurpark is een prachtige ambitie waar vele generaties, ook na ons, van zullen kunnen genieten. Die ambitie realiseren vergt volharding en vasthoudendheid omdat een groot aantal stappen, ook op lange termijn, gezet dienen te worden.

Uitdagingen:

Financiering

Aanvankelijk zou het project Natuurpark De Donge worden gerealiseerd met subsidie uit het Programma Powerport: 11,7 miljoen euro uit de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen Net op Zee. Inmiddels zijn er andere inzichten en is financiering vanuit dit programma niet meer zeker. Er zullen andere financieringsbronnen moeten worden gezocht.
Zeker is dat niemand wil dat het plan in de kast verdwijnt. Om de kansen voor realisatie zo optimaal mogelijk te maken laat het plan zien hoe het gefaseerd kan worden uitgevoerd en wat het plan betekent voor beheer en kosten. Het is een hulpmiddel om de benodigde financiële middelen te bepalen en te verkrijgen bij onder meer de provincie, gemeente en natuurorganisaties. Er liggen kansen om aan te sluiten bij programma's zoals het Natuurnetwerk Brabant (NNB) of Ruimte voor de Rivier 2.0.

Plannen van het Waterschap: dijkversterking en WAD- project

Het ontwerp voor natuurpark De Donge kan een groot effect hebben op de waterkeringen. Om die reden was het waterschap vroegtijdig en actief betrokken bij de planvorming voor het natuurpark. De effecten op de primaire waterkeringen moeten nog worden onderzocht om de haalbaarheid (zowel qua waterveiligheid als financieel) goed in kaart te brengen. Uiteindelijk zijn de effecten op de keringen bepalend voor wat wel of niet haalbaar is voor het natuurpark (denk aan de slikken en schorren, natuur op/nabij de teen van de keringen, grind/schelpenpaden op de keringen, etc.).
Op dit moment lopen er enkele onderzoeken waarvan de uitkomsten effect kunnen hebben op de inrichting van het natuurpark.
Het eerste onderzoek heeft te maken met de versterking van de primaire dijk, die langs Gasthuisweide ligt. De procedure voor de leggerherziening wordt dit jaar 2025 opgestart. De impact van het plan voor Natuurpark de Donge zal in relatie hiermee later moeten worden berekend.
Daarnaast loopt het WAD-project (Wilhelminakanaal, Amertak en Donge), gericht op waterveiligheid in een groter gebied.
Ook thema's als woningbouw, mobiliteit, energietransitie en natuurontwikkeling maken deel uit van dit programma. Het complexe ruimtelijke onderzoek (ontwerpend onderzoek). Wanneer dit onderzoek start, is nog niet bekend.
Beide plannen zijn lopende of toekomstige onderzoeken die, afhankelijk van de maatregelen die genomen worden, invloed kunnen hebben op het ontwerp van het park. Onzeker is wat eventuele gevolgen zijn voor het ontwerp.
Er zijn nog geen onderzoeken gedaan die bewijzen dat het ontwerp voor het natuurpark de stabiliteit van de waterkeringen niet aantast of verzwakt. De effecten van het ontwerp op de primaire en overige waterkeringen moeten nog worden onderzocht (waterveiligheid maar

ook financieel). Uiteindelijk zijn de effecten op de keringen bepalend voor wat wel of niet haalbaar is voor het natuurpark. Dit hangt samen met de onzekerheden die gekoppeld zijn aan twee hierboven genoemde lopende projecten: het dijkversterkingstraject en het WAD-project.
Om te bepalen welke effecten natuurpark De Donge op de keringen heeft moet o.a. nog het volgende worden onderzocht:

- Impact van slikken en schorren op de dijk of de poelen nabij de kering.
- Plaatsing en werking van een afsluitbare duiker.
- Natuurontwikkeling op of nabij de teen van de keringen.
- Toepassing van paden, trappen vlonders en vlonderbrugen langs en/of op de keringen.

Het waterschap is voor de financiering afhankelijk van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en dat financiert alleen een daadwerkelijke dijkversterking. Dit dient op een sobere en doelmatige manier te gebeuren (dijkverlegging of plaatsen van een damwand als dat niet strikt noodzakelijk is voor de waterveiligheid bijvoorbeeld zijn naar alle waarschijnlijkheid geen sobere en doelmatige dijkversterking). oor de overige inrichting zal dus via een ander traject financiering gezocht moeten worden.

Waterberging op Lindonk

Lindonk is aangewezen als gebied voor waterretentie als compensatie voor de bouw van plan Sandoel in Raamsdonksveer in 2003/2004. Deze retentiemogelijkheden mogen niet worden belemmerd. In het ontwerp voor het natuurpark wordt de fysieke ruimte voor water vergroot door het aanleggen van nieuwe kreken en een getijdezone. Via een afsluitbare duiker worden de nieuwe kreken en de getijdezone van water voorzien.
De daadwerkelijke waterbergingscapaciteit hiervan moet nog worden berekend, zodat kan worden aangetoond dat er geen belemmering ontstaat voor de waterberging in dit gebied. Wij stellen voor om dit onderzoek gelijktijdig uit te voeren met de berekeningen van de impact van het plan op de dijken, zodat eventuele aanpassingen parallel kunnen worden doorgevoerd.
De retentiecapaciteit kan worden gewaarborgd door het sluiten van de afsluitbare duiker. Een automatisch functionerende afsluitbare duiker is een innovatieve en juridisch toelaatbare maatregel, mits:

- de werking en betrouwbaarheid technisch zijn onderbouwd (bijvoorbeeld met een faalkansanalyse);
- de maatregel is opgenomen in het projectbesluit of in een vergunning op grond van de waterschapsverordening;
- de maatregel geen negatieve effecten stroomopwaarts of stroomafwaarts veroorzaakt (hydraulische toets).

Kortom: pas na het berekenen en vastleggen van de waterbergingscapaciteit, het analyseren en toetsen van het functioneren van de afsluitbare duiker, en een uiteindelijke toets op landschappelijke inpassing en natuurwaarden, kan definitieve besluitvorming plaatsvinden en moet het ontwerp wellicht nog worden aangepast. Maar principieel is de ontwikkeling van de natuur het primaire doel. Eventueel zijn andere typen natuur of soorten ook denkbaar.

02

HUIDIGE SITUATIE EN ANALYSE

2.1 LOCATIE EN EIGENDOMMEN

De opgave betreft de transformatie van circa 30 hectare agrarisch gebied (de Allardpolder) tot een natuur- en recreatiegebied, centraal gelegen tussen Geertruidenberg en Raamsdonksveer.

Het plangebied ligt aan de rivier de Donge, ten zuiden van de Biesbosch en wordt doorsneden door de Centrale- of Monnikenweg, die een fysieke barrière vormt tussen twee deelgebieden: de Gasthuisweide in het westen en de Lindonk in het oosten.
Langs de Donge, op de Gasthuisweide, ligt de primaire waterkering (dijk), die wordt beheerd door Waterschap Brabantse Delta. De Lindonk wordt omsloten door een zogenoemde 'overige kering'. De grond is grotendeels particulier eigendom en wordt uitgegeven in erfpacht.
Het terrein is een vlakke, open polder met een agrarische bestemming en gebruik. Op de Gasthuisweide ligt een groot akkerbouwperceel, terwijl de Lindonk voornamelijk bestaat uit nat hooiland, waar zich poelen vormen, omringd door bomen en struiken langs de randen van de kering.

Het gebied ligt dicht bij de woonwijken van Raamsdonksveer en appartementencomplexen in Geertruidenberg. Aan de noordzijde van de Donge bevindt zich een industriegebied. Ten zuiden ligt een uitgestrekte poldervlakte. In de omgeving zijn al enkele ontwikkelingen gepland voor nieuwe woonwijken.

INDUSTRIETERREIN
DOMBOSCH
HOOIPOLDER EN
DE HOEVEN
GEERTRUIDENBERG
Donge
Noordergat
Lindonk
ALLARDPOLDER
RAAMSDONKSVEER
Gasthuisweide
Karthuizerpolder
Nionplas
HET BROEK

Uitzicht vanaf de Centrale-/Monnikenweg richting Gasthuisweide.

Uitzicht richting Raamsdonksveer met de poelen en wilgen op Lindonk.

Uitzicht vanaf Lindonk naar de bastions in Geertruidenberg.

Uitzicht vanaf de Centrale-/Monnikenweg richting Lindonk.

Uitzicht vanaf de Centrale-/Monnikenweg richting het industrieterrein.

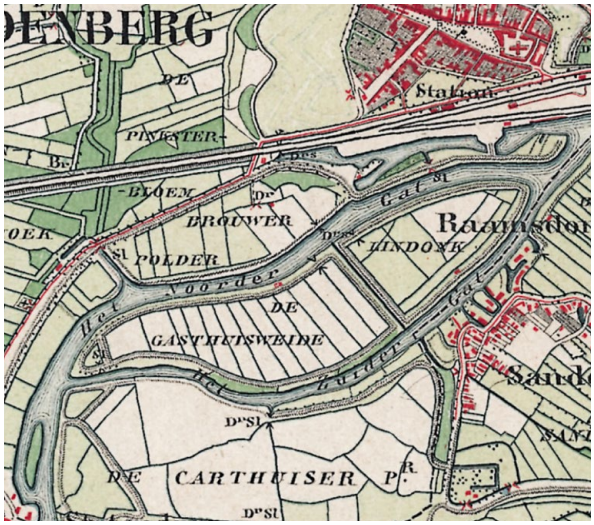

Uitzicht vanaf de dijk ten noorden van Gasthuisweide.

2.2 GESCHIEDENIS

De stad Geertruidenberg kent een rijke geschiedenis als vestingstad. Door haar strategische ligging aan de rivier de Donge maakte zij eeuwenlang deel uit van de Zuiderwaterlinie van het zuiden van Nederland. In Raamsdonksveer werd later Lunet aan de Donge gebouwd om de toegang tot de Donge en de vesting Geertruidenberg verder te versterken.
De naam Raamsdonksveer verwijst naar de ligging aan de Donge. De nederzettingen in dit gebied ontwikkelden zich op en rond deze hoger gelegen delen – de donken – die ook nu nog herkenbaar zijn in het landschap. Op oude kaarten, tekeningen en geomorfologische kaarten is goed te zien dat het gebied ooit een eiland in de Donge vormde. Dit eiland werd aan de noordzijde begrensd door het Noordergat en aan de zuidzijde door het Zuidergat. De Allardpolder, waar nu het plangebied ligt, maakte deel uit van dit voormalige eiland. Met de komst van de polders en gemalen veranderde het karakter van het landschap sterk.

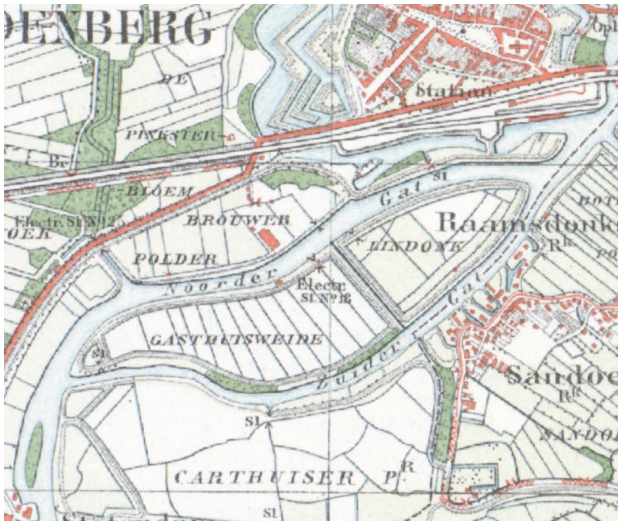

1850
Drie afwateringspunten (SL) te zien in de Gasthuiswaard. De oude kade in Lindonk lijkt verdwenen te zijn.

1889
Noordergat naar het zuiden verlegd voor een spoorlijn, ten koste van Lindonk.

Vanaf dit moment zijn ook twee bouwwerken te zien en heeft ook Lindonk een afwateringspunt.

De gronden werden geschikt gemaakt voor landbouw. In de loop der tijd verdwenen de open waterverbindingen die het eiland vormden.
Het Noordergat werd in 1889 zuidwaarts verlegd, ten koste van een deel van de Lindonk, om plaats te maken voor een spoorlijn Halvezolenlijn, die inmiddels niet meer bestaat). In 1935 werd de elektriciteitscentrale gebouwd – de latere Amercentrale – die sindsdien een herkenningspunt in het landschap vormt. Over de westzijde van de Gasthuisweide loopt de bijbehorende hoogspanningslijn. In 1962 werd het Zuidergat gedempt, van het bovenstroomse deel tot aan de grens met de Lindonk, op de plek waar nu de hoofdweg loopt. De resterende sloten werden verbonden met de Karthuizerpolder, ten zuiden van het gebied. Daarmee verloor het landschap het karakter van een eiland en kreeg het de vorm die we vandaag de dag kennen: een open, agrarisch poldergebied tussen de historische kernen van Geertruidenberg en Raamsdonksveer.

1935

De ‘electrische-centrale’ is aangelegd en er loopt een hoogspanningslijn over de westelijke punt van Gasthuisweide.

Buitendijks is aan de westzijde een riet- of biezengors ontstaan. Ook ontstaat in deze tijd verandering van het netwerk van sloten in Lindonk.

2009

Het Zuidergat is vanaf het bovenstroomse deel tot aan de grens met Linkdonk gedempt in 1962. De sloten zijn nu verbonden met die in de Karthuizer Polder.

In 2009 werd de Centraleweg aangelegd en de bijhorende Koedambrug waardoor er een scheiding ontstaat tussen Lindonk en Gasthuisweide.

2.3 RUIMTELIJKE KANSEN EN KNELPUNTEN

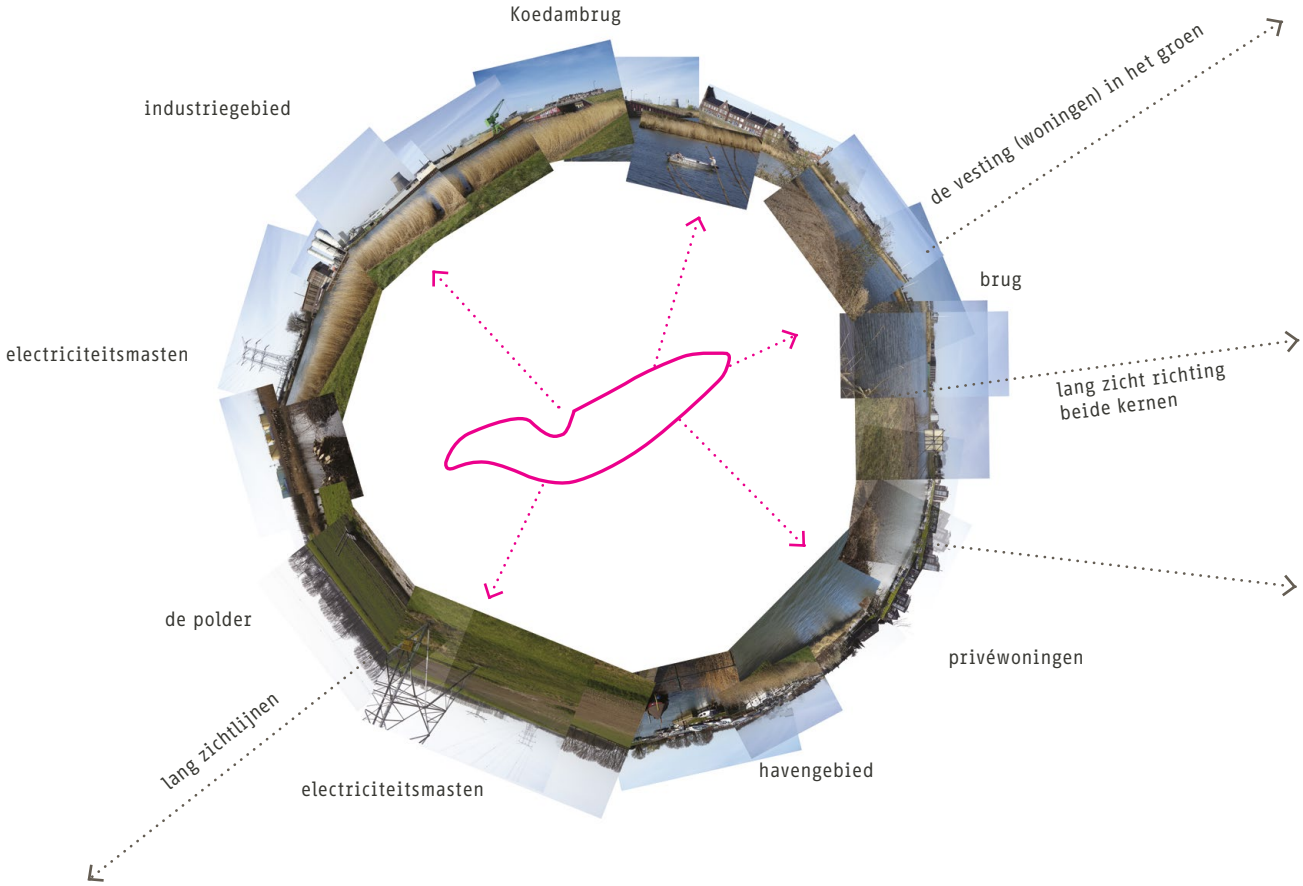
Uitstraling en grondgebruik

De Allardspolder is sinds lange tijd in gebruik voor akkerbouw en is grotendeels vlak. De nu nog vlakke polder kan een interessante plek worden voor rust en natuurbeleving, dicht bij het stedelijke gebied, waarbij de kwaliteiten zoals de openheid - behouden blijven. Dit biedt mogelijkheden om lange zichtlijnen te behouden en de rand open te houden richting de horizon. Om dit te realiseren zal de bovenste laag grond vanwege jarenlange bemesting waarschijnlijk moeten worden verwijderd. Ook zal de bemesting gevolgen hebben gehad voor de kwaliteit van het grondwater.

Met het aanpassen van de topografie op de Gasthuisweide – door hier de grond te verhogen -, kunnen goede condities ontstaan voor bosvorming.

Omgeving en uitzichten

Een nieuwe inrichting van de Allardpolder tot natuurpark biedt ook volop kansen om aantrekkelijke zichtlijnen te creëren van het park naar Geertruidenberg en Raamsdonksveer. Nieuwe paden en het ontwerp van het landschap en inrichtingselementen versterken niet alleen deze zichtlijnen maar zijn ook een kans om industrie en bedrijven aan het zicht te onttrekken en de visueel harde dominante rand aan de westzijde van het gebied te

Randen en zichtlijnen van het gebied.

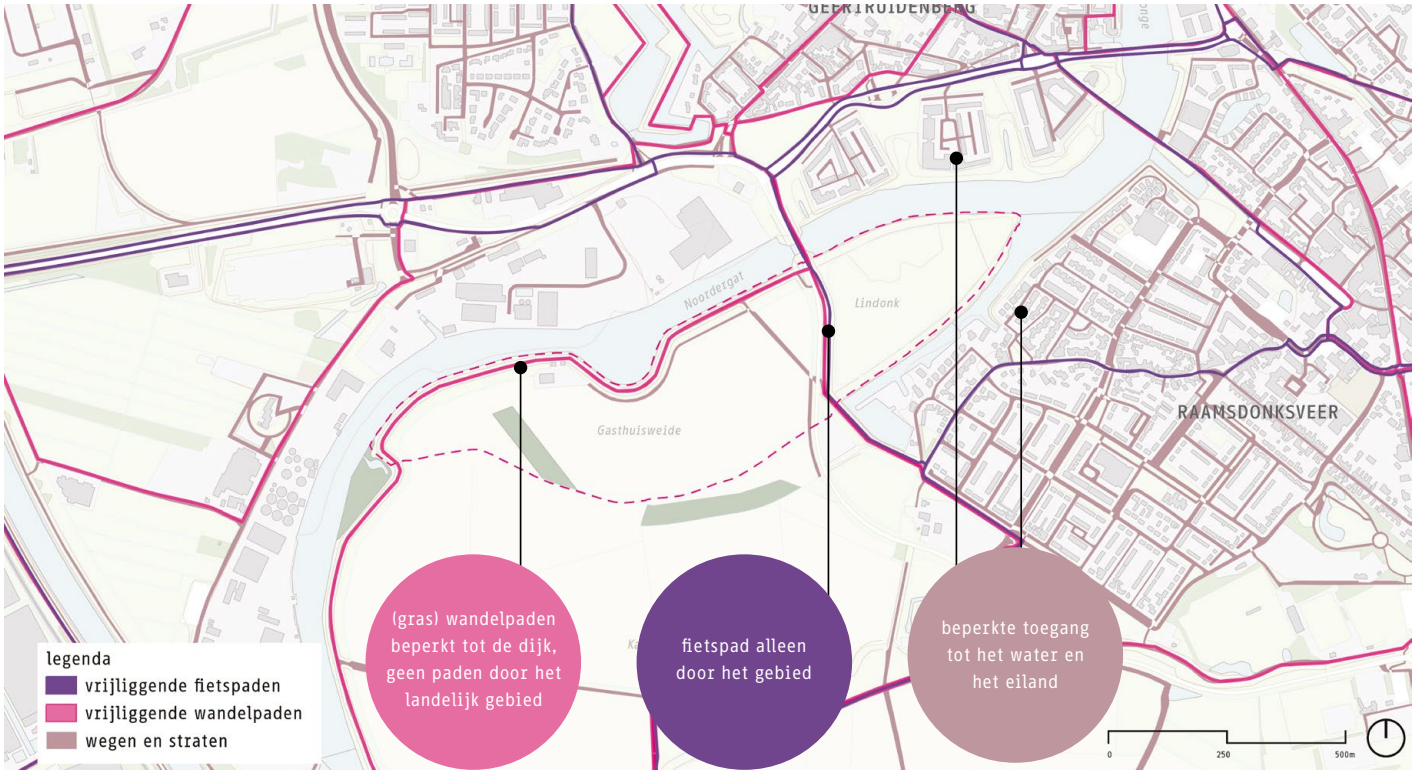
verzachten. Dat kan door een groene bufferzone te ontwikkelen die doorkijkjes behoudt en ecologische meerwaarde toevoegt aan het park. Alle zijden van het terrein bieden unieke kansen voor de parkrand, juist omdat elke rand van het eiland een ander karakter heeft: woningen, industrie en polderlandschap.

Toegankelijkheid

Het gebied is op dit moment, vanaf het land en vanaf het water, niet goed toegankelijk. Mensen gebruiken de dijk als wandel- en fietspad (over gemaaid gras), maar de Centraleweg is te gevaarlijk om te gebruiken of over te steken. De Centraleweg vormt dus een fysieke barrière tussen de Gasthuisweide en Lindonk. Er zijn geen paden die door het landelijke gebied voeren. De bestaande fietspaden liggen slechts aan één kant van de Centraleweg en lopen niet door of langs het plangebied. De straten in de omliggende woonwijken lopen dood en reiken niet tot aan de waterkant. De toegang tot het water en het terrein is vanuit deze wijken niet mogelijk; bezoekers kunnen het gebied alleen bereiken via de Centraleweg.

Door goede verbindingen te maken tussen de woongebieden en het natuurpark, ontstaat een prachtige gelegenheid voor veel mensen om te genieten van een groen gebied, dicht bij de stedelijke omgeving. De beide delen die nu door de Centraleweg gescheiden worden, kunnen worden verbonden en duidelijke en veilige entrees krijgen met toegankelijke routes voor iedereen – ook voor mindervaliden en ouderen.

Eveneens ligt er een kans om bezoekers dichter bij het water te brengen, zodat water integraal deel vormt van het park. De aanleg van paden, bruggen, steigers en vlonders maakt water tot meer dan een achtergronddecor. Water vormt dan een actief onderdeel van de aankomst en beleving.

Bestaande situatie - routes langzaamverkeer.

2.4 LESA EN DRAAIKNOPPEN

Landschapsecologische Systeemanalyse (LESA-light) geeft inzicht in het functioneren van de huidige natuur situtatie, de potentie voor natuur op locatie en de draaiknoppen waarmee de ontwikkeling kan worden gestuurd. Daarnaast laat de LESA de potentie voor een ecologische verbindingszone zien.

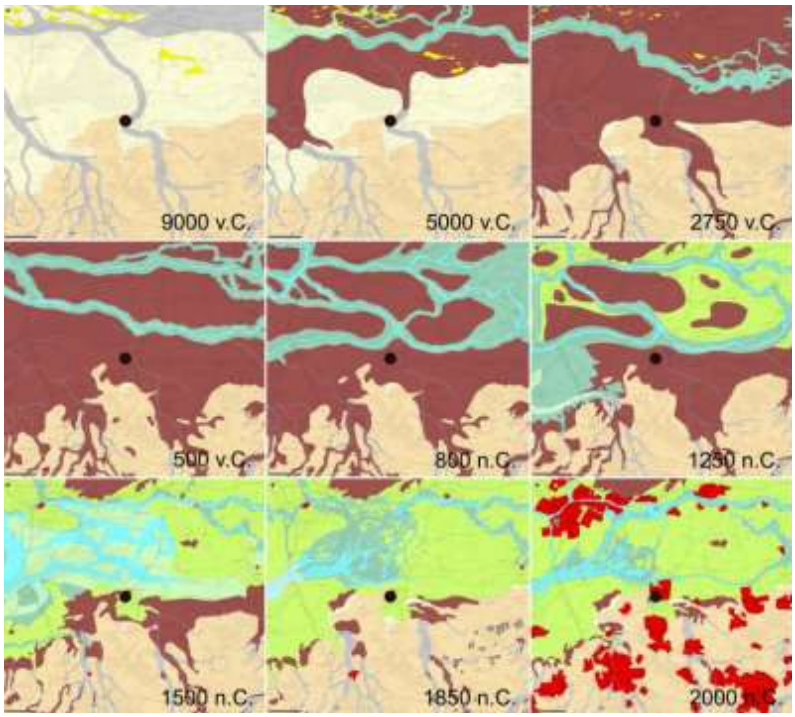
Voor Natuurpark de Donge levert de LESA de volgende analyse, kansen en aandachtspunten op:

- Het oorspronkelijke rivierenlandschap - historisch gevormd door rivierinvloeden, getijden, sedimentatie – is verloren gegaan. Hier ligt een kans om het rivierlandschap herstellen.
- In de analyse van het reliëf is het Zuidergat, een voormalige eilandstructuur, zichtbaar. Deze oude structuur kan worden hersteld waardoor de eilandstructuur weer zichtbaar wordt.
- Oude, verhoogd liggende getijdenkreken zijn nog steeds goed leesbaar. De zichtbaarheid kan worden versterkt door ze op te hogen. Op Lindonk liggen ondiepe poelen en een verhoging aan de oostzijde.
- Historisch was het gebied een eiland in de benedenloop van de Donge, een voormalige zoetwatergetijdekreek met een grote dynamiek. Door de aanleg van de Haringvlietdam is de getijwerking grotendeels verdwenen. De Donge functioneert nu als een gestuwd afwateringssysteem. De peildynamiek volgt de Bergsche Maas (hoger in de winter). Er is in de Bergsche Maas nog een getijdensysteem met een peilverschil van 30 cm, maar die wordt nu door de dijken afgeschermd van de Donge. Het eiland heeft primaire (ca. +3,50 m) en overige (+2.50 m) dijken die aansluiten aan de Koedambrug (hoogtes lopen tot +6,5 m NAP). Een directe waterverbinding is nu niet mogelijk. Er ligt een kans om het plangebied onder invloed te brengen van het getijdensysteem, maar dat heeft vergaande consequenties.
- Er kunnen lokaal natte zones worden gecreëerd door het kwelwater te gebruiken.
- De bodemopbouw weerspiegelt de structuur van het voormalige eiland. Het centrale deel bestaat uit kalkrijke, lichtere zavel (afzettingen van de oude getijdenwerking). De nattere randen hebben zwaardere klei- en zavelgronden met veeninvloed. De geulen bevatten dikke kleilagen op zand en veen, terwijl de kern een dunne kleilaag op dik zand heeft.
- Door langdurig agrarisch gebruik zal de toplaag veel stikstof en fosfaat bevatten. Hiernaar is nader onderzoek nodig.
- De waterkwaliteit van de Donge was slecht, maar is de afgelopen jaren verbeterd.
- Op dit moment is er weinig variatie in fauna. De ontwikkeling tot natuurpark is een kans om nieuwe habitats voor dieren te maken met nieuwe faunapassages.
- De positie van het eiland biedt een enorme kans om deel uit te maken van Natuurnetwerk Brabant (NNB). De Donge vormt een essentiële ecologische verbinding tussen de Langstraat en het Natura 2000-gebied de Biesbosch.

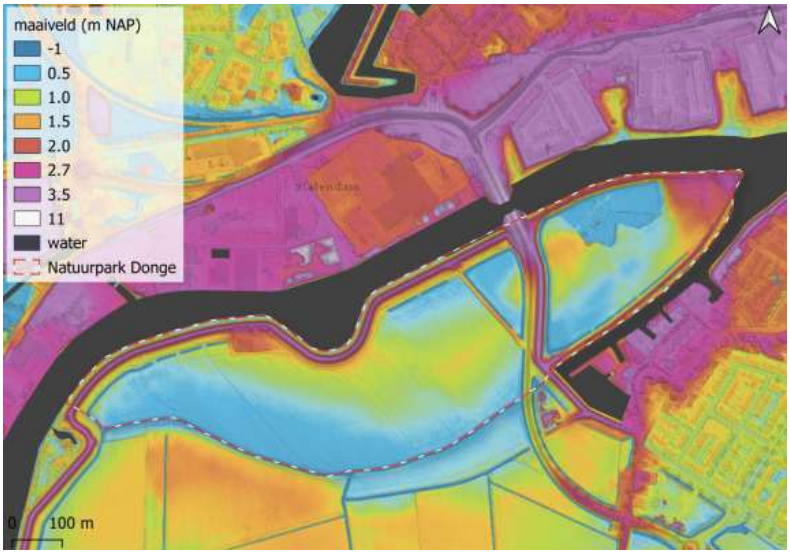
De LESA-light laat zien dat de focus voor ontwikkeling van natuur moet liggen op:

Buitendijks

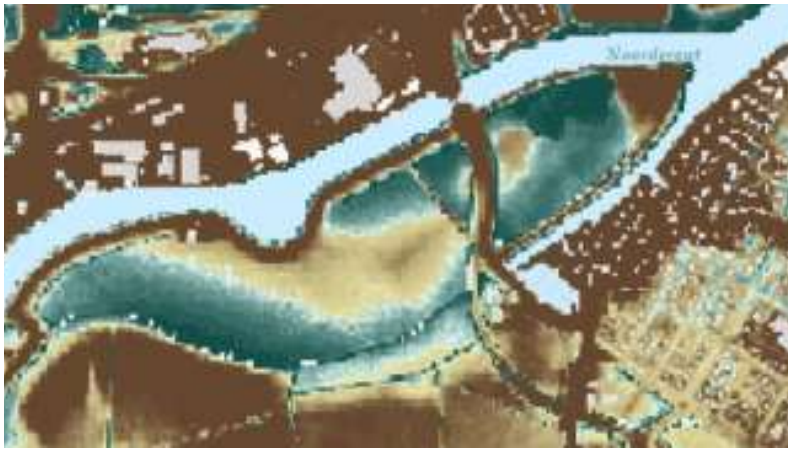
Ontwikkelkansen voor natuur vanuit de interactie en wisselwerking tussen de zoetwatergetijdenrivier met eb en vloed. Het buitendijkse deel (Lindonk) ligt direct aan de Donge en staat onder invloed van de rivier, met een getijverschil van circa 30 cm. De getijdendynamiek en hoogwaterpieken bepalen hier de natuurontwikkeling.

Het landschap is gevormd door Pleistoceen zand en grind, waaroverheen in het Holoceen veen en klei werden afgezet. Een hoger gelegen rivier- of stuifduin (donk) bood een droge plek voor bewoning. De Sint-Elisabethsvloed (1421) maakte het gebied een dynamisch getijdengebied. Geologisch markeert het terrein de overgang tussen hogere zandgronden en lagere kleipolders.

Het reliëf is een complex resultaat van natuurlijke geulvorming en menselijke ingrepen. Hoogteverschillen hangen samen met ingeklonken polders en verhoogde kreekruggen (oude getijdekreken). Binnen het studiegebied is een voormalige eilandstructuur zichtbaar, met de lage Zuidergat-geul. Lindonk toont ondiepe poelen en een verhoging aan de oostzijde.

Het studiegebied kent een complex maar goed gereguleerd hydrologisch systeem met lokale verschillen in peilbeheer, kwel en grondwaterstand. De Donge speelt hierbij een belangrijke rol via kweldruk en getijinvloed, terwijl de polders Allaard en Gasthuizenwaard elk een eigen peilbeheer kennen dat afgestemd is op landbouw en waterafvoer.

De bodemopbouw weerspiegelt de structuur van het voormalige eiland. Het centrale deel bestaat uit kalkrijke, lichtere zavel (afzettingen van de oude getijdenwerking). De nattere randen hebben zwaardere klei- en zavelgronden met veeninvloed. De geulen bevatten dikke kleilagen op zand en veen, terwijl de kern een dunne kleilaag op dik zand heeft.

In het studiegebied zijn weinig natuurwaarnemingen geregistreerd in de NDFF-database. Er zijn nauwelijks gegevens van vissen en amfibieën, maar op basis van het landschap kunnen wel aannames worden gedaan over verwachte soorten.

Het studiegebied ligt strategisch binnen het Brabantse Natuurnetwerk, tussen belangrijke natuurkernen als De Biesbosch en De Langstraat. Het bevat waardevolle moeras- en bosvegetaties en heeft potentie als ecologische schakel in het regionale netwerk van water- en natuurverbindingen.

Er zijn mogelijkheden voor rivier- en getijdennatuur met slik- en rietoevers, zachthoutooibossen, moeraszones en zoetwatergetijdengebieden. De belangrijkste draaiknoppen of sturende factoren zijn de peildynamiek, maaiveldhoogte en het beheer. Met gerichte maatregelen kan hier een waardevol gebied met rivier- en getijdennatuur ontstaan. Daarvoor is een toepassing van een afsluitbare dijk noodzakelijk.

Binnendijks

Ontwikkelkansen voor natuur als verstild rivierenlandschap met aandacht voor bodem, grondwater, bemesting, reliëf en beheer.
Het binnendijkse deel (Gasthuisweide) ligt buiten de directe invloed van de rivier en wordt gestuurd door het grondwaterpeil, de bodemopbouw en het agrarisch gebruik. De bodem bestaat uit klei en zavel, met lokaal hoge voedselrijkdom. Door jarenlang agrarisch gebruik is de toplaag sterk vermest.
Hier liggen kansen voor bloemrijk hooiland, natte ruigten, doornstruwelen en kleinschalige moerasvegetaties, mits de voedselrijke toplaag wordt verarmd en het beheer hierop wordt afgestemd. Door het graven, ophogen of verlagen van delen van het terrein kan dit vlakke landschap worden omgevormd tot een afwisselend reliëfrijk gebied met verschillende natuurzones.

Ontwikkelkansen voor het natuurpark als onderdeel van het aanwezige groenblauwe netwerk (NNN/NNB)

Hier liggen kansen om het gebied een ecologische stapsteen te maken binnen het Natuurnetwerk Brabant: een verbindingszone tussen de Donge en de Biesbosch, waar natuur en recreatie elkaar versterken. Zo kan Natuurpark De Donge uitgroeien tot een uniek overgangslandschap van rivier naar polder, waar natuurlijke dynamiek, biodiversiteit en beleving samenkomen.
Het gebied heeft potentie voor riet- en oevergebonden soorten zoals rietzanger, karekiet en ringslang, en er zijn Rode Lijstsoorten van vogels vastgesteld (bijvoorbeeld koekoek en tureluur). En er zijn bevers en vleermuizen. De ligging aan water, moeraszones en de verbinding met de Donge maken het terrein geschikt voor herstel van zoetwatergetijdennatuur en versterking van ecologische verbindingen in het regionale netwerk.

BUITENDIJKS

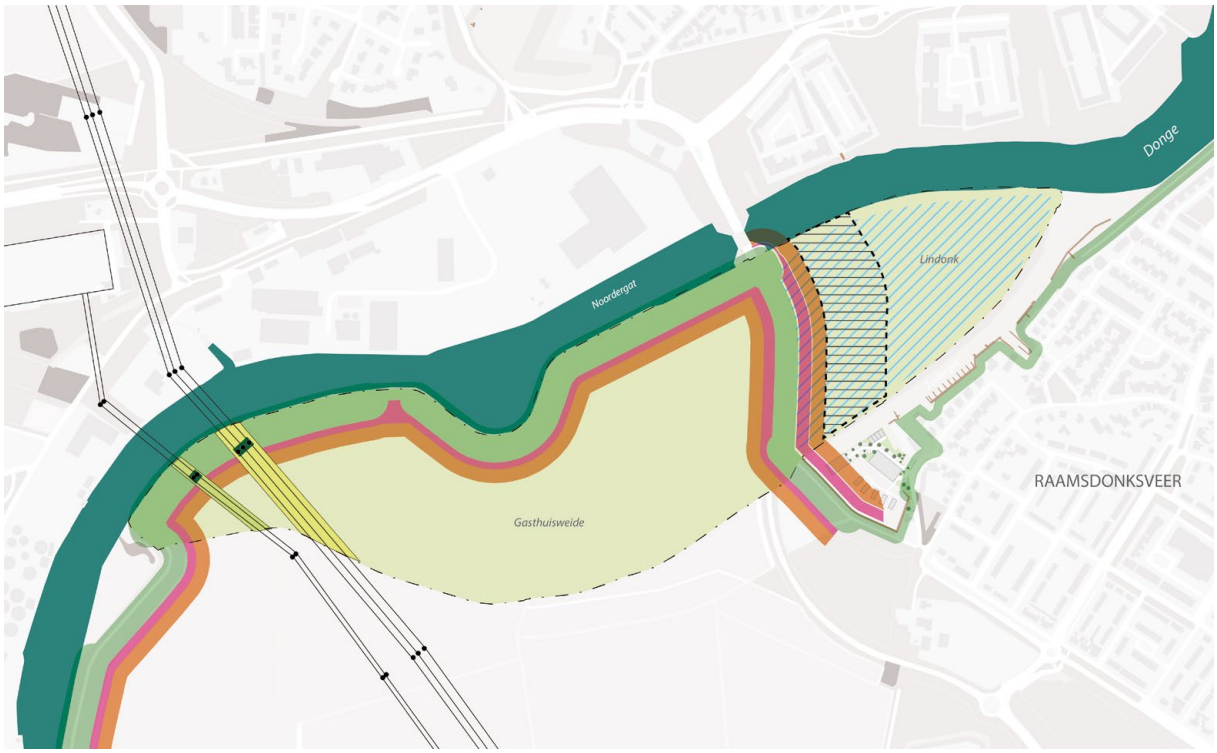

BINNENDIJKS

2.5 RANDVOORWAARDEN EN TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING

Waterschap Brabantse Delta

De primaire waterkering voldoet op dit moment niet aan de normen en zal in de toekomst versterkt moeten worden. Het waterschap voert tot 2027 een dijkversterkingsonderzoek uit. De resultaten hiervan kunnen invloed hebben op de dijk bij Gasthuisweide en op de keuzes voor de ontwikkeling langs de Donge.
Daarnaast wordt gewerkt aan een ruimtelijk perspectief voor het gebied (WAD: Wilhelminakanaal–Amertak–Donge). Dit perspectief kan dienen als een van de richtingen die in het toekomstige dijkversterkingsproject verder wordt onderzocht.
Zolang de uitkomsten van het onderzoek en het ruimtelijk perspectief nog niet bekend zijn, worden geen definitieve besluiten genomen over ingrepen langs de Donge. Goede afstemming met het Waterschap Brabantse Delta blijft daarom essentieel. Hier ligt een kans om toekomstige dijkversterking en de

- Rivierbed: opvang van rivierwater: die activiteit of functie niet kwetsbaar is voor de waterdiepte en de frequentie van overstromen
- primaire waterkering
- beschermingszone A: vergunningen nodig
- beschermingszone B: Mildste keurregime, bouwwerken mogelijk
- Profiel van vrije ruimte
- hoogspanningslijnen 380 kV - afstand 7m: risico zone 1: 2m hoog max vb. gras, gewassen, heide
- hoospanningslijnen 150 kV - afstand 5m risico zone 1: 2m hoog max vb. gras, gewassen, heide
- hoogspanningsmasten - afstand 2m: lage beplanting vb. gras
- Natuurnetwerk Brabant

ontwikkeling van het Natuurpark in samenhang te brengen. Het dijkonderzoek dient daarbij niet alleen uit te gaan van de huidige situatie, maar ook rekening te houden met een mogelijke toekomstige verandering van de functie van de polder.

Uitgangspunten voor inrichting van de primaire waterkering:

- Geen bomen op de dijk. Alleen bestaande bomen kunnen onder voorwaarden behouden blijven.
- Grondophoging binnen deze zones is vergunningsplichtig en alleen toegestaan als wordt aangetoond dat dit geen invloed heeft op de stabiliteit van de kering.
- Nieuwe voorzieningen, zoals paden, mogen geen schade veroorzaken aan de grasmat en moeten aansluiten op bestaande op- en afritten.
- De wandelpaden die op de dijken komen, en in de onderhoudsberm, moeten vrij blijven voor inspectie en beheer.
- Bruggen, trappen en vlonders zijn vergunningsplichting. Ze moeten erosiebestendig zijn. Deze elementen kunnen pas na 2027 worden beoordeeld, in samenhang met het dijkversterkingstraject.

Uitgangspunten voor werkzaamheden op de overige waterkering:

- Het doorgraven van de overige kering kan risico's opleveren voor de waterveiligheid (piping en stabiliteit). Hiervoor is een stabiliteitsanalyse nodig en zijn en mogelijk compenserende maatregelen vereist.
- Ook het verbreden of verbinden van watergangen moet vooraf worden doorgerekend. Een afsluitbare duiker heeft de voorkeur; de afmeting wordt bepaald door de benodigde waterafvoer. Langs de Donge worden beverwerende voorzieningen geplaatst om schade aan de kering te voorkomen. Wanneer de overige kering bij Lindonk wordt opengebroken of een duiker wordt aangelegd, zijn aanvullende maatregelen nodig.

Waterberging

Het Lindonk-deel is aangewezen als 'ruimte voor water' (profiel van vrije ruimte). Hier kan aan de binnenzijde een flauwe oever (1:5) worden aangelegd om de biodiversiteit te versterken. De hoogte van de voorliggende kering en de bergingscapaciteit moeten behouden blijven, mede vanwege verplichtingen uit eerdere dijkversterkingsplannen en de MER Hoogwatervrijmaking Dongemond. Het gebied van Lindonk als retentiegebied kan – ook al is de oppervlakte niet groot - bijdragen aan het project Ruimte voor de Rivier 2.0.
Een alternatieve denkrichting is dat het gebied, vooral in zomerse en droge perioden - wanneer het waterniveau in de Bergsche Maas daalt - als retentiegebied met schoon, zoet water van betekenis kan zijn voor de gemeente.

Hoogspanningslijnen

In de toekomst wordt de bestaande bovengrondse 150 kV-verbinding die door Geertruidenberg en Raamsdonksveer loopt, ondergronds gebracht (verkabeld). Waar deze nieuwe kabel precies komt te liggen, is nog niet bekend, maar dit kan invloed hebben op het plangebied. TenneT voert dit project uit in samenwerking met de gemeente Geertruidenberg en betrekt hierbij

de omgeving voor het bepalen van een voorkeurstracé. Zodra dat is vastgesteld, moet het bestemmingsplan worden aangepast en de benodigde vergunningen worden aangevraagd. Hiervoor zijn onderzoeken nodig naar de effecten op natuur, water, bodem en archeologie, en moet afstemming met grondeigenaren plaatsvinden over de aanleg op hun percelen. Pas na afronding van deze procedures kan gestart worden met de aanleg van de ondergrondse hoogspanningskabel. Daarnaast loopt er op langere termijn een onderzoek naar een nieuwe ondergrondse 380 kV-verbinding. Een van de tien onderzochte tracés ligt in dit gebied, maar dit behoort tot de meest complexe en kostbare opties (zie LESA). Op basis van de onderzoeksresultaten en het regioadvies wordt naar verwachting eind 2026 of begin 2027 een voorkeurstracé gekozen.

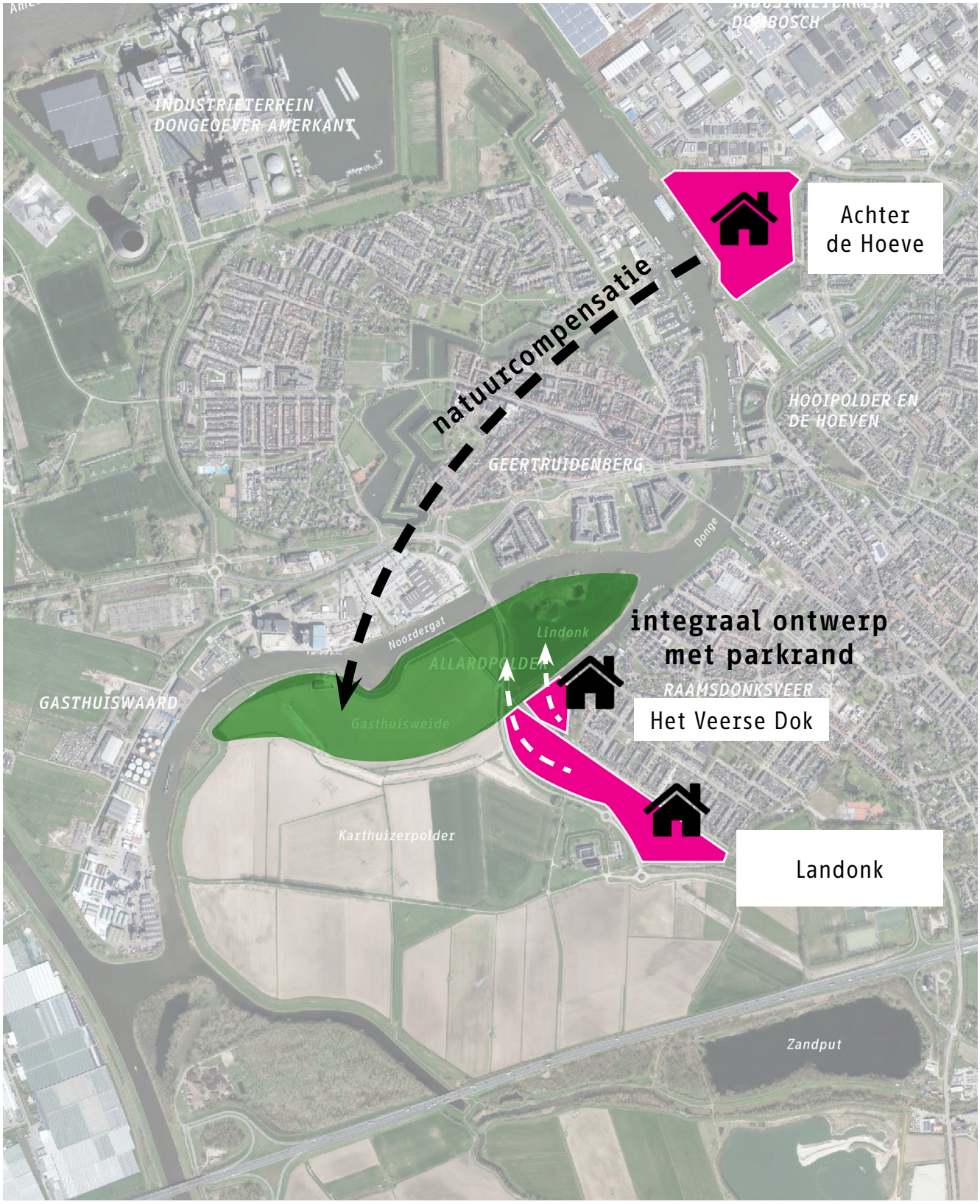
Voor het plaatsen van bomen gelden afstands- en hoogterestricties bij hoogspanningsmasten en -kabels: onder de huidige 380 kV-lijnen geldt een minimale afstand van 7 meter en een maximale hoogte van 2 meter, en onder de 150 kV-lijnen geldt een minimale afstand van 2 meter en eveneens een maximale hoogte van 2 meter.

Projecten in de omgeving

In de omgeving spelen verschillende projecten die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden en invloed hebben op het plangebied:

1. Achter de Hoeven: Op deze locatie komen minimaal 150 woningen. Het is een van de laatste grootschalige binnenstedelijke locaties binnen de gemeente. Aan dit project is vrijwillige natuurcompensatie verbonden: een kans voor de ontwikkeling van Natuurpark De Donge. De raad heeft aangegeven dat er geen wettelijke verplichting bestaat, maar dat zij wel waarde hechten aan het realiseren van compensatie.
2. Het Veerse Dok: De herontwikkeling van Jachthaven Dok 12 voorziet in nieuwe woningen. Deze ontwikkeling grenst aan de zuidzijde van het Natuurpark. Hier liggen kansen voor een gezamenlijk ontwerp met het Natuurpark met een park-entree vanaf deze kant.
3. Landonk: Op de aangrenzende velden worden nieuwe woonwijken ontwikkeld die direct aan het Natuurpark grenzen. Dit biedt kansen voor aantrekkelijke verbindingen tussen de woongebieden en de natuur- en recreatievoorzieningen van het park.

De verwachte groei in woningen en verkeer benadrukt de noodzaak van een nieuw park.

INDUSTRIETERREIN
DONGEOEVER AMERKANT
Achter
de Hoeve
natuurcompensatie
HOOIPOLDER EN
DE HOEVEN
GEERTRUIDENBERG
Donge
Noordergat
Lindonk
integraal ontwerp
met parkrand
RAAMSDONKSVEER
GASTHUISWAARD
Gasthuisweide
Het Veerse Dok
Karthuizerpolder
Landonk
Zandput

03

VARIANTEN, ZONERING EN PROGRAMMA

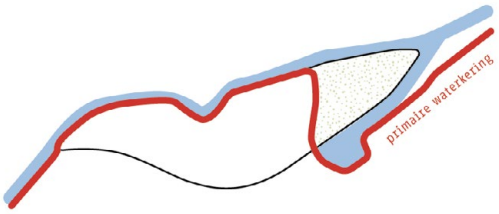
3.1 DRIE VARIANTEN

Een belangrijk onderdeel van de verkenning aan het begin van het proces was de relatie tussen het eiland en het omliggende water. Vanuit cultuurhistorisch en recreatief perspectief is het aantrekkelijk om van de Allardpolder opnieuw een eiland te maken. Daarvoor zijn verschillende varianten onderzocht. Deze varianten zijn samen met de gemeente en het waterschap beoordeeld op hun technische haalbaarheid, effecten en kosten.
De minst ingrijpende variant (1) behoudt de bestaande waterkeringen en voorziet in het graven van een brede waterpartij op de plek van het voormalige Zuidergat om de suggestie van een eiland te realiseren. Een verdergaande variant (2) zou de primaire waterkering onderbreken om een open verbinding met de Donge (Noordergat) te creëren. Dat zou echter betekenen dat er nieuwe waterkeringen nodig zijn aan de zuidzijde van het Zuidergat en mogelijk ook langs de Gasthuisweide om de Karthuizerpolder te beschermen. Dit maakt de ingreep complex en kostbaar, ook al zou de nieuwe zuidelijke waterkering aan minder technische eisen hoeven te voldoen.

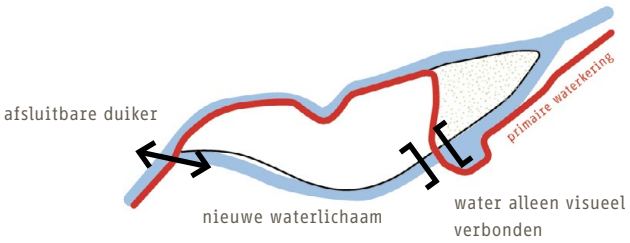
In de meest vergaande variant (3) zou de hele Allardpolder, inclusief Gasthuisweide, buitendijks komen te liggen, waardoor het gebied zou functioneren als een overstroomgebied – zoals ooit voorgesteld in het Masterplan Donge-oevers (2000). Uit de variantenstudie bleek echter dat deze oplossing op korte termijn niet realistisch is vanwege de grote ruimtelijke, technische en financiële consequenties voor de dijken en infrastructuur. Uiteindelijk is gekozen voor de eerste, minst ingrijpende variant, waarbij de beleving van een eiland ontstaat, zonder de bestaande waterveiligheid aan te tasten. Door het graven van een waterpartij op de locatie van het voormalige Zuidergat en de aanleg van een afsluitbare duiker in de primaire kering, wordt de Allardpolder opnieuw grotendeels omsloten door water. Door nieuwe routes die de Gasthuisweide en Lindonk beter met elkaar verbinden werkt de Centraleweg minder als barrière. Zo beleven bezoekers het gebied weer als één samenhangend geheel en als een eiland in de rivier.

Historische kaart met projectie van het eiland.

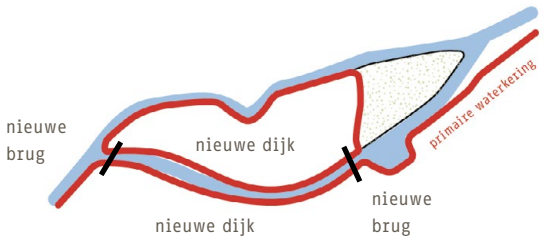

Huidige situatie

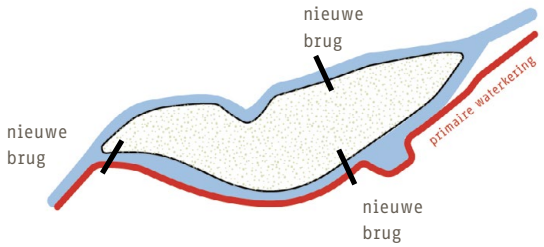
Variant 1: Eiland binnendijks

Ingrepen:	dijk met de rijweg blijft; water alleen visueel verbonden; nieuwe sloot heeft een ontsluitng nodig met duiker.
Kosten:	€
Knelpunten:	waterkwaliteit van sloot.
Kansen:	interessante ecologie met recreatie.

Variant 2: Eiland binnendijks

Ingrepen:	aanleg van nieuw dijken; water verbonden; 2x nieuwe bruggen.
Kosten:	€ € €
Knelpunten:	plan afhankelijk van het Waterschap.
Kansen:	terug naar orspronkelijke vorm.

Variant 3: Eiland buitendijks

Ingrepen:	dijkverwijdering, weg verplaatsen; water verbonden; 3 nieuwe bruggen.
Kosten:	€ € €
Knelpunten:	plan afhankelijk van het Waterschap pas na 2027.
Kansen:	interessante ecologie met recreatie; terug naar orspronkelijke vorm.

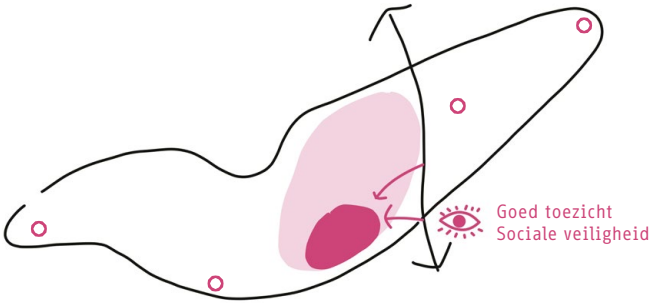
3.2 ZONERING EN PROGRAMMA

Het park is ontworpen als een natuuroase voor de inwoners van de gemeente Geertruidenberg: een plek om elkaar te ontmoeten en om van de natuur te genieten. Voor dieren, insecten en planten ontstaat een belangrijk leefgebied: een stapsteen tussen andere natuurgebieden als broedplaats, overwinteringsplek en voederplaats. Het park speelt dus een belangrijke rol in het herstellen en versterken van de biodiversiteit, door een grotere variatie aan soorten aan te trekken en hiervoor een geschikte omgeving te bieden.
Om een plek te creëren die waardevol voor de natuur is èn geschikt voor recreatie, is een goede zonering essentieel. Daarnaast, zo werd ook tijdens de participatiesessies benadrukt, moet er aandacht zijn voor veiligheid. Het inrichtingsplan voorziet in een centrale ontmoetingsplek nabij de Centraleweg, die goed zicht biedt op de omgeving en bijdraagt aan sociale veiligheid. Door passieve sociale controle wordt de kans op ongewenst of asociaal gedrag beperkt. De aanwezigheid van mensen en goed zicht kunnen potentiële overtreders afschrikken, omdat de kans groter is dat zij worden gezien en aangesproken.

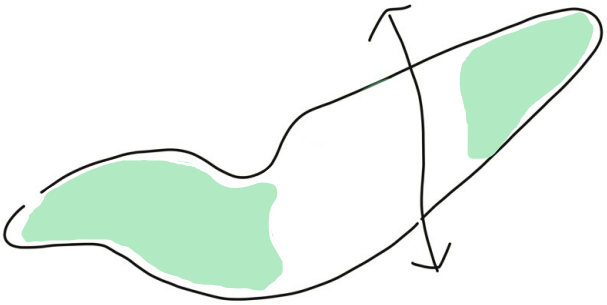
Hoe meer natuurlijk toezicht, hoe veiliger mensen zich voelen, wat hen stimuleert om de openbare ruimte vaker te gebruiken. Zo ontstaat een positieve wisselwerking.
Door de recreatie te concentreren rond de centrale plek blijft de rest van het gebied grotendeels gereserveerd voor natuurontwikkeling. Natuur heeft rust nodig; daarom komen er drukkere zones en rustiger zones. Via wandelpaden en uitkijkpunten kunnen bezoekers de natuur van gepaste afstand beleven. Kleine elementen zoals vlonders en vogelkijkschermen maken op selectieve plekken de nabijheid tot de natuur mogelijk.
De recreatievormen die hier het best bij passen zijn natuurgericht, zoals vogels kijken, wandelen, spelen in de natuur en recreatie aan het water. Daarnaast biedt het terrein kansen voor natuureducatie voor zowel kinderen als volwassenen, bijvoorbeeld via routes of excursies.
Door het aantal recreatieve voorzieningen en ingrepen beperkt te houden, blijven de beheerkosten laag en is er meer geld voor de ontwikkeling van natuur.

Collage: Het park als natuurlijk eiland in de Donge tussen de twee kernen.

Plekken voor mensen en reuring.

Ruimte voor natuur en rust.

natuur vs recreatie		90-95%	5-10%
inrichting	€	10%	90%
beheer	€	90%	10%

Verdeling van zonering voor natuur en recreatie.

04
DEFINITIEF ONTWERP

ONTWERP

Natuurpark de Donge wordt een prachtige en unieke plek waar mensen van de natuur kunnen genieten, kunnen spelen, wandelen en verblijven. Geertruidenberg en Raamsdonkveer liggen om de hoek en voelen toch best ver weg. Je ervaart het Natuurpark als een eiland in de Donge. Het nieuwe landschap heeft een natuurlijke basis waarbij slim wordt ingespeeld op de kansen van het gebied. We creëren diverse uitgangssituaties waarop de natuur zal reageren. Zo ontstaat een heel gevarieerd natuurlijk landschap dat relatief weinig onderhoud nodig heeft. Aan dat landschap worden recreatieve voorzieningen toegevoegd, waardoor mensen het gebied goed kunnen gebruiken en beleven.

Het gebied wordt ingericht met 90% natuur en 10% recreatie, waarbij de natuur aansluit op het omliggende landschap. Het park wordt vooral toegankelijk gemaakt voor voetgangers en fietsers, waarmee gezond en duurzaam verkeer wordt gestimuleerd. Parkeren binnen het projectgebied wordt niet toegestaan, met uitzondering van enkele plekken voor mindervaliden buiten de projectgrens. De paden in het park worden zodanig aangelegd dat ze toegankelijk zijn voor mindervaliden. In het programma is ruimte voor een kiosk (geen horeca), een speeltuin voor alle leeftijden met een natuurlijke uitstraling en plekken voor sporten en vrij spelen. Honden zijn welkom, maar altijd aangelijnd en alleen op de hoofdpaden, om de natuur te beschermen. Daarnaast worden voorzieningen gerealiseerd die bijdragen aan natuurbeleving en educatie, zoals plekken om dieren te observeren en wandelroutes die bezoekers door zorgvuldig afgeschermde gebieden leiden.

Hierna lichten we eerst het natuurlijke landschap toe en daarna de recreatieve inrichting en gaan daarna in op de mogelijkheden voor recreatief gebruik.

LEGENDA

NATUUR & WATER

- slik & schoren intergetijdenoever met dode hout
- natte graslanden / ruigte en hooilanden
- riet met nieuwe poelen
- bossen/struweel
- nieuwe waterlichaam (voormalige Zuidergat)
- bestaand water De Donge
- bestaande dijken met kruidenrijke vegetatie

ROUTING

- bestaande rijweg, fietspad en nieuwe wandelpad
- hoofdpaden (ook toegelijke voor de fietsers)
- paden - vlonder
- struinpaden
- route toegankelijk voor hondern

ELEMENTEN

- positie nieuwe kiosk met picknic tafels en fietsnietjes
- informatieborden
- hekwerk
- vlonders / vlonderbrug
- uitkijktoren
- vogelsuitkijkplek
- speeltuin met houten palen en elementen, glijbanen, waterpomp met zwerfkeien

4.1 RELIËF EN NATUURZONES

Op basis van de LESA zijn er natuurtypen gekoppeld aan zones die in het gebied aanwezig zijn of kunnen ontstaan, afhankelijk van de inundatiekarakteristieken en de invloed van grondwater(dynamiek). Zo zijn zes zones gedefinieerd: permanent water met een zoetwatergetijdekreek; intergetijdenoever met riet- en slikkige rivieroevers; uiterwaarde (laag) met riet, zachthoutooibos en natte ruigten; uiterwaarde (hoog) met hardhoutooibos en nitrofiele ruigten en zomen en dijken, en hoge uiterwaarden. Aan elke zone zijn hoogtes gekoppeld en soorten die zich in de zones kunnen vestigen. Dit vormt de leidraad voor het ontwikkelen van nieuwe natuur op het eiland.

Rietmoeras in de Ooijse graaf © Jeroen Helmer, ARK

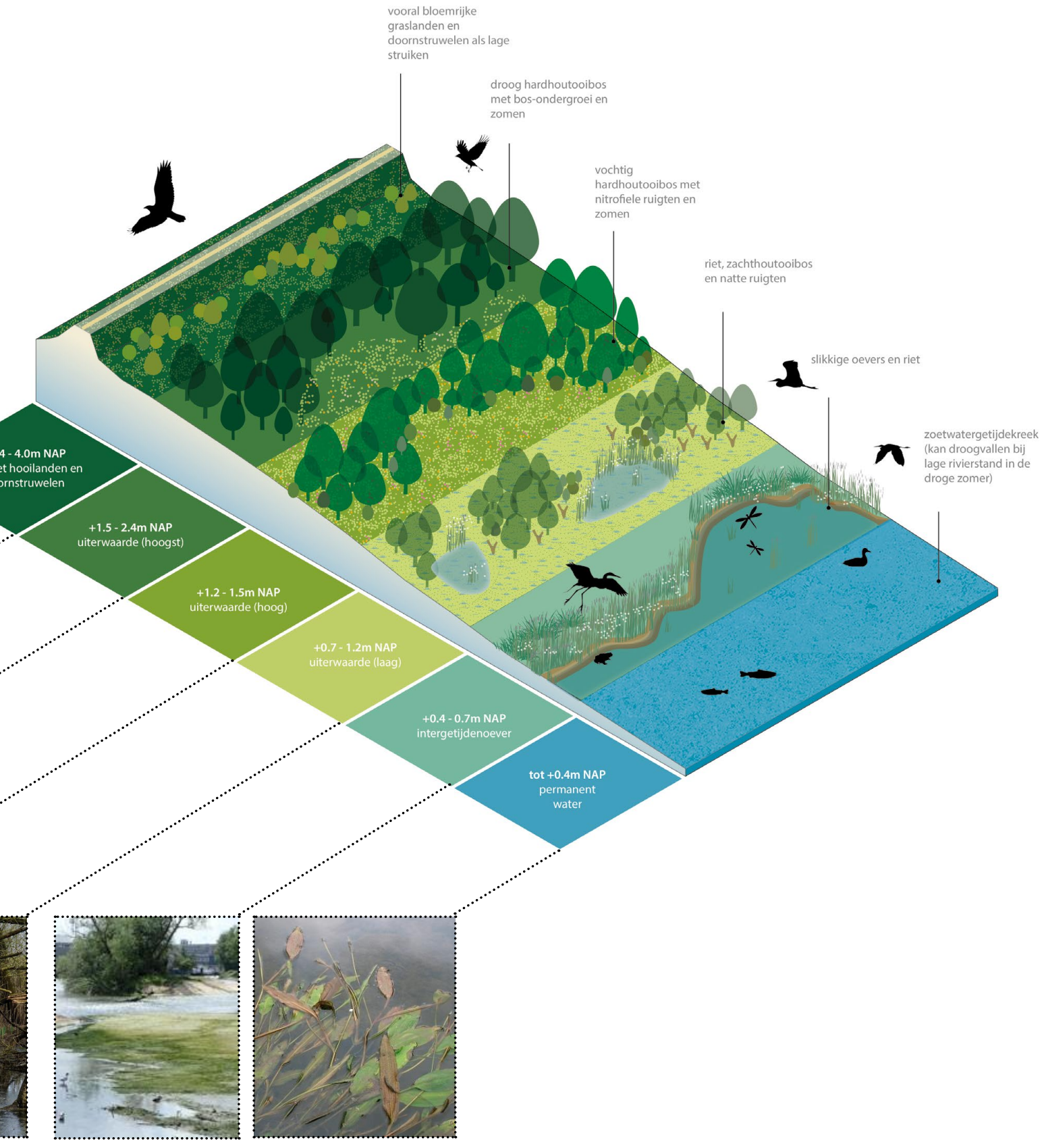

Van hoog naar laag: natuurzones en soorten.

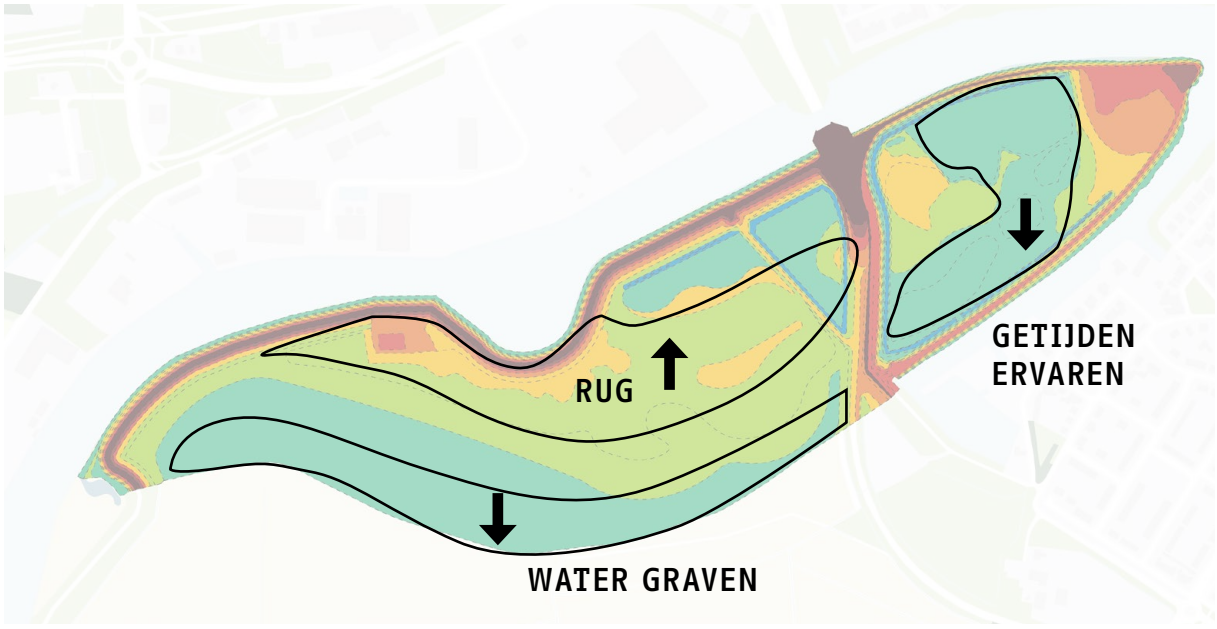

vooral bloemrijke graslanden en doornstruwelen als lage struiken
droog hardhoutooibos met bos-ondergroei en zomen
vochtig hardhoutooibos met nitrofiele ruigten en zomen
riet, zachthoutooibos en natte ruigten
slikkige oevers en riet
zoetwatergetijdekreek (kan droogvallen bij lage rivierstand in de droge zomer)
4 - 4.0m NAP
et hooilanden en
ornstruwelen
+1.5 - 2.4m NAP
uiterwaarde (hoogst)
+1.2 - 1.5m NAP
uiterwaarde (hoog)
+0.7 - 1.2m NAP
uiterwaarde (laag)
+0.4 - 0.7m NAP
intergetijdenoever
tot +0.4m NAP
permanent
water

RELIËF EN NATUURZONES

Door reliëfgradiënten te maken - op sommige plekken grond afgraven en op sommige verhogen – ontstaan verschillende natuurzones, essentieel voor de natuurontwikkeling. Het terrein is nu vlak, maar hoogteverschillen beïnvloeden het (grond)waterpeil. Dat bepaalt vervolgens de bodemgesteldheid, de vegetatie die kan groeien en daarmee de verdere ecologische ontwikkeling.
Hoewel het gebied relatief vlak is, bestaat er ook nu al een klein verschil in maaiveldhoogte. Delen van Lindonk en het voormalige Zuidergat liggen lager. Op Lindonk ontstaat de mogelijkheid om het gebied natter te maken en een kreek te introduceren die onder invloed staat van de Donge, omdat het buiten de primaire kering ligt. Door het graven komt er permanent zoetwater met getijdeninvloed binnen (+0,1 tot +0,4 m NAP, dat bij lage zomerstanden kan droogvallen). Langs deze kreek ontstaan intergetijden-oevers met slikkige oevers en riet. Ook op het voormalige Zuidergat wordt het water teruggebracht, passend bij de bestaande bodem- en waterpeilen. Hier wordt een nieuwe waterpartij uitgegraven in de vorm van de oude waterloop. Via een duiker komt er verbinding met de Donge, zodat het water niet stilstaat maar zowel door grondwater als rivierwater gevoed wordt. In deze zones ontstaat een mozaïek van water, riet, lage uiterwaarden met zachthoutooibos en natte ruigten – vergelijkbaar met het typische Biesbosch-wilgenbos.
De vrijgekomen grond wordt circulair hergebruikt om een hogere rug aan te leggen op de Gasthuisweide. Zo ontstaat een duidelijke gradiënt van natuurzones: van laag en zeer nat tot hoog en droog. Op de hogere delen, zoals de dijk, komen bloemrijke hooilanden en doornstruwelen. Op de hoger gelegen uiterwaarden ontwikkelt zich droog hardhoutooibos (met soorten als abeel en iep) met bosranden en zoomvegetaties. Lager in de uiterwaarden komt vochtig hardhoutooibos (met es en eik) en ruigten, terwijl de laagste delen gedomineerd zullen worden door riet, zachthoutooibos en natte ruigten. Op de hoge rug ontstaat bos dat niet onder invloed staat van rivierdynamiek; dit wordt hierdoor geen typisch riviergebonden hardhoutooibos maar eerder een droger bos, waar soorten als beuk de overhand zullen krijgen. Afhankelijk van de bodemopbouw (zand of klei) en het beheer kan hier verder op worden gestuurd.

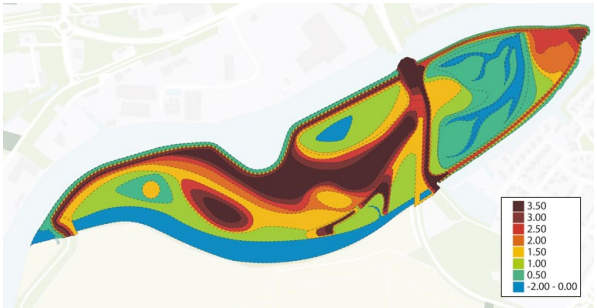
Huidige situatie

Principe grondwerkzaamheden

Huidige situatie - hoogtes

Ontwerp - hoogtes

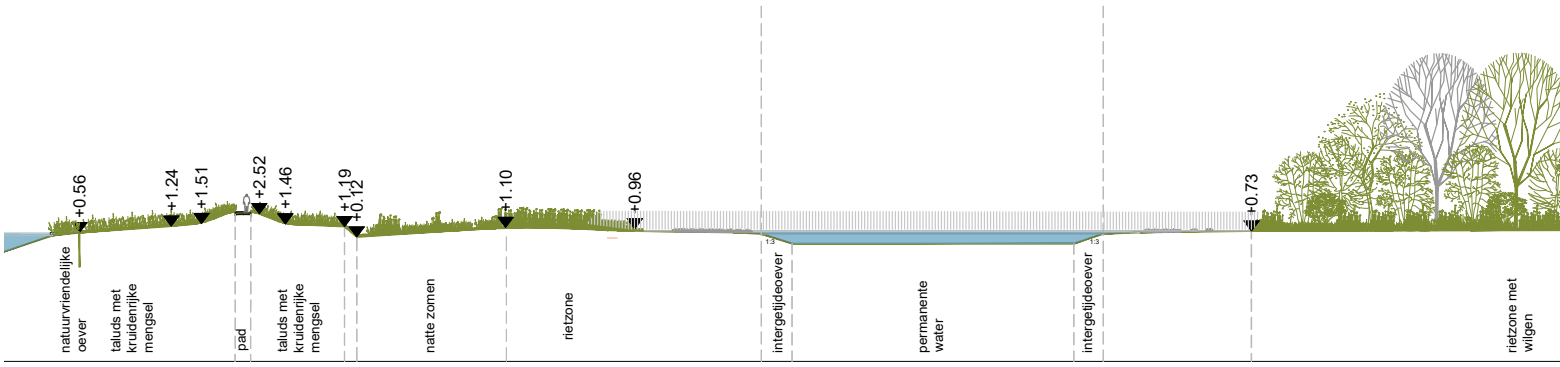

Huidige situatie - natuurzones

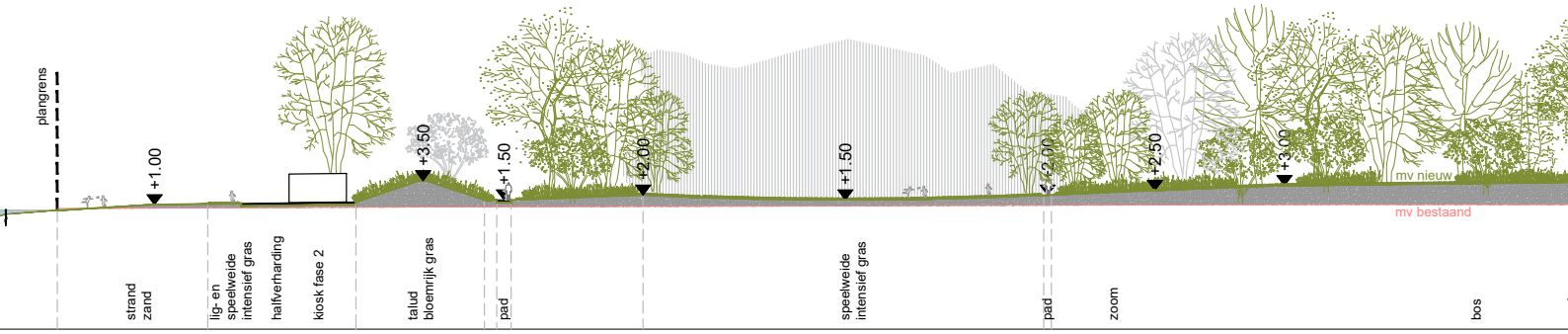

Ontwerp - natuurzones

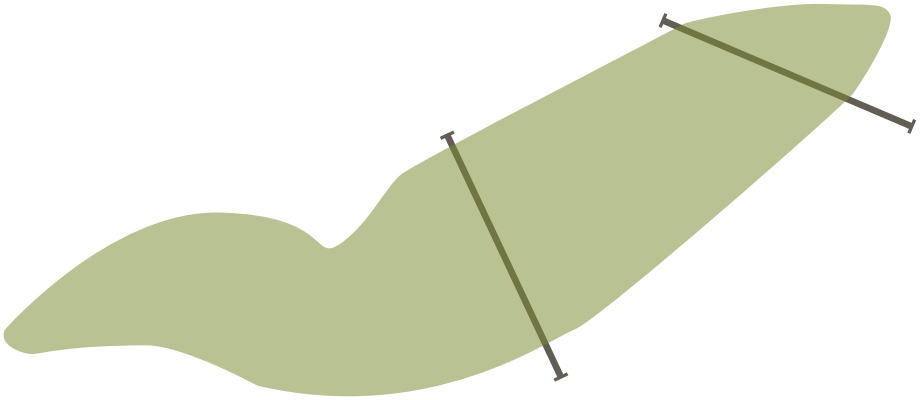
DOORSNEDES

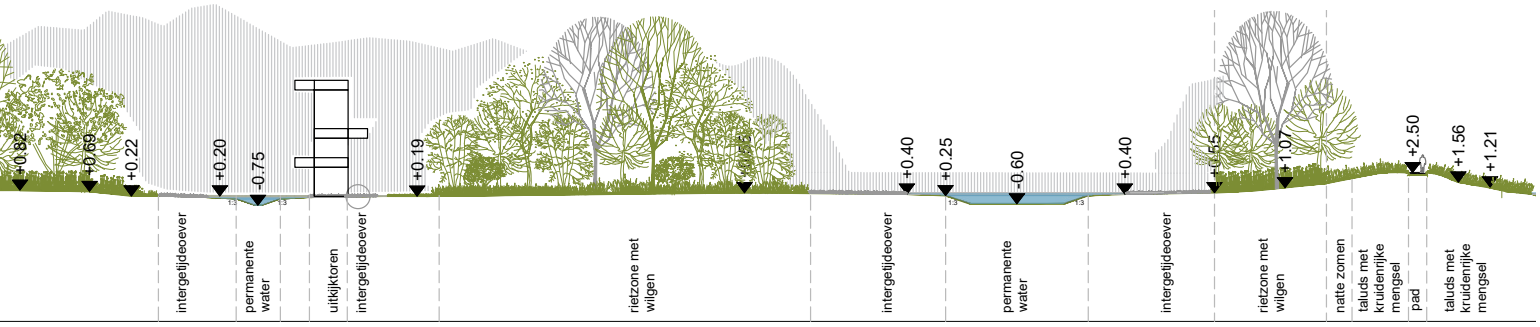

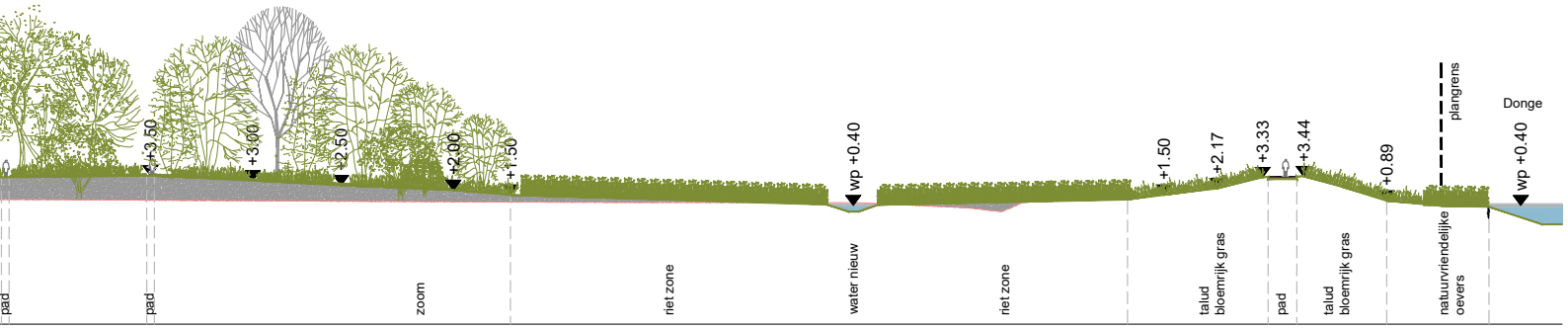
Profiel A-A' - Lindok

Profiel B-B' - Gasthuisweide

+0.82
+0.69
+0.22
+0.20
-0.75
+0.19
+0.40
+0.25
-0.60
+0.40
+0.55
+1.07
+2.50
+1.56
+1.21
intergetijdeoever
permanente water
uitkijktoren
intergetijdeoever
rietzone met wilgen
intergetijdeoever
permanente water
intergetijdeoever
rietzone met wilgen
natte zomen
taluds met kruidenrijke mengsel
pad
taluds met kruidenrijke mengsel

+3.50
+3.00
+2.50
+2.00
+1.50
wp +0.40
+1.50
+2.17
+3.33
+3.44
+0.89
plangrens
Donge
wp +0.40
pad
pad
zoom
riet zone
water nieuw
riet zone
talud bloemrijk gras
pad
talud bloemrijk gras
natuurvriendelijke oevers

VEGETATIEZONES

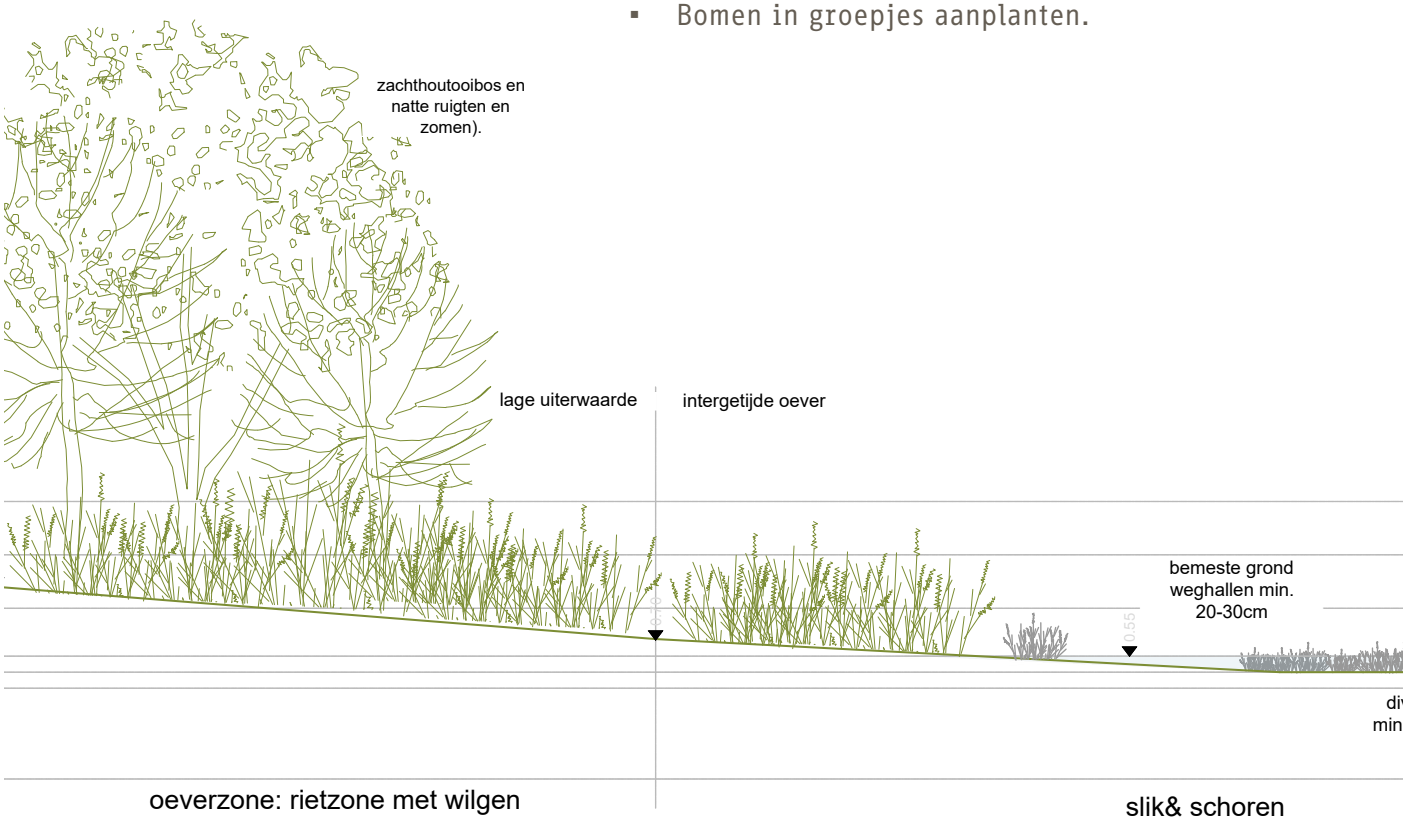
Permanent water met zoetwatergetijdekreek + Intergetijdenoever met riet- en slikkige rivieroevers

Deze zone kan de rivierdynamiek van de Bergsche Maas benutten door kreekstructuren terug te brengen in het zoetwatergetijdenlandschap, zoals ook in de Biesbosch. Een afsluitbare duiker in de waterkering, laat dan het water toe. De getijdewerking geeft een impuls aan het ontwikkelen van nieuwe vegetatietypes. Als er genoeg licht is en het water in de kreek helder genoeg, kunnen waterplanten zich ontwikkelen. Het toevoegen van dood hout in onderwater of gevallen bomen uit aangrenzend ooibos creëren een divers leefgebied voor macrofauna en vis zoals riviergrondel.

De intergetijdenoever met riet- en slikkige rivieroevers is een zone van ongeveer 50 cm diepte met invloed van de getijdeslag van ca. 30 cm. In deze zone kan kaal slik komen met nopjeswier, een smalle overstromende rietzone met planten als spindotterbloem en zomerklokje, en vervolgens een brede ruigere rietzone. De rietzone gaat over in natte ruigten en zomen van zachthoutooibos (diverse soorten wilgen).

Aanleg

- Bemeste grond min. 20-30cm weghalen.
- Kreekstructuren als 10-25m brede kreken, ca. 1-1.30m diep graven en maak flauwe taluds. Deze diepte is noodzakelijk voor de ontwikkeling van waterplanten.
- Planten van water- en oevervegetatie.
- Bomen in groepjes aanplanten.

Soorten

Bij waterplanten:

- grote fonteinkruiden zoals schedefonteinkruid en rivierfonteinkruid.

Bij intergetijdenoever:

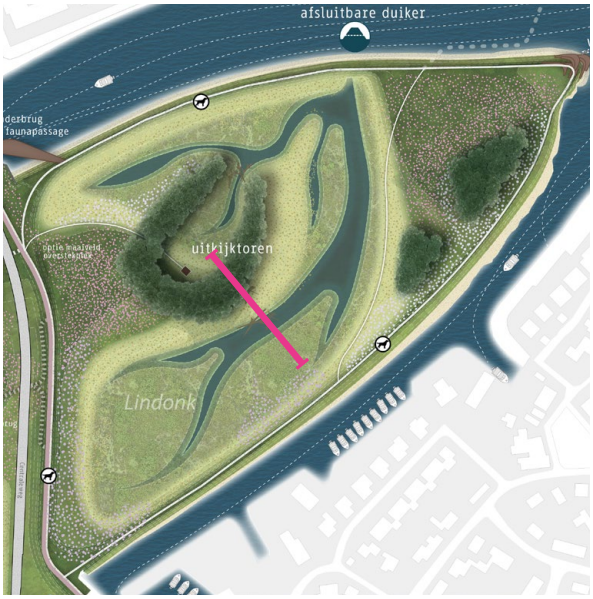
- nopjeswier, spindotterbloem en zomerklokje, biezen, riet

Bij oeverszone:

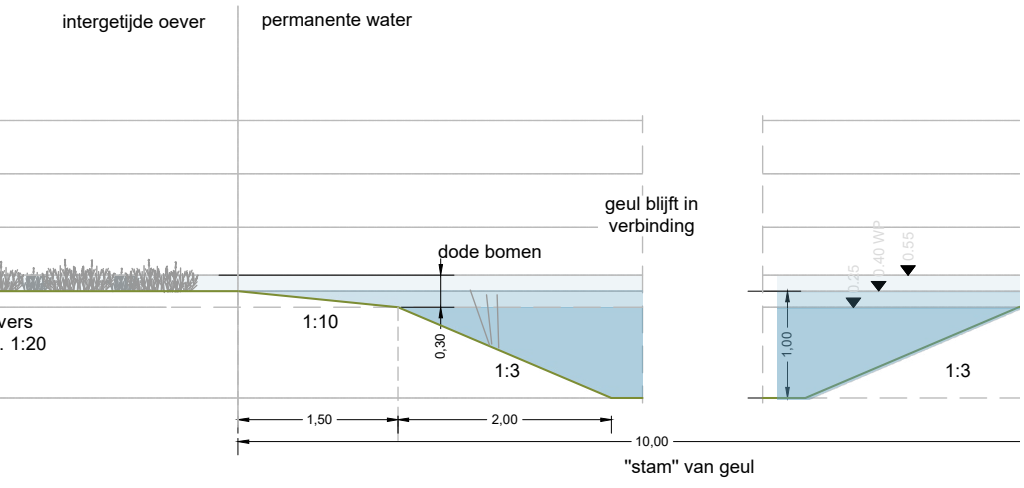
- riet, moerasvergeet-mij-nietje, watermunt of lisdodde

Bij wilgenvloedbossen en -struwelen horen:

- Wilgen: Schietwilg, katwilg, amandelwilg, kraakwilg, berijpte wilg, bittere wilg, Duitse dot, grauwe en rossige wilg.
- Andere bomen: zwarte populier (als rivierinvloed komt).

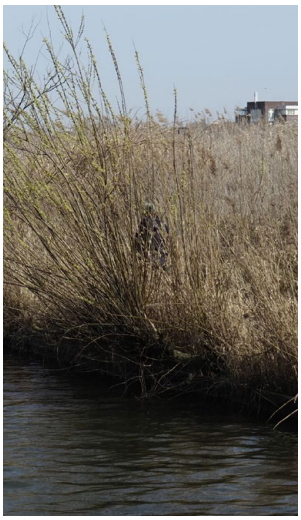

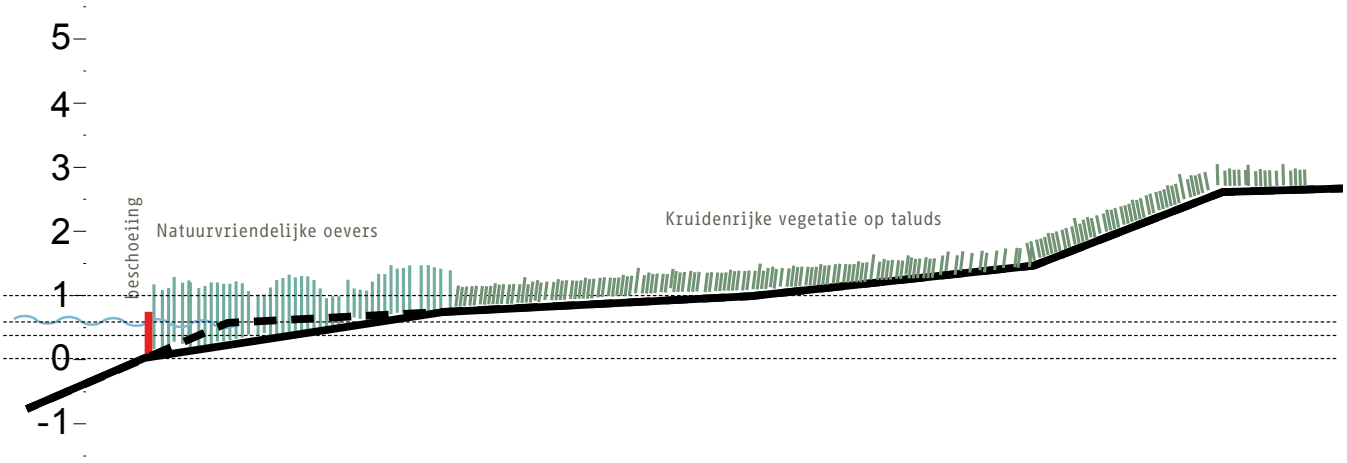
OEVERS VAN DE DONGE

Oever en taluds langs de overige kering

Buitendijks ligt ook een potentiële intergetijdenzone, soms al ontstaan door het wegrotten van de bestaande beschoeiing. Het is voor de omliggende oever van Lindonk belangrijk dat deze beschermd wordt tegen korte golven van recreatievaart. Dit kan door het omvormen van de oeververdediging naar een vooroeververdediging met uitwisselopeningen. Achter de oeververdediging kan de oever lokaal worden verlaagd voor de ontwikkeling van een lagune met kansen voor riet.

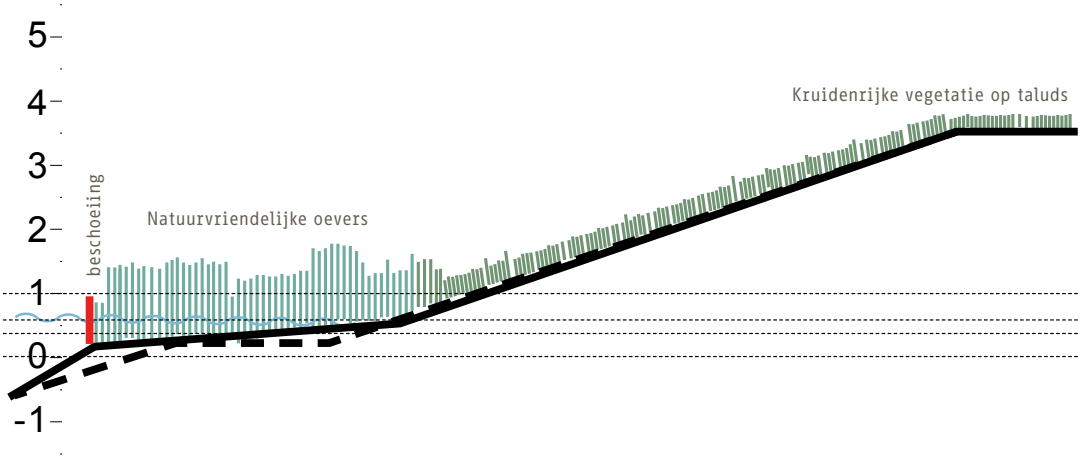

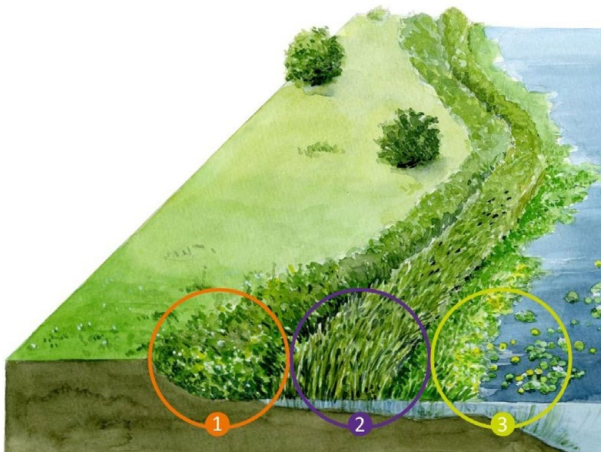
Natuurvriendelijke oevers met beschoeiingen

Oevers en taluds langs de primaire kering

De oevers langs de Gaasthuisweide worden momenteel gedomineerd door riet. Door het aanbrengen van beschoeiing en het verflauwen en verbreden van het talud ontstaat de kans dat ook andere soorten zich vestigen die kenmerkend zijn voor een intergetijdenoever. Zo ontstaat bovendien een natuurlijkere gradiënt tussen de kruidenvegetatie op de taluds en de oevers.

Rijke natuurvriendlijke oevers langs de Donge maken

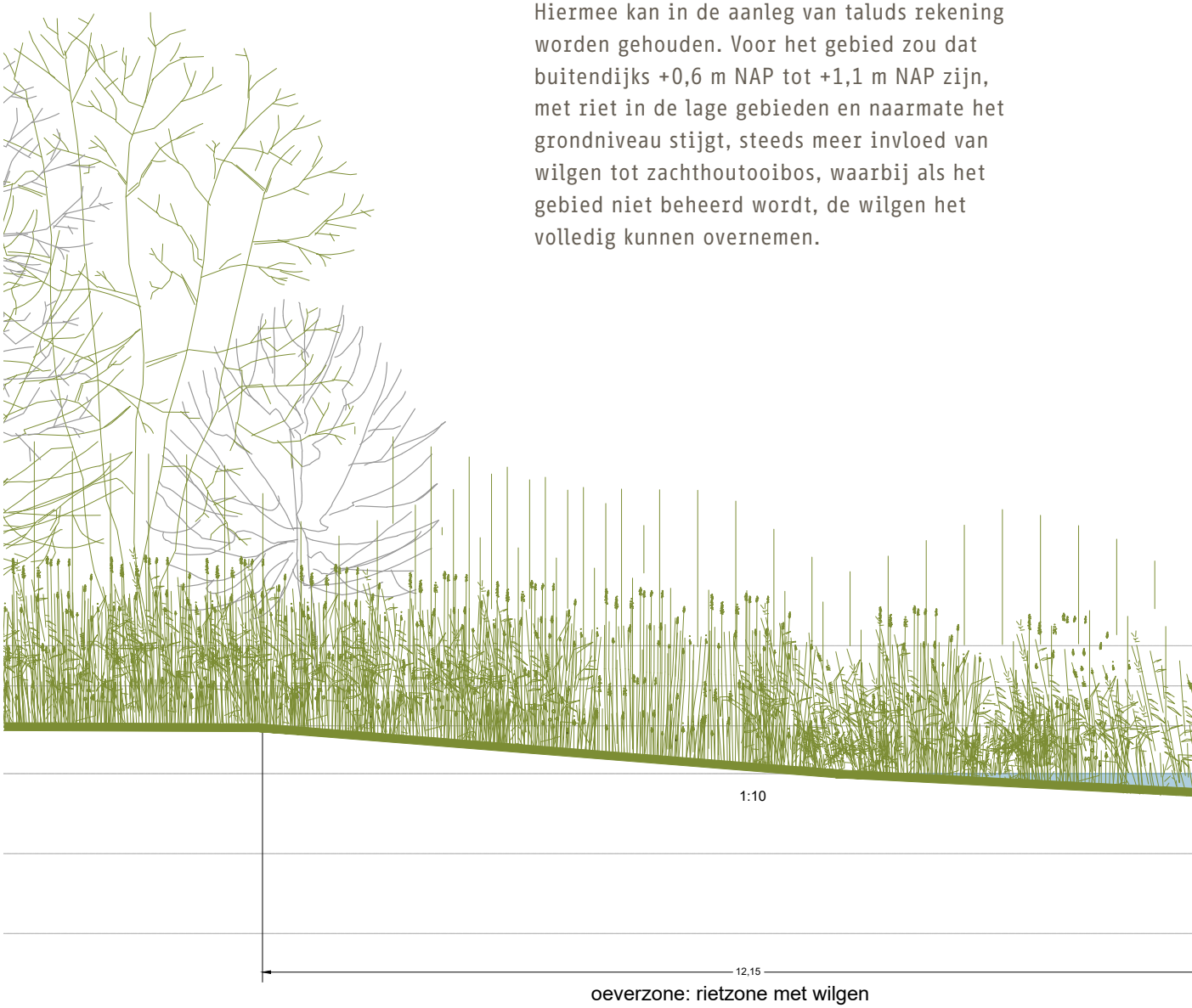

Verrijken taluds met bloemrijke kruidenmengsels

VEGETATIEZONES

Binnendijkse zone met natte strooiselruigte, zachthoutooibos of natte graslanden

De ontwikkeling van deze binnendijkse zone op de Gasthuisweide met natte rietruigten en zachthoutooibos is mogelijk door een koppeling met de Donge via een afsluitbare duiker. Een grote ingreep in deze zone is het terugbrengen van het voormalige Zuidergat. De oevers met de flauwe taluds stimuleren het ontwikkelen van een breed rietmoerasgebied (op sommige plekken breder dan 8 m, goed voor de biodiversiteit) dat verder uitloopt tot een zachthoutooibos met diverse wilgensoorten. Verderop ontstaan natte graslanden met een kenmerkend vegetatietype als vossenstaarthooiland met kievitsbloem.
Voor de inrichting van rietzones met zachthoutooibos moet rekening worden gehouden met de hoogte t.o.v. gemiddeld hoogwater. Rietmoeras met nat zachthoutooibos zal net onder gemiddeld hoogwater (GHW) ontstaan tot ongeveer 0,4 m boven GHW. Hiermee kan in de aanleg van taluds rekening worden gehouden. Voor het gebied zou dat buitendijks +0,6 m NAP tot +1,1 m NAP zijn, met riet in de lage gebieden en naarmate het grondniveau stijgt, steeds meer invloed van wilgen tot zachthoutooibos, waarbij als het gebied niet beheerd wordt, de wilgen het volledig kunnen overnemen.

Aanleg

- Bemeste grond min. 20-30cm weghalen.
- Sloot met de diepte van 1-2m graven.
- Helofyten in oever aanplanten.
- Natte ruigten met bloemrijke zadenmengsels inzaaien met samengesteld mix voor natuurvriendelijke oevers (nvo's) b.v. van Cruydt-Hoeck.
- Bomen in clumps aanleggen.

Soorten

Bij Zachthoutooibos:

- Schietwilg, katwilg, amandelwilg, kraakwilg, berijpte wilg, bittere wilg, duitse dot, grauwe en rossige wilg, zwarte populier

Bij Natte rietruigten (rietmoerasgebied):

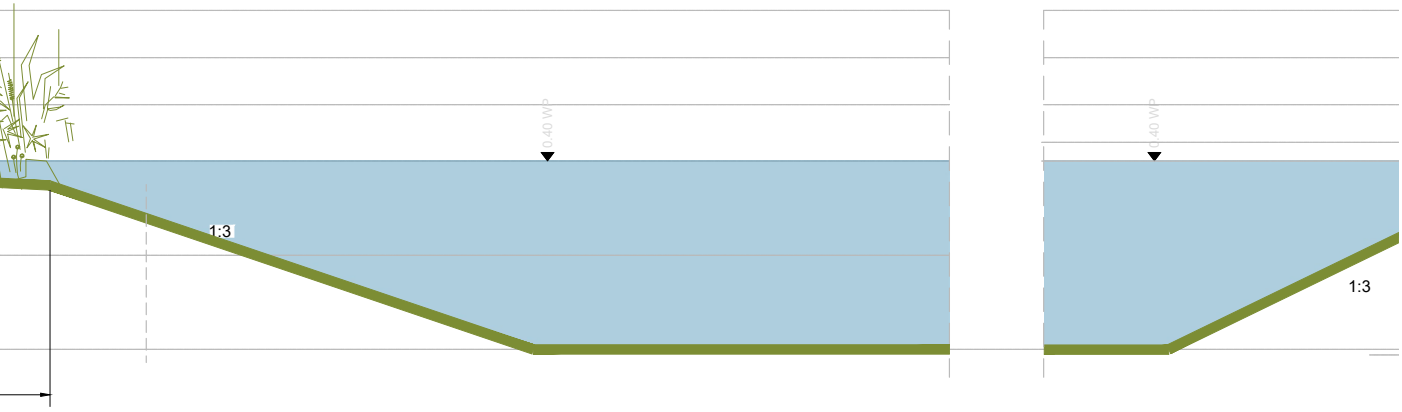
- Riet, gele lis, lisdodde, watermunt en zwanenbloem

Bij Helofyten:

- kattenstaart en koninginnekruid, gewone smeerwortel, haagwinde, rietgras, moerasvergeet-mij-nietje, bittere veldkers, moerasandoorn, penningkruid.

VEGETATIEZONES

Hardhoutooibos met ruigte tot hooilanden

Op hogere gedeelten van het eiland, net op de grens van invloed van overstromingsdynamiek van het oppervlaktewater, kunnen de bossen zich ontwikkelen. Binnendijks is er aan de kant van Gasthuisweide droog hardhoutooibos te verwachten. Dat is een vrij open en laagblijvend bos met veel lage begroeiing en veel voorjaarsbloeiers. Rondom deze bossen komen droge zomen en ruigten. Deze zone is aantrekkelijk voor dieren. Bloemrijke hooilanden omkaderen deze bossen en zomen.

Aanleg

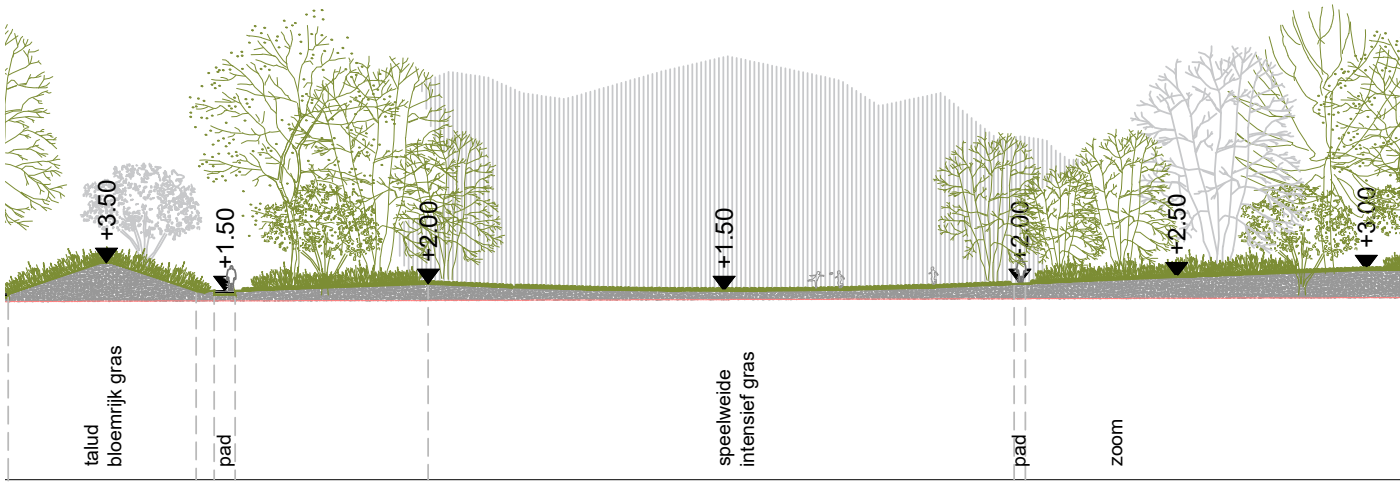
- bemeste grond weghalen min. 20-30cm
- bomen als compacte clumps aanplanten (gebruik maken van Trees4all). Clumps goed beschermen tegen grazers. Als nodig plaats tijdelijke afrastering.
- bollen en kruiden inzaaien.

Aanbeveling soorten:

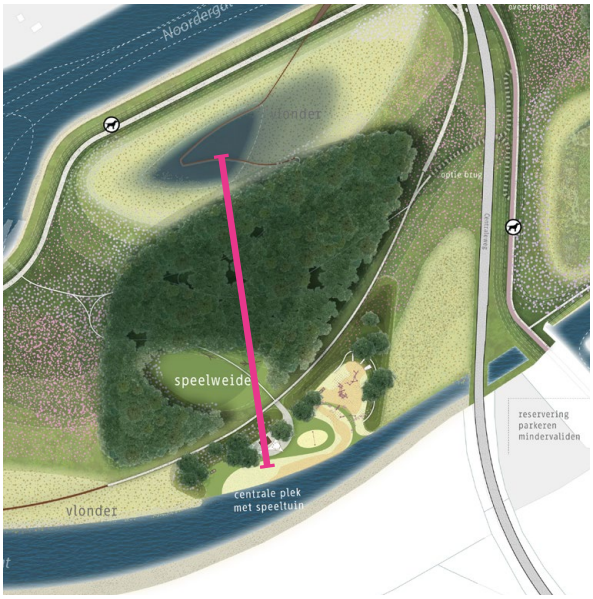
- Bomen (essen-iepen): witte paardenkastanje, gewone es, zomereik, gewone vlier, (zomer)linde, esdoorn, gladde iep, vogelkers.
- Struweel: sneeuwbes, eenstijlige meidoorn, aalbes.

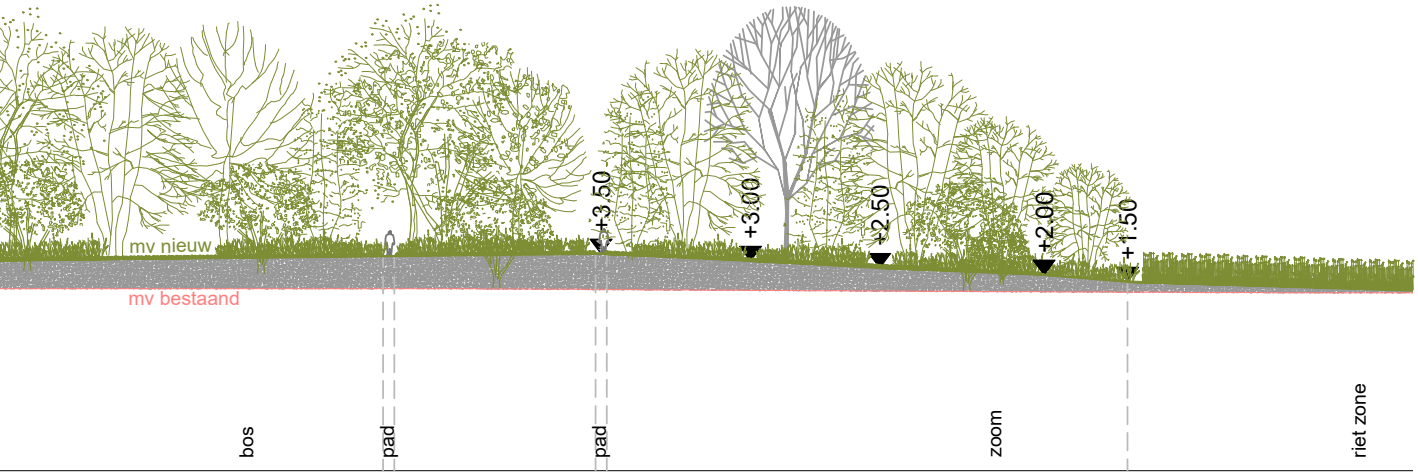

- Ondergroei in bos: kruiden: slangenlook, kardinaalsmuts, hop, bosrank, bosgras, speenkruid en zevenblad en bolgewassen: wilde hyacint, sneeuwklokje, wilde narcis, holwortel en vingerhelmbloem voor.
- Zoom: look-zonder-look, bosanemoon, vingerhelmbloem, gewoon sneeuwklokje, besanjelier, muskuskruit, maarts viooltje en bosgeelster.
- Vossenstaarthooilanden: grote pimpernel, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem, veldzuring, rode klaver, witte klaver, gewone, hoornbloem, smalle weegbree, rood zwenkgras, ruw beemdgras, veldbeemdgras en gewoon reukgras.

AANDACHT VOOR DE ONTWIKKELING VAN VEGETATIEZONES

Op voormalige landbouwgronden is de bodem verrijkt door intensieve bemesting in het verleden. Dit kan de ontwikkeling van soortenrijke vegetatie belemmeren, met name in graslanden, ruigtes en oeverzones, minder in bossen (meer bij ondergroei en bij bomen zelf is het geen knelpunt). De voedselrijke toplaag zal, met uitzondering van het bos, daarom moeten worden verwijderd.
De gevolgen van jarenlange bemesting kan ook consequenties hebben voor de waterkwaliteit in nieuwe waterpartijen. Wanneer natte plekken ontstaan op fosfaatrijke grond, kan er in het begin veel voeding in het water terechtkomen. Dit kan leiden tot snelle groei van waterplanten zoals kroos of algen.
Aangezien het een rivierengebied is en de polder eeuwenlang agrarisch gebruikt is, is de aanwezigheid van storende bodemlagen niet ondenkbaar. Daarbij zal aandacht moeten worden besteed bij het aanplanten van bomen.

Het is belangrijk om goed inzicht te hebben in grondwaterstanden en het toekomstige peilbeheer en de bodemopbouw. Deze informatie is nu nog niet volledig beschikbaar, maar vormt wel een belangrijke basis voor inrichting en beheer. Ook de mate van drooglegging of juist inundatie door invloed van de rivier zal nog duidelijker moeten worden. Ook moet nog worden besloten of een dijkdoorsteek (met sluitbare duiker bijvoorbeeld) haalbaar is. Deze keuzes zijn van directe invloed op de verspreiding van vegetatietypen.
Het is daarom belangrijk om in het beheerplan ruimte te laten voor verandering. Mag en kan een natuurtype op termijn overgaan in een ander type? Door flexibiliteit in te bouwen, voorkom je dat het beheer in strijd komt met natuurlijke processen. Zo werk je met de natuur mee, in plaats van ertegenin.

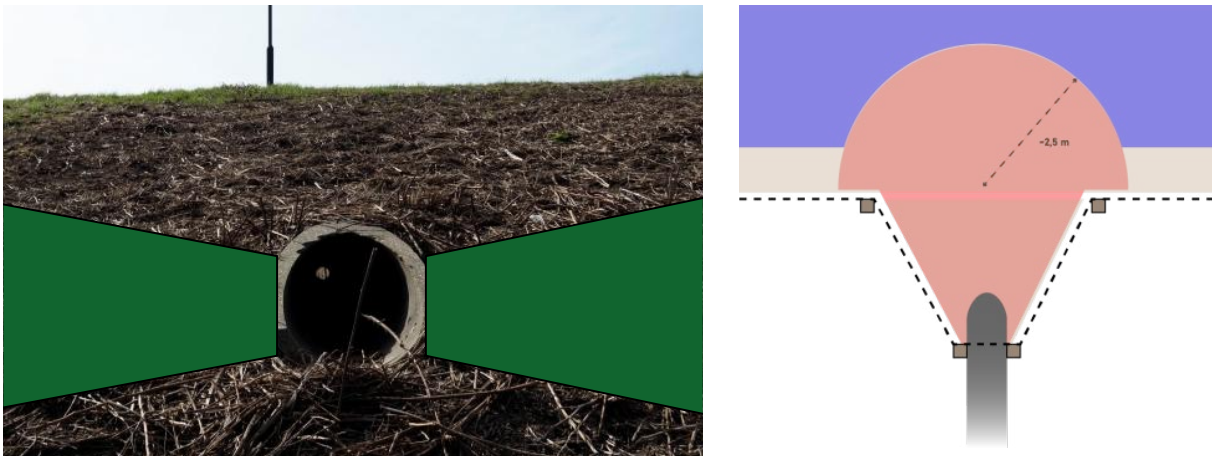
4.2 DIEREN

Natuurpark De Donge ligt strategisch tussen bestaande natuurgebieden en kan hier een belangrijke verbindende schakel voor zijn. Met variatie in natuurzones in beschutting, openheid en vochtigheid, ontstaan waardevolle leefgebieden voor diverse soorten zoals vogels, zoogdieren, amfibieën, insecten en vissen. Een goed verbonden netwerk van leefgebieden maakt het voor deze soorten mogelijk om veilig op zoek te gaan naar voedsel, voortplanting en schuilgelegenheid. Dieren hebben ook een belangrijke functie in het ecosysteem. Zo verspreiden vogels en vleermuizen zaden, waardoor nieuwe vegetatie een kans krijgt. Een gevarieerde fauna draagt dus bij aan een sterker en veerkrachtiger natuurgebied, iets wat ook de natuurbeleving van bezoekers ten goede komt.

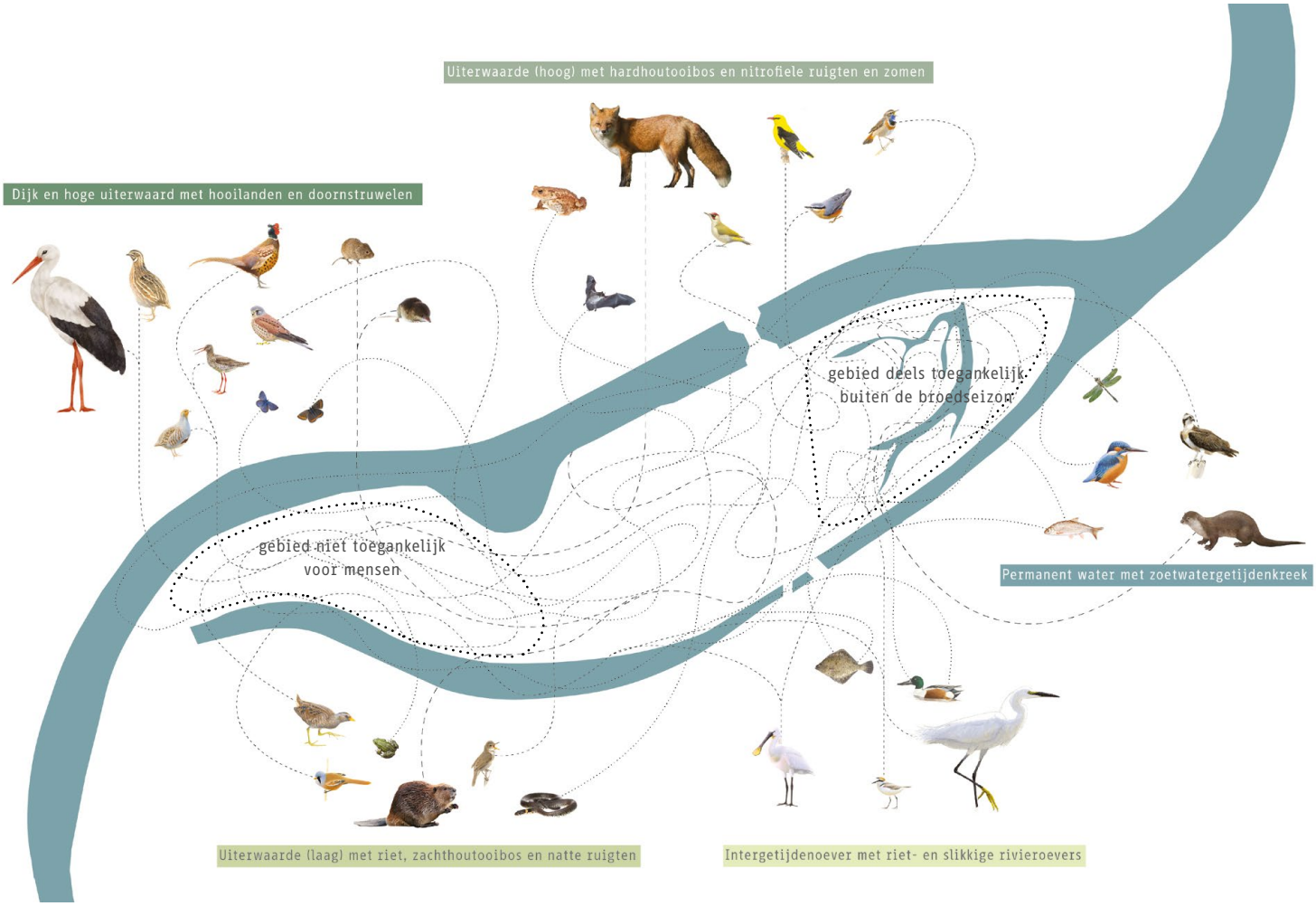
Voor grondgebonden dieren is een veilige doorgang cruciaal:

- Faunatunnel Centraleweg: De effectiviteit is beperkt. Gebruik moet worden vergroot door de ingang vrij te houden en natuurlijke geleidingselementen (dood hout, lage struiken) toe te voegen.
- Brug/Oever: Een barrière voor oevervolgende soorten. Een smalle loopstrook langs de kade (aan de parkzijde) moet een veilige doorgang creëren zonder de scheepvaart te hinderen.
- Nieuwe infrastructuur (Koedambrug): Bij de aanleg van bezoekersinfrastructuur (zoals een loopbrug) kan direct rekening gehouden worden met fauna door aanpassingen in materiaal en inrichting.
- Faunarasters: Lage rasters langs het wegdek voorkomen dat dieren de rijbaan oversteken en leiden de dieren gericht naar veiligere routes.

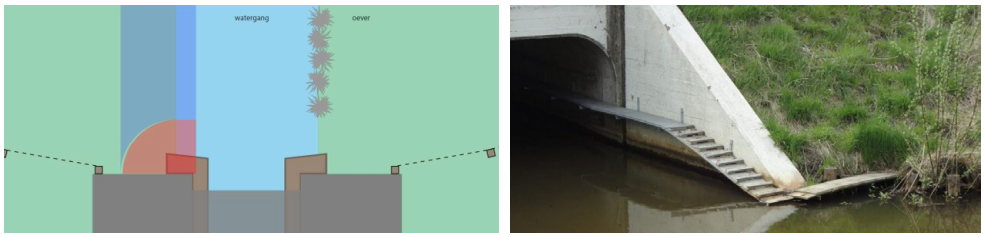
Voor de huidige primaire waterkeringen zijn maatregelen genomen om schade door graven van de bever te voorkomen. Als de bever binnendijks gaat voorkomen door de natuurontwikkeling, zullen aanvullende maatregelen nodig zijn om de waterveiligheid te waarborgen. Wat betreft faunapassages kan samen met het waterschap worden overlegd over mogelijke opties. Verder zal, om de rust van dieren te waarborgen, een beperkt deel van het eiland niet toegankelijk zijn voor mensen.

Voorstel voor de transformatie van de faunatunnel door toevoeging van begeleidende elementen en beheerzones. De rood gearceerde zone markeert de tunnelingang, de blauw gearceerde zone vormt de aanloopzone.

De nieuwe natuur die hier ontstaat, biedt leefgebieden voor verschillende soorten en zorgt zo voor een grotere biodiversiteit in de omgeving.

Voorstel voor een smalle faunapassage onder de Koedambrug, met beheerzones langs de looprichel. De rood gearceerde zone markeert de ingang van de looprichel, de blauw gearceerde zone de aanloopzone. Dit kan worden ontworpen als één geheel in combinatie met de vlonder onder de Koedambrug.

Voorstel faunaroosters op de primaire dijk.

4.3 ROUTES EN ENTREES

Het park zal van alle kanten bereikbaar zijn en een verbindende schakel vormen met de omgeving. Bezoekers kunnen gemakkelijk naar binnen en een rondwandeling maken met verschillende mogelijkheden voor beleving. Een netwerk van paden in Natuurpark De Donge verbindt de omliggende wijken, de centrale ontmoetingsplek en het park met elkaar. Tegelijkertijd krijgt de natuur ruimte om zich te ontwikkelen, zowel in de beginfase als in de latere fase, wanneer de natuur zich al heeft ontwikkeld. Om de natuur te beschermen, wordt in het park geen nieuwe verlichting aangebracht.

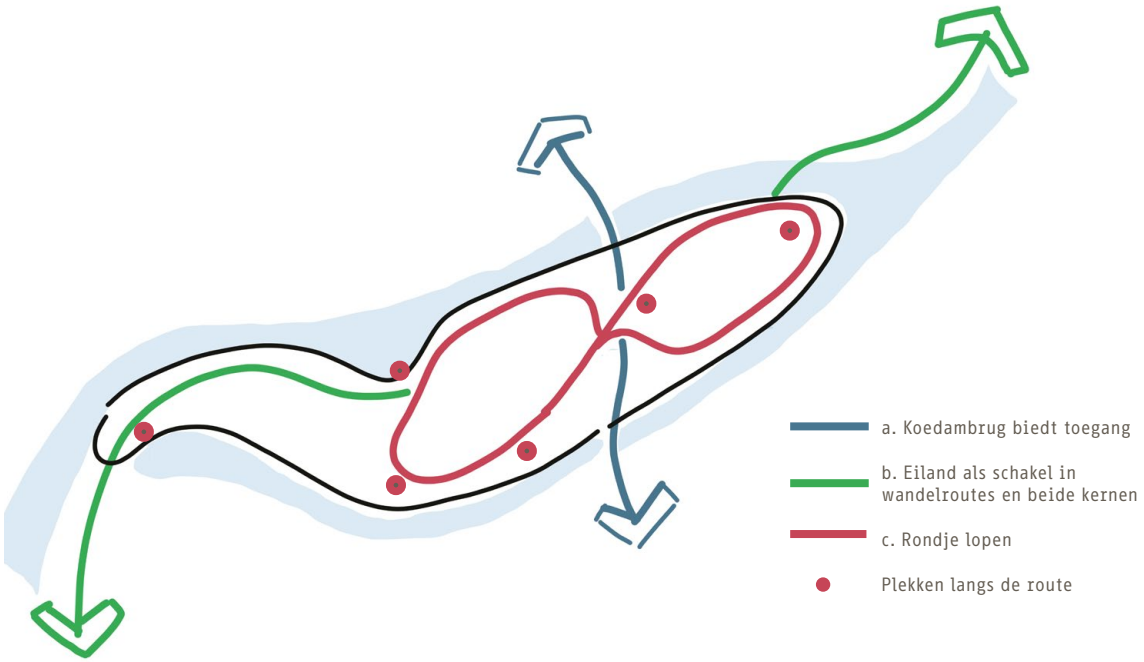
Hiervoor zijn er de volgende twee principes:

a. Koedambrug als toegang aan beide zijden

De Centraleweg en de Koedambrug vormen de verbinding tussen Geertruidenberg en Raamsdonksveer en doorkruisen het park. Zij zijn hoofdtoegang en hoofdroute. De brug heeft nu een fietspad en voetpad aan de oostzijde. Er is voldoende ruimte om aan de westzijde van de Centraleweg een voetpad toe te voegen, zodat vanaf beide kanten een toegang tot het park ontstaat. Een deel dat nu alleen als grasstrook fungeert, wordt ingericht als veilige en toegankelijke entree. Een nieuw verkeerslicht bij de oversteek zorgt ervoor dat mensen veilig kunnen oversteken naar de dijk aan de zijde van de Gasthuisweide. Op deze manier kunnen bezoekers zelf kiezen via welke ingang zij het park betreden. Dit is vooral belangrijk voor mensen met een beperking, die behoefte hebben aan een duidelijke, veilige en vooral directe route.

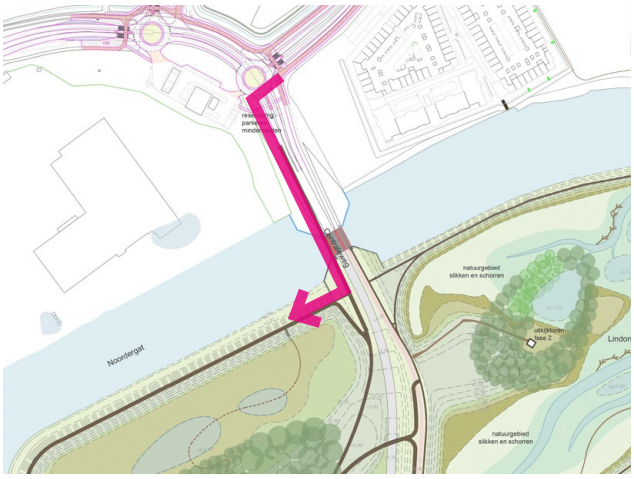
b. Een volledige rondwandeling

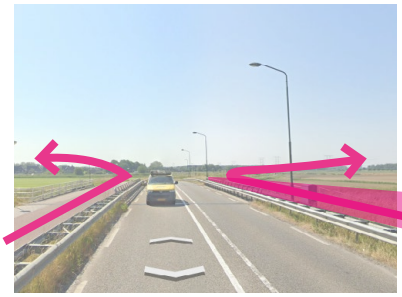
Het padennetwerk maakt verschillende aantrekkelijke wandelingen mogelijk: zowel kleine als grote rondjes. Om het eiland goed bereikbaar te maken en een rondwandeling mogelijk te maken, is het beperken van de barrièrewerking van de Centraleweg cruciaal.

a Koedambrug biedt toegang aan beide kanten

Gebruik bestaande infrastructuur

Bestaand voet- en fietspad
Nieuw voet- en fietspad

b Rondje lopen met plekken langs de route

geen auto's!

eiland is toegankelijk!

Kansrijke potentiële optie

Het eiland als schakel tussen wandelroutes en dorpskernen:
Het nieuwe eiland ligt precies tussen de twee dorpen in. Vooral de zijde bij de Linkdonk grenst dicht aan de woonwijken bij het water. Daarom is het logisch om hier een entree te maken die direct aansluit op de omliggende bebouwing. Ook de fiets- en wandelbrug Willem Letschertbrug ligt dichtbij. Vanaf daar kan via de vestingwal en langs het water een directe verbinding worden gemaakt naar het eiland.

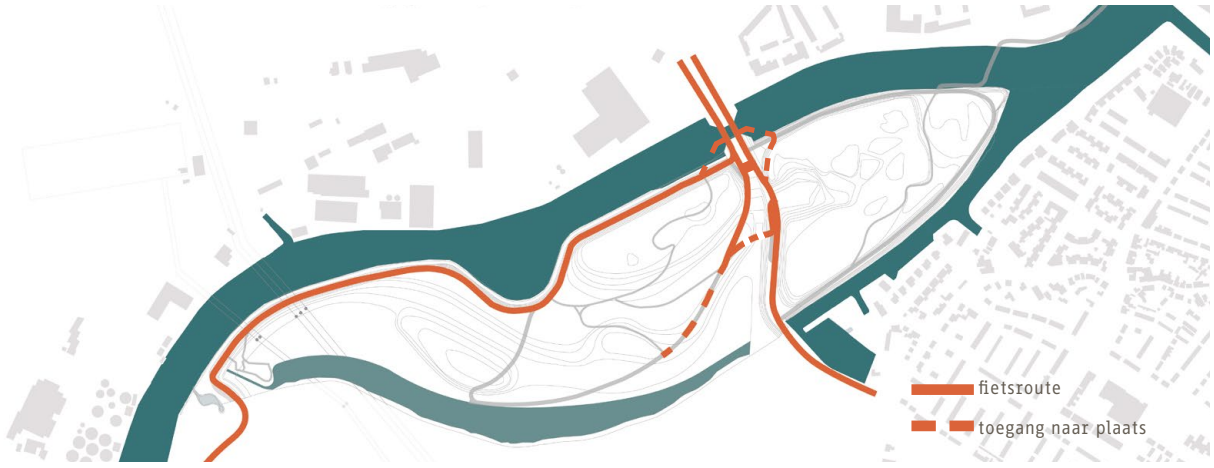
Om een verbinding te maken (zowel ecologisch als recreatief) tussen Lindonk en Gasthuisweide, zijn drie opties in beeld gebracht om nader te verkennen:

Optie 1: Verkeerslichten — Een gelijkvloerse oversteekplaats met verkeerslichten: een eenvoudige oplossing om oversteken veilig te maken. Goedkoop, maar niet realistisch omdat het een belangrijke doorgaande route is voor gemotoriseerd (vracht)verkeer.

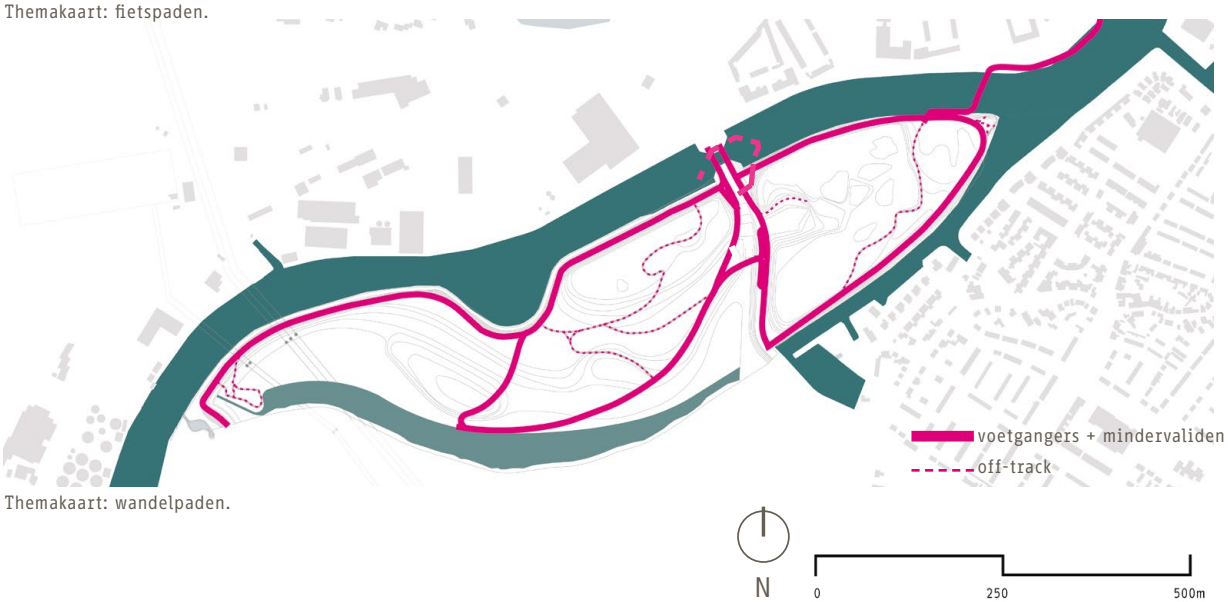
Optie 2: Fiets- en wandelbrug over de Centraleweg/dijk: een comfortabele verbinding waarbij bezoekers niet in aanraking komen met autoverkeer. Geschikt voor rolstoelgebruikers en kinderwagens. Veilig maar prijzig en het te overbruggen hoogteverschil is groot waardoor lange hellingbanen nodig zijn om de brug toegankelijk te maken voor fietsers en rolstoelers. De uiteindelijke hoogte van de brug is bovendien afhankelijk van de toekomstige dijkversterkingsopgave.

Optie 3: Vlonder onder de Koedambrug — Vlonder onder de Koedambrug — hierbij maken we gebruik van de bestaande brug. Via een vlonder langs de oever van de Donge kunnen bezoekers onder de brug door naar beide zijden van de weg. Het contact met het water vergroot de natuurbeleving. Deze oplossing is relatief eenvoudig en betaalbaar en kan toegankelijk en veilig worden ingericht voor rolstoelgebruikers.

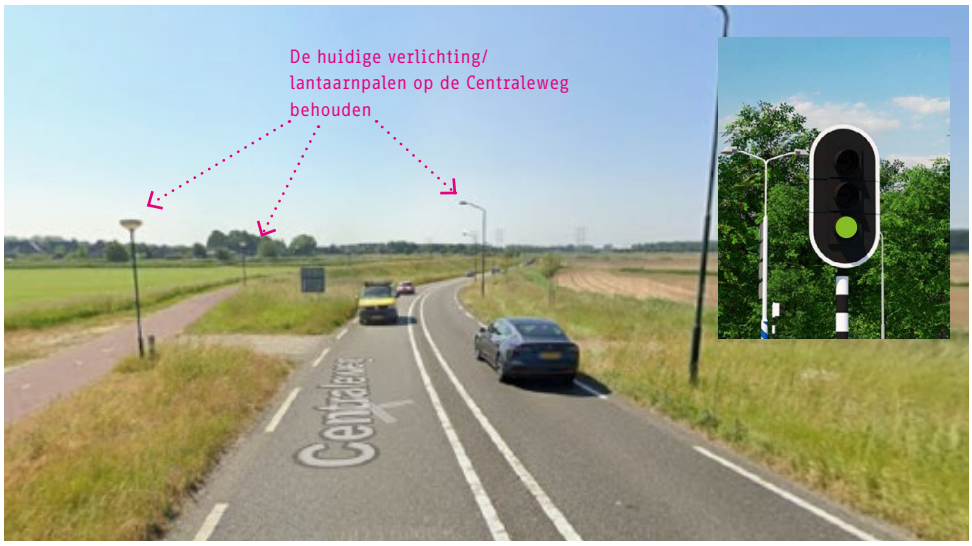
Optie 3 wordt gekozen als voorkeursoplossing en tevens als uitgangspunt voor de raming, omdat deze het beste aansluit bij de doelstellingen van het project. Deze optie biedt de hoogste mate van veiligheid voor alle gebruikers, waaronder wandelaars, fietsers en rolstoelgebruikers. Daarnaast is het de meest financieel haalbare oplossing, gezien de geboden kansen voor beleving van het park en de verbinding met het water. Op deze manier wordt een optimale balans bereikt tussen veiligheid, beleving en haalbaarheid.

Themakaart: fietspaden.

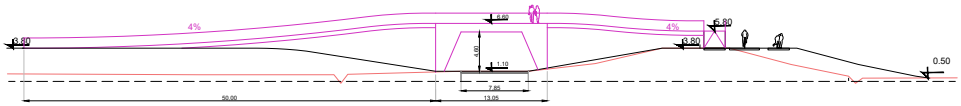

Themakaart: wandelpaden.

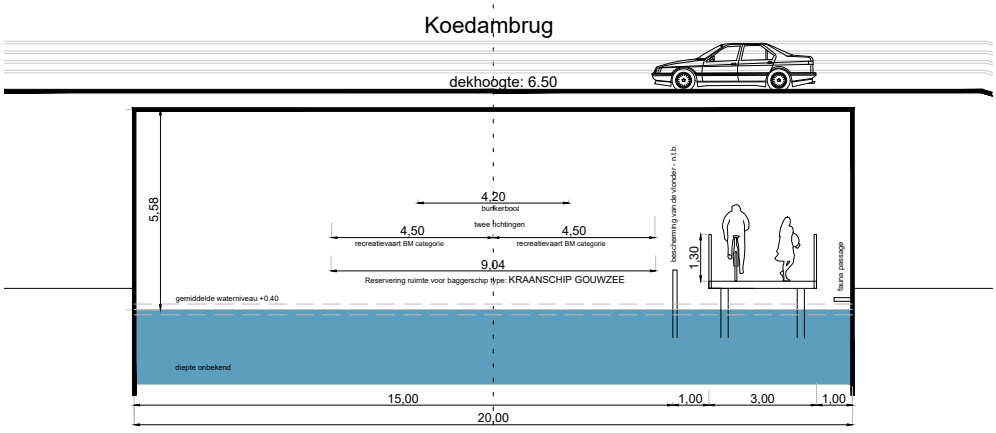
Optie 1: Oversteek realiseren bij de Centraleweg

Optie 2: Brug boven de Centraleweg; met betonnen constructie (4.60m doorrijbare hoogte)

Optie 3: Vlonder onder de Koedambrug

Materialisatie

Alle paden in het Natuurpark zijn bestemd voor wandelaars; er komen geen aparte fietspaden. Fietsers zijn alleen welkom op de dijk en zijn daar te gast. Net als in de bestaande situatie worden er geen hekken geplaatst om het gebied af te sluiten.
De hoofdpaden worden 3 meter breed; daarnaast komen smallere paden van 1,5 meter breed. De paden worden uitgevoerd in een halfverharding van Padvast, een duurzaam materiaal dat goed past bij de natuurlijke omgeving. Padvast heeft een natuurlijke uitstraling, sluit mooi aan op de omliggende natuur en is comfortabel voor rolstoelgebruikers. Bovendien is het sterk genoeg wanneer er voertuigen overheen moeten bij calamiteiten of beheer.
In de natte, laaggelegen delen komen vlonders. Daarnaast komen er op sommige plekken onverharde struinpaden die af en toe worden gemaaid en bedoeld zijn voor wandelaars. Waar de ondergrond drassig is, worden boomstammen of smalle vlonders toegepast, wat bijdraagt aan het avontuurlijke karakter van het zogeheten ‘Laarzenpad’.

wandelaar

fietser

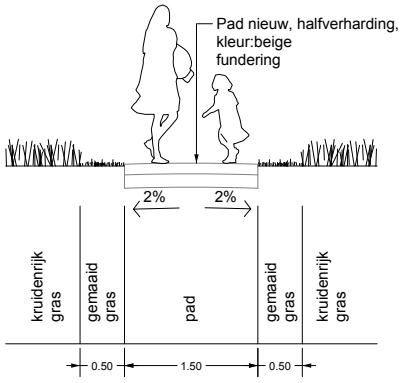

vlonder

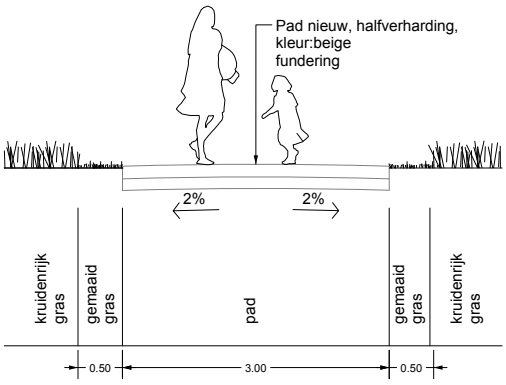

off-track

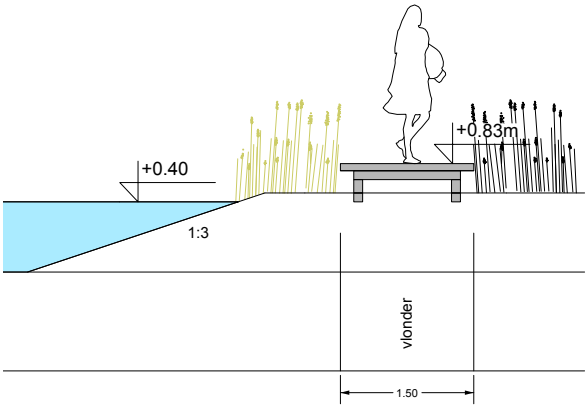
Detail pad 1.50m

Detail pad 3.00m

voetpaden 1.50m / fiets- en voetpaden 3.00m

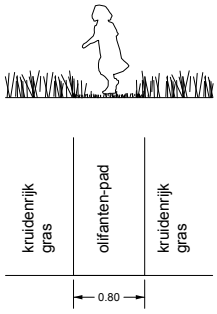

vlonder

struinpaden in droge en natte omgeving

Detail olifanten-pad 0.8m

in bos

in weilanden

in rietzones

off-track

4.5 RECREATIE

Genieten van natuur

Het park is ook een plek voor natuurliefhebbers om in alle rust te genieten van flora en fauna. Wandelroutes en observatiepunten maken het mogelijk om vogels, kleine zoogdieren en bijzondere planten van dichtbij te bekijken, terwijl vlonders aan het water en beschutte plekken uitnodigen om even stil te staan. Informatieborden geven extra uitleg over de soorten en het landschap, waardoor een bezoek zowel leerzaam als ontspannen is. Door de afwisseling van open weides, water en bos biedt het park het hele jaar door nieuwe ontdekkingen en een directe beleving van de natuur.

Leren over flora, fauna en landschap

Het park biedt mogelijkheden voor educatie als een levende leeromgeving waar kinderen al spelenderwijs kennismaken met flora, fauna en de dynamiek van het landschap. Door middel van interactieve routes, informatiepunten en georganiseerde excursies kunnen scholen het gebied gebruiken als verlengstuk van het klaslokaal. Kinderen leren er over water, bodem, dieren en planten door te ontdekken, voelen en onderzoeken. Buitenlokalen of eenvoudige verzamelplekken bieden ruimte voor opdrachten of uitleg, terwijl speelaanleidingen met natuurlijke materialen de verbeelding prikkelen. Zo ontstaat een plek waar natuurbeleving en educatie vanzelf samenkomen. Dit biedt een ervaring die niet alleen kennis vergroot, maar ook bijdraagt aan respect en verbondenheid met de natuur.

Spelen en wandelen

Langs de wandelroutes in Natuurpark De Donge kunnen bezoekers op een speelse manier het park ontdekken. Kinderen kunnen er vrij ravotten, klimmen, springen en verkennen met speelaanleidingen van natuurlijke materialen zoals boomstammen, vlonders, en zand- of waterzones. Voor wandelaars bieden de paden een afwisselend landschap van open weides, water en bosjes, waar rustig gewandeld kan worden en onderweg steeds nieuwe uitzichten te ontdekken zijn. Zo combineren spelen, ravotten en wandelen zich op een natuurlijke manier, waarbij zowel kinderen als volwassenen volop kunnen genieten van de omgeving. Honden mogen het gebied in, mits aangelijnd en alleen op de hoofdroutes.

Het water beleven

In het herstelde Zuidergat kunnen bezoekers actief recreëren met kajaks of supboards. Het rustige water en de natuurlijke oevers maken het mogelijk om op een veilige manier het water op te gaan en de omgeving vanaf een ander perspectief te beleven. Vanaf het water zijn vogels, vissen en andere waterdieren goed te observeren, waardoor varen ook een educatieve ervaring wordt. Vlonders en aanlegsteigers bieden gemakkelijke instapplaatsen, terwijl beschutte plekken langs de oevers uitnodigen om even te pauzeren of te picknicken. Zo wordt waterrecreatie een ontspannen en speelse manier om de natuur van dichtbij te ervaren. Over de dijk kunnen mensen ook rechtstreeks in de Donge stappen en daar een leuk rondje maken.

Centrale plek

Om recreatief gebruik mogelijk te maken zonder dat dit zorgt voor onrust voor natuur of omwonenden, bundelen we de voorzieningen in het hart van het park langs de Centraleweg. Deze centrale plek krijgt een avontuurlijk pad door de natte zones en het bos, dat leidt naar een speelweide – een open plek tussen de bomen – en verder naar een speeltuin aan het water met ruimte voor een toekomstige kiosk. Door de activiteiten te concentreren op één plek blijft de rest van het park rustig en natuurlijk. Op deze locatie komen recreatieve voorzieningen die passen bij een natuurgebied, maar die tegelijk uitnodigen tot ontmoeting, samenzijn en ontspannen in de buitenlucht.

Langs de routes komen speelaanleidingen, zoals boomstammen, stapstenen en lage klim- of balanceerelementen. Zo wordt wandelen een ontdekkingstocht voor zowel kinderen als volwassenen. Spelen gebeurt niet alleen op de speelplek, maar overal. Er kunnen interactieve tochten worden georganiseerd die verder gaan dan de hoofdroute en die bezoekers dichter bij verschillende natuurzones brengen. De route eindigt bij een speelplek aan het water, waar kinderen kunnen kliederen, spetteren en experimenteren met water met gootjes of stapstenen. Zo ontstaat een plek waar natuur, spel en educatie vanzelf samenkomen.

1

Spelen in modder

2

Vlonder

3

Hutten bouwen

4

klimmen en kruipen onder dode bomen

5

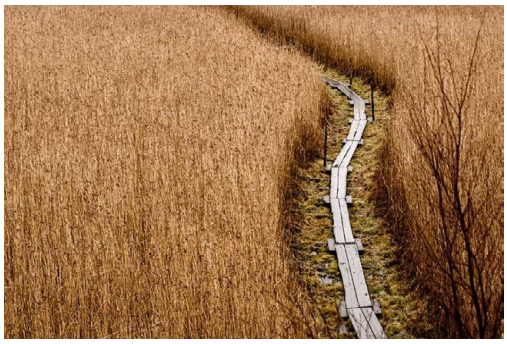

rollen en rennen van de heuvel

6

boomklimmen

Laarzenpad en modderpad

Rollen en rennen van de dijk

7

Verstoppertje spelen

Boomklimmen

Hutten bouwen

Klimmen en kruipen onder dode bomen

Functie en uitstraling centrale plek

De uitstraling van deze centrale plek zorgt ervoor dat iedereen zich welkom voelt, zowel jong als oud, met een kindvriendelijk karakter. De ambitie is om een ongedwongen sfeer te creëren, zodat het aantrekkelijk wordt voor omwonenden om een bezoek te brengen aan het natuurpark. Naast de kiosk komen een speelplek, volleybalveld, een grasveld en zandoever aan het water. Belangrijk is dat deze elementen op een terughoudende en passende manier worden ingepast. Deze ruime opzet levert ook 'vrije ruimte' voor sportgroepen: bootcamps of yoga-lessen.

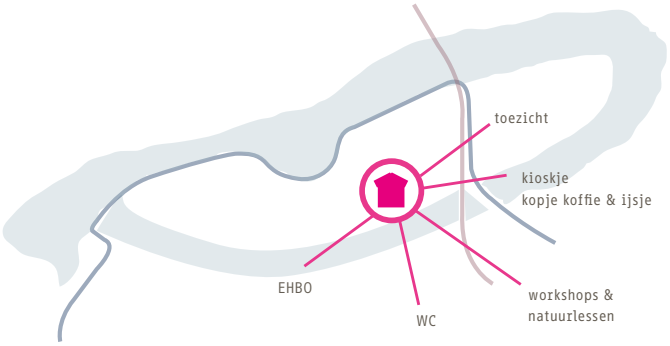
Functie en uitstraling kiosk

De kiosk vervult meerdere functies. Het wordt een gastvrije plek met toezicht en basisvoorzieningen, zoals een toilet en een EHBO-kit, zodat ouders hun kinderen met een gerust gevoel kunnen laten spelen. Binnen is ruimte voor een kleine keuken, waar koffie, thee en ijsjes verkocht kunnen worden. Daarnaast beschikt de kiosk over een ruimte die kan worden gebruikt voor educatieve doeleinden. De kiosk krijgt een open en uitnodigend karakter, met binnen- en buitenruimtes voor workshops, natuurexcursies en schoolbezoeken. Rondom de kiosk wordt een buitenplek ingericht met picknicktafels en fietsnietjes.

De kiosk vormt het startpunt van ontdekkingstochten door het park en biedt beschutting bij slecht weer. Met programma's over flora, fauna en landschap vergroot het de bewustwording en versterkt het de band tussen kinderen en de natuur. De mogelijkheid om een ijsje of kopje koffie te kopen maakt de kiosk tot een natuurlijke schakel tussen recreatie en natuurbeleving. Het is een prettige plek om even te pauzeren, iets te drinken en van de zon te genieten na een wandeling. De kiosk is nadrukkelijk niet bedoeld voor feesten of partijen, maar straalt rust uit en blijft aantrekkelijk voor wandelaars en fietsers. De landschappelijke inpassing en inrichting van de directe omgeving van gebouw en terras moeten voldoen aan de volgende eisen:

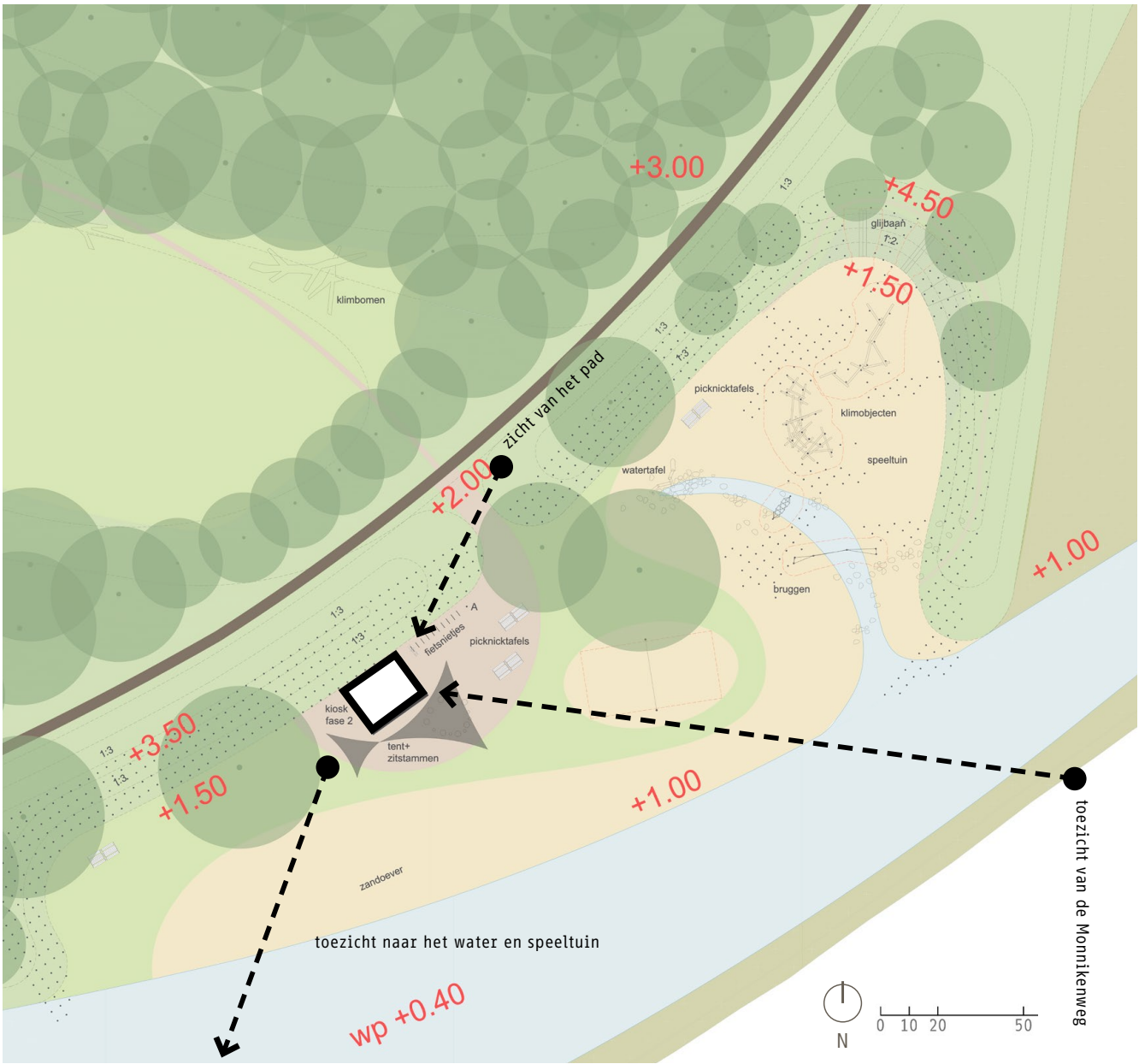
- Het gebouw wordt gesitueerd in de beschikbare ruimte ten noorden van het nieuwe Zuidergat.
- De lange zijde wordt georiënteerd op de speelplek.
- Rondom het gebouw blijft de ruimte open, zonder afgebakend eigen terrein of afzonderlijke inrichting buiten het terras.
- Het gebouw zal zichtbaar zijn vanaf de weg en een uitnodigende uitstraling hebben.
- De toegang wordt gerealiseerd via een pad van halfverharding, in overleg tussen het recreatieschap en de ondernemer.

.

Referentiebeelden van mogelijke activiteiten bij de centrale plek.

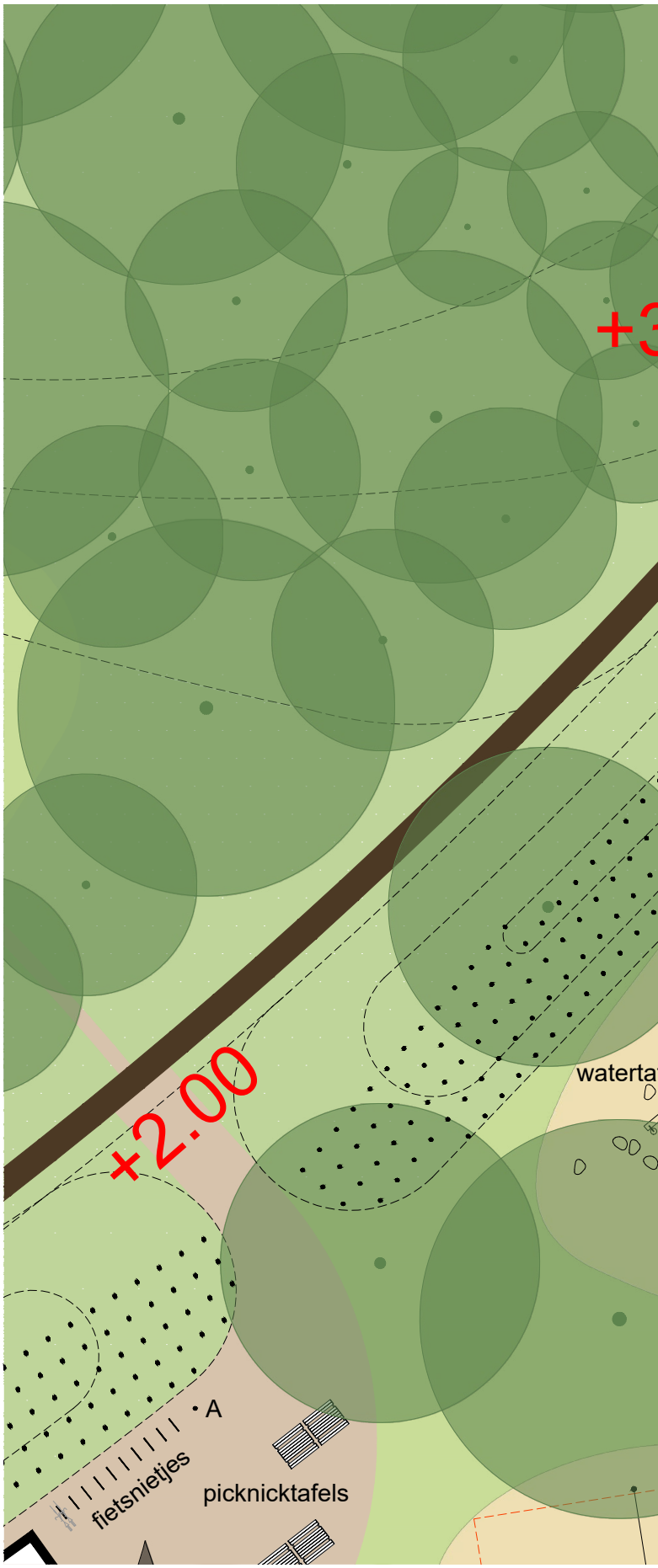
Zoom-in plankaart - pleisterplaats en relatie met omgeving.

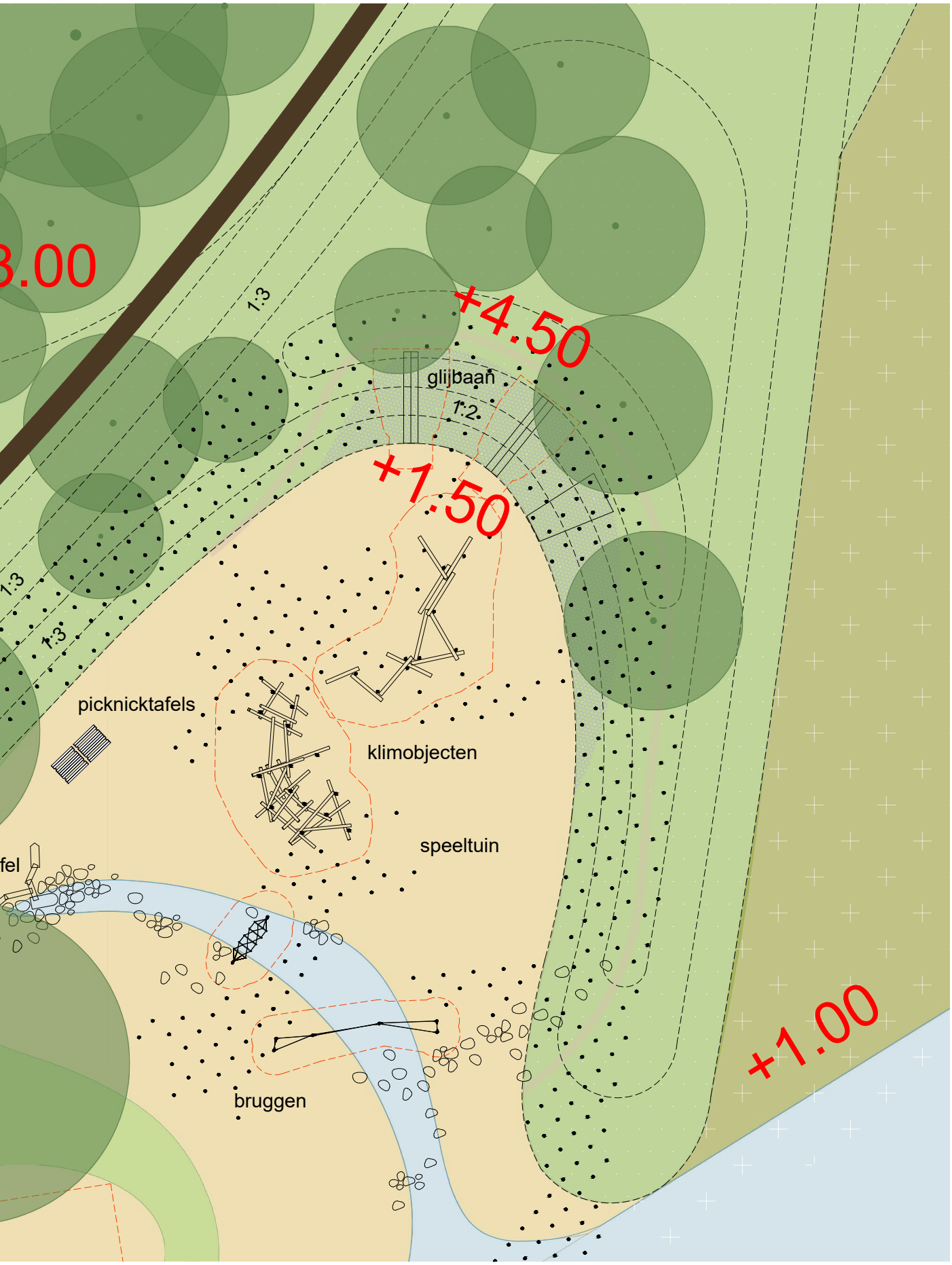

Referentiebeelden van sfeer rondom de centrale plek.

Spelen

De speeltuin is ontworpen voor verschillende leeftijden en heeft een ruime, natuurlijke opzet. Het ontwerp maakt gebruik van de hoogteverschillen in het landschap en legt een directe relatie met het water. Elementen zoals waterpompen, bruggen om over het water te klimmen en glijbanen in de taluds zorgen voor uitdaging en stimuleren creatief spel. Daarnaast is er ruimte voor informeel spel, zoals verstoppertje spelen tussen boomstammen of het graven van kuilen en dammen. De speeltuin heeft een natuurlijke uitstraling: houten palen met keien en zand als ondergrond. Het talud dat de speeltuin omkadert maakt een duidelijke grens maar ook is het onderdeel van de speel: met palen en glijbanen.

3.00
1:3
+4.50
glijbaan
1:2
+1.50
1:3
1:3
picknicktafels
klimobjecten
speeltuin
fel
bruggen
+1.00

Glijbanen die zijn geïntegreerd in een talud

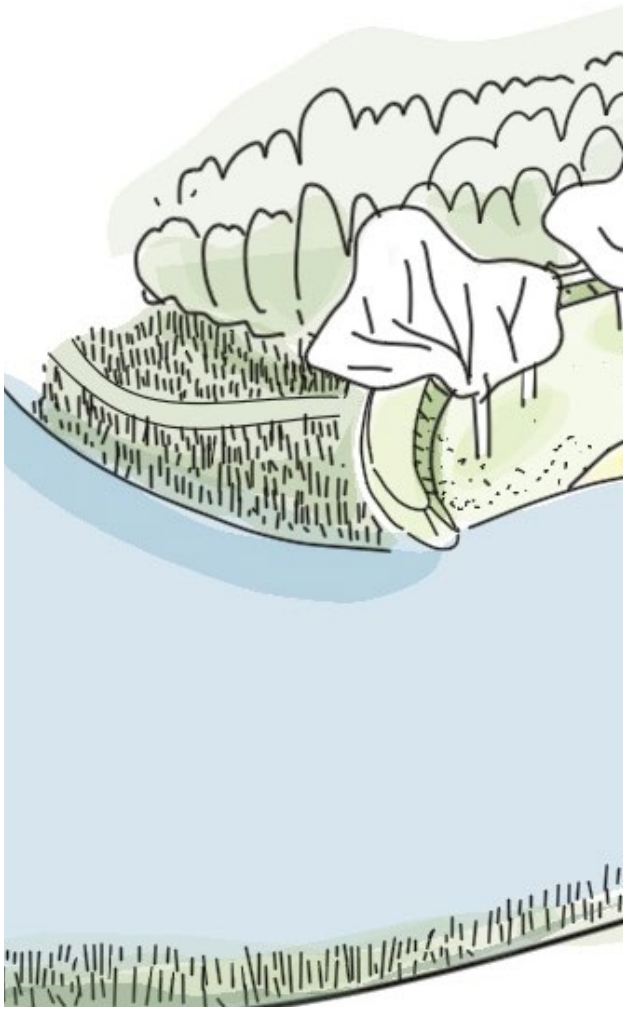
Keien om te balanceren en klimmen

Waterpomp

Klimobjecten met netten

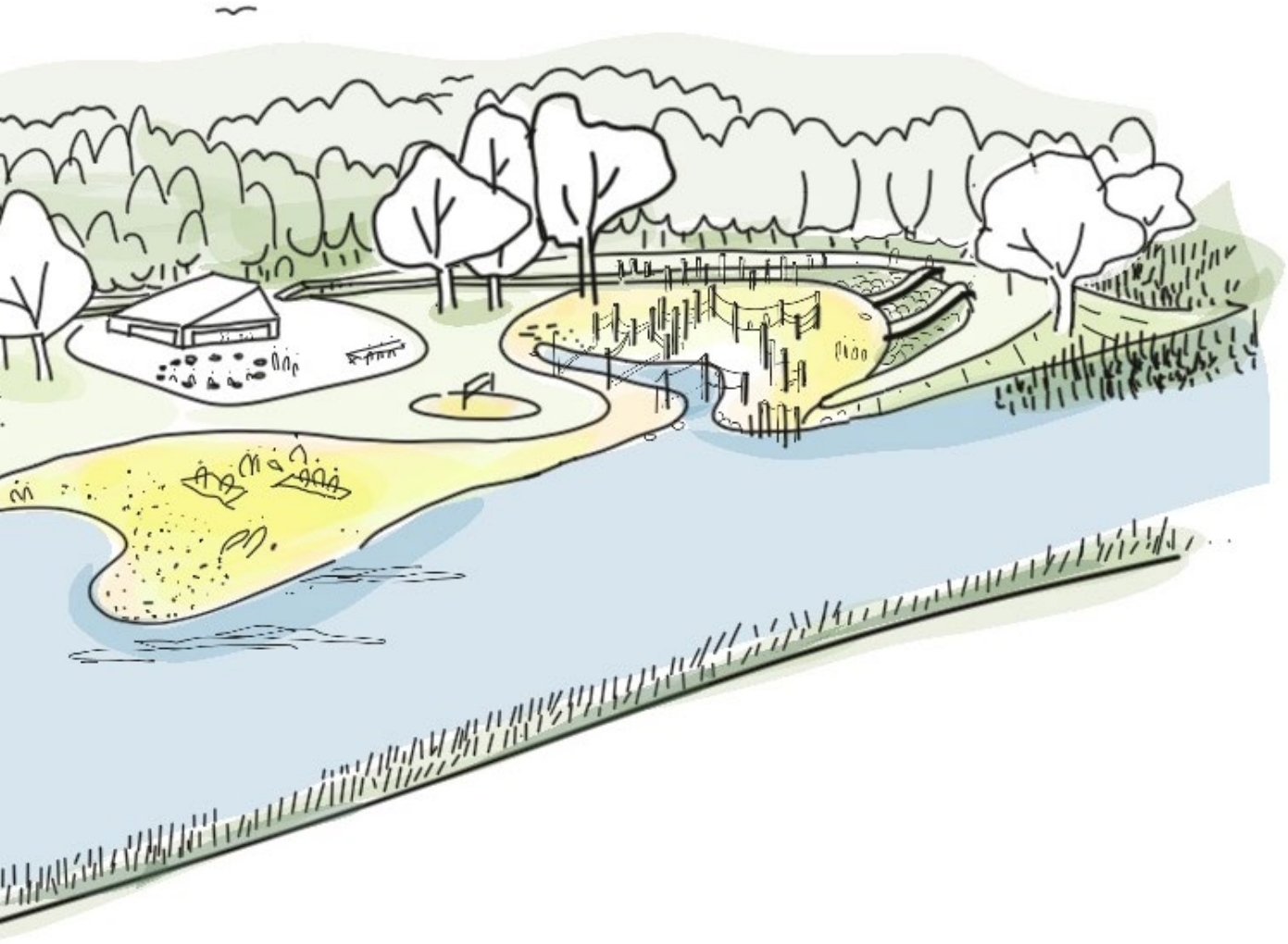
Een centrale plek voor iedereen

Zand als valondergrond. Biedt ook vrijheid voor vrijspelen: graven van kuilen of bouwen van kastelen

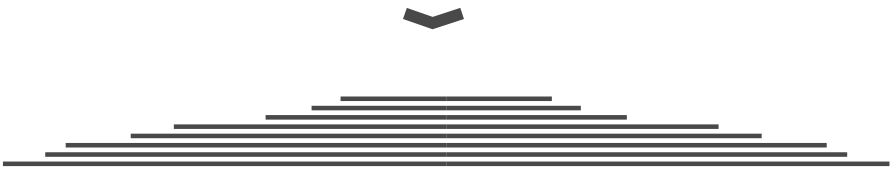
Bruggetjes boven de waterbeek

4.6 MEUBILAIR EN ELEMENTEN

Om de beleving van het eiland te versterken worden aan de natuurzones enkele elementen toegevoegd. Deze toevoegingen benadrukken het karakter van het gebied en maken de ervaring van de plek bijzonder. Om de relatie met de natuur op een eigentijdse en betekenisvolle manier te bewerkstelligen, sluiten de nieuwe elementen zoveel mogelijk aan op de vormen van het landschap. Ze volgen de ophogingen en verlagingen van het terrein en accentueren zo de nieuwe topografie van het eiland.
Het meubilair in het park wordt speciaal voor deze locatie ontworpen. De vormgeving is geïnspireerd op de contouren en lange lijnen van het landschap. Zo ontstaan heldere, rustige vormen van houtachtige materialen die door natuurlijke veroudering steeds beter opgaan in de omgeving. De samenhangende reeks objecten vormt een herkenbare familie van meubilair. De objecten creëren plekken waar bezoekers kunnen verblijven, ontdekken en de natuur ervaren. Vlonders en zitelementen brengen mensen dicht bij het water, terwijl een scherm een beschutte plaats biedt voor vogelliefhebbers. Aan de zijde van Lindonk verrijst een uitkijktoren met twee functies: een hoog uitkijkpunt om het park van bovenaf te beleven en een herkenningspunt dat zichtbaar is vanuit beide dorpen. De toren krijgt een trap met doorkijkopeningen onderweg, en biedt eenmaal boven, uitzicht over het park. Daarbij wordt rekening gehouden met de privacy van omwonenden: de toren wordt uitsluitend gericht op de open ruimten van het park, niet op de woningen.

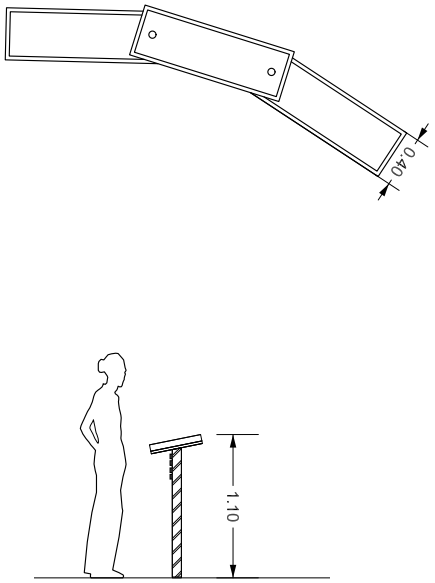
Bestaande topografie van het terrein.

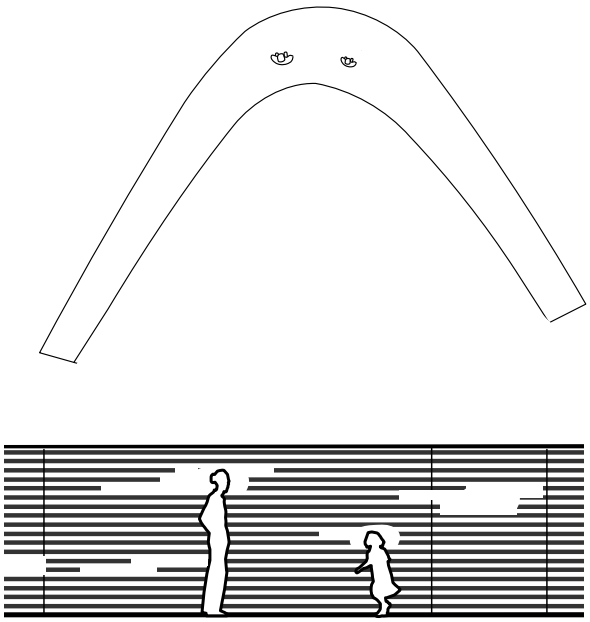
Voorgestelde topografie van het terrein.

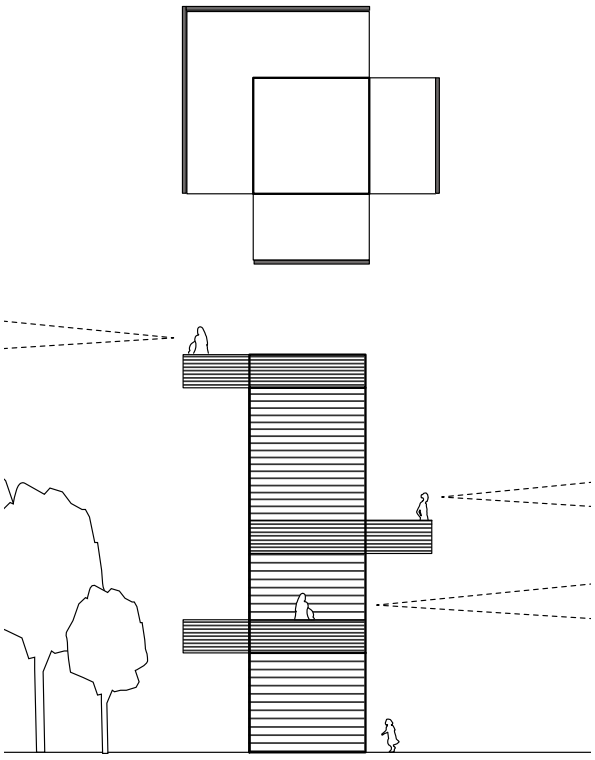
Elementen ingepast in de voorgestelde topografie van het terrein.

Informatieborden

Vogeluitkijkplek

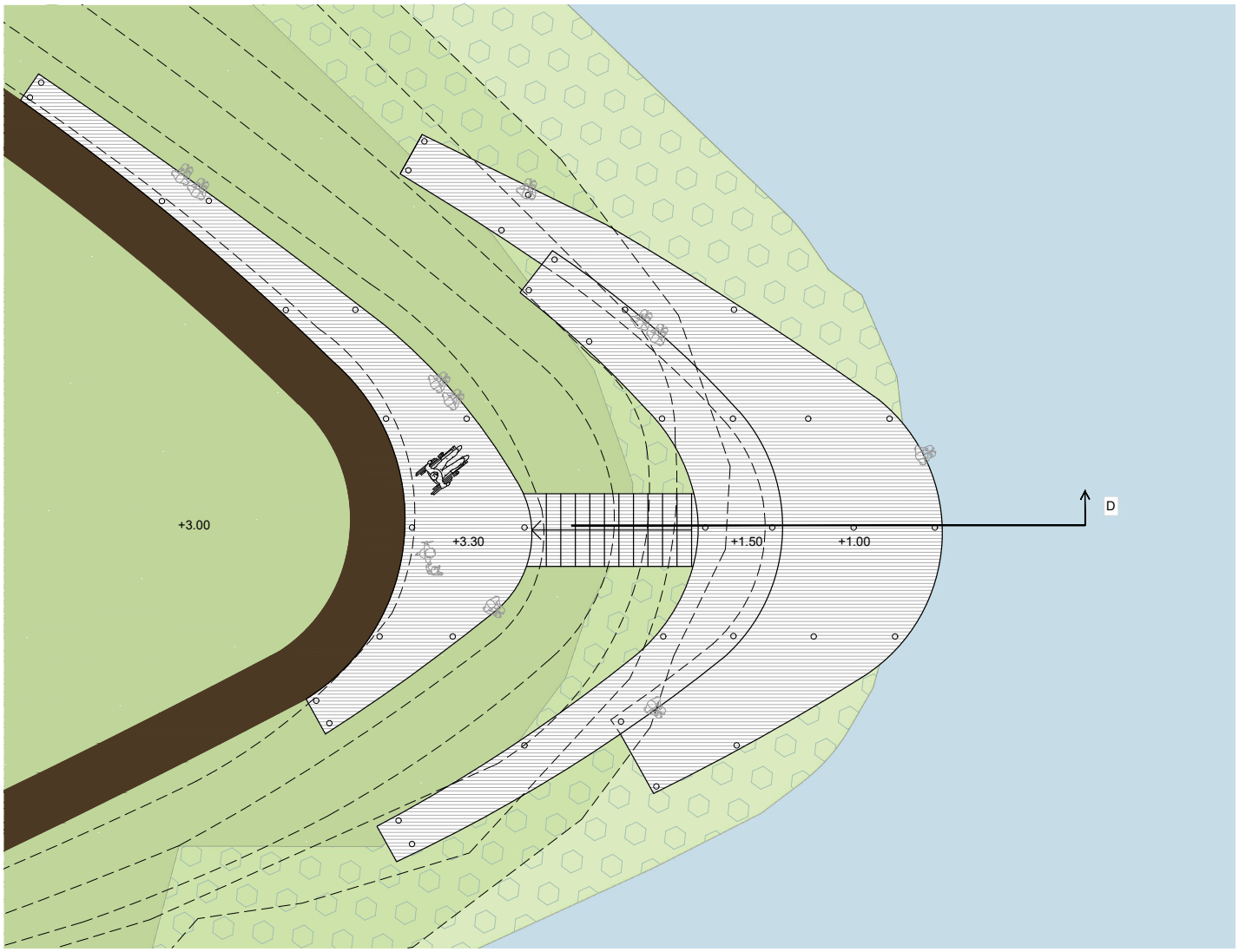

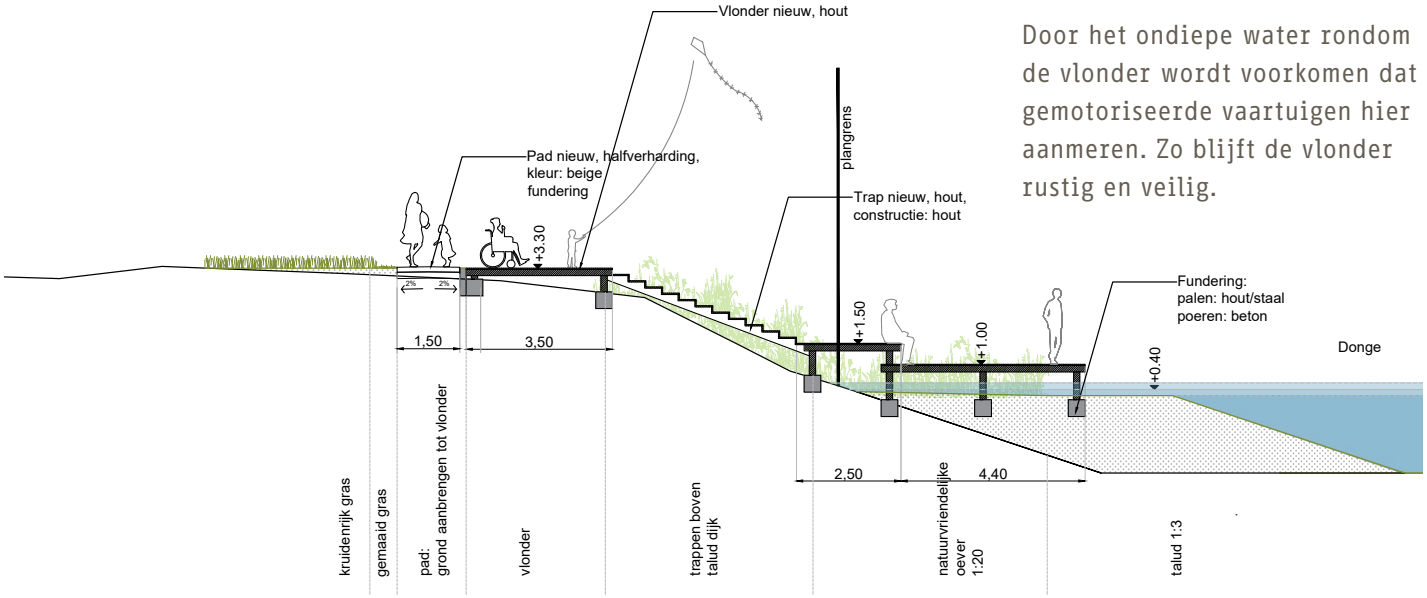
Uitkijktoren

vlonder Lindonk
plan en doorsnede - fase 1

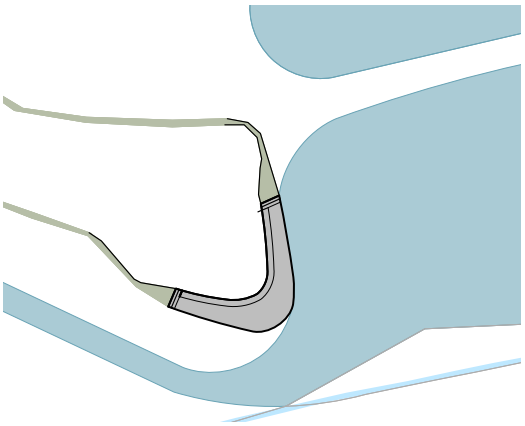

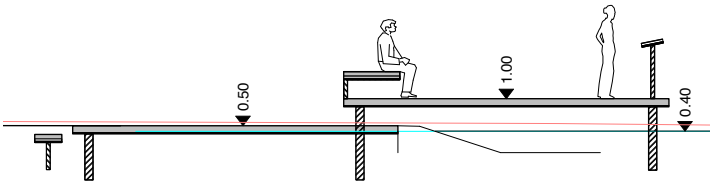
Door het ondiepe water rondom de vlonder wordt voorkomen dat gemotoriseerde vaartuigen hier aanmeren. Zo blijft de vlonder rustig en veilig.

uitkijkvlonder Gasthuisweide
plan en doorsnede- fase 2

Lange lijnen bij details.

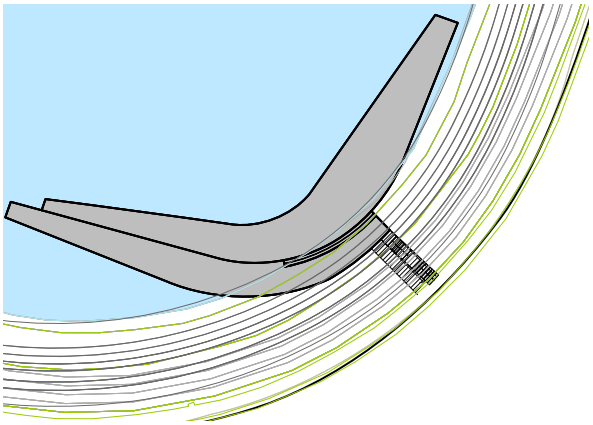

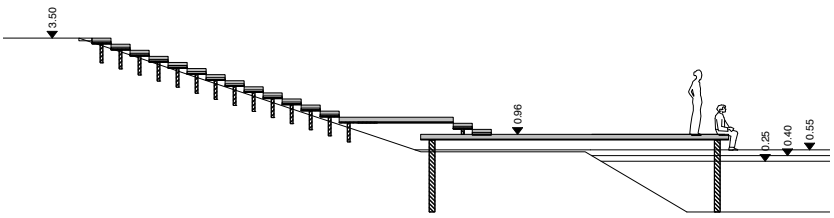

Verticale details.

zwemsteiger / aanlegsteigers
Zwaaikom - plan en doorsnede
langetermijn

Verticale elementen.

05

AANLEG EN BEHEER

5.1 NATUUR INRICHTINGSSTRATEGIE

Bij de natuurinrichting van het eiland zijn er drie strategieën mogelijk:

1. Niets doen en wachten tot de natuur zichzelf ontwikkelt. Dit duurt erg lang.
2. Volledig aanplanten en inzaaien om een snel eindresultaat te bereiken. Dit is een dure oplossing en leidt niet vanzelfsprekend tot de hoogste biodiversiteit.
3. Een natuurontwikkelingsstrategie: we helpen natuur sneller stappen te zetten en zich ontwikkelen. Hierbij creëren we kraamkamers waar inheemse planten worden aangeplant en zaden worden ingezaaid. Vanuit deze plekken krijgt de natuur een goede start met aanwezige zaden, waar de natuur, binnen specifieke grenzen, de kans krijgt om zich te ontwikkelen. Omdat er in de directe omgeving van het Natuurpark weinig natuur is en het gebied al jarenlang agrarisch gebruikt, zullen er weinig zaden voorkomen. Deze strategie helpt om de gewenste soorten in het gebied te krijgen.

Strategie 3 heeft de voorkeur. Hierbij worden per vegetatietype kraamkamers ontwikkeld met sleutelsoorten die een belangrijke rol spelen in de beoogde vegetatietypen. Daarvoor wordt uitsluitend inheems zaai- en plantgoed gebruikt. Insecten en schimmels zijn gewend aan deze inheemse soorten en kunnen daar het beste gebruik van maken. Dit leidt tot een hogere biodiversiteit.

In het bos kunnen zogeheten clumps worden aangeplant: compacte groepjes van bomen van één of meerdere soorten die elkaar beschermen. Vanuit deze clumps kunnen de soorten zich met hun zaden langzaam over het Natuurpark verspreiden. De clumps moeten groot genoeg zijn, omdat een boom tijdens zijn ontwikkeling steeds meer ruimte inneemt. Voor oevervegetatie - grasland, ruigte en struweel – hanteren we een soortgelijk principe door kraamkamers in te zaaien van waaruit de soorten zich over het natuurpark

SAMEN DOEN:
plantdagen met bewoners

kunnen verspreiden. In tussenliggende gebied kan ervoor gekozen worden om niets te doen. Hier krijgt de natuur de ruimte om zichzelf te ontwikkelen.
Specifieke locaties en dimensionering worden in een latere fase met de aannemer verder uitgewerkt, evenals een beplantings- en zaaiplan en een passend startbeheer en ontwikkelingsbeheer. Door de tijd heen groeien planten naar volwassenheid en kunnen zij zich door de productie van zaad, pollen en wortelen verder verspreiden.
Hier helpen factoren zoals dieren en wind. Gaaien en eekhoorns verspreiden noten. Vogels kunnen de bessen van bomen en struiken, zoals vlier, verder brengen. En zaden verspreiden zich door de wind. Wilgen bijvoorbeeld, zouden zich zo makkelijk kunnen vestigen op natte delen van het eiland.

Om het natuurlijke proces te versnellen en het eindbeeld sneller te realiseren stellen we ‘aanplantdagen’ voor. Tijdens deze dagen kunnen met extra hulp van bewoners en leerlingen van scholen, bomen worden geplant. Bij zo’n actie zou een organisatie als Trees4all wellicht een cofinanciering van (inheemse) bomen mogelijk kunnen maken.

Om voldoende handjes te krijgen voor zowel de aanleg als het beheer kunnen organisaties zoals Bureau Kruisbestuiving, Natuurfederatie Geertruidenberg en INV worden ingeschakeld; zij kunnen partijen en belangen met elkaar verbinden om samen te werken aan een groenere stad.

Tekening: Bureua Kruisbestuiving

Trees 4all

KRAAMKAMERS: inzaaien

KRAAMKAMERS: sleutelsoorten introduceren door aanplanten

5.2 BEHEER

Beheervisie

Natuur ontwikkelt zich geleidelijk via successie naar een stabiel eindstadium dat past bij de omstandigheden van bodem, water en klimaat. Water wordt moeras, moeras wordt kruidenrijke ruigte en uiteindelijk ontstaat er struweel en bos. Om te voorkomen dat het gehele Natuurpark bos wordt, is dus actief beheer nodig om de natuurontwikkeling te sturen of tijdelijk terug te zetten. Als dit niet of onvoldoende plaatsvindt door natuurlijke processen zoals overstroming, windwerking of natuurlijke begrazing is het wenselijk om actief bij te sturen bijvoorbeeld door middel van machinaal ingrijpen of door inzet van grazers. De locatie van een gebied in het landschap en de manier waarop het is ingericht, vormt de basis voor het soort natuur dat zich kan ontwikkelen. Factoren als bodemgesteldheid, waterpeil, voedselrijkdom en wel of geen invloed van rivierwater bepalen het verloop van de successie en de vegetatietypen die zich kunnen vestigen. Beheer en inrichting zijn daarmee onlosmakelijk met elkaar verbonden. Na de inrichting gaat het echte werk pas beginnen en krijgt het park de uiteindelijke vorm en gebruiksfunctie.
Voor het inrichtingsplan Natuurpark de Donge zijn er nog veel vragen: wie wordt verantwoordelijk voor het beheer? Wordt het eiland onderdeel van NNB?

In bijlage A is de beheervisie voor het Natuurpark opgenomen. Die bevat beheerprincipes en beheertypes met streefbeelden, en geeft inzicht in het beheer van voorzieningen zoals wegen en paden, afvalbakken, fietsnietjes, bebording en andere bebouwde recreatieve voorzieningen. Omdat beheer essentieel is en op termijn een belangrijke kostenpost vormt, hebben we een begroting van de beheerkosten gemaakt.

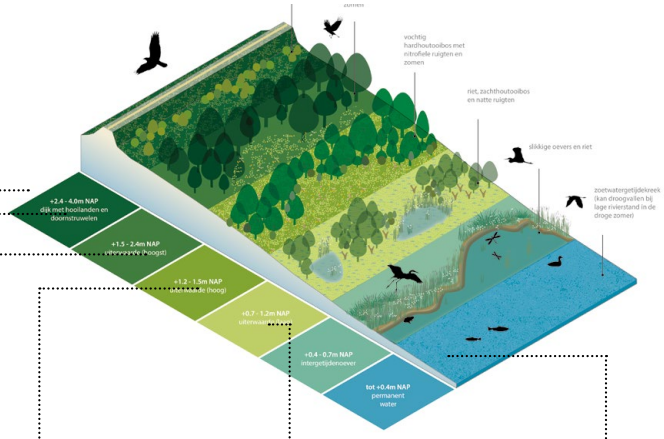
Vegetatiezones en beheer

Actief beheer is noodzakelijk om de gewenste natuurontwikkeling te sturen, verruiging en verbossing te beperken en een gevarieerd landschap in stand te houden. Daarnaast is het nodig om (delen van) het terrein netjes, aantrekkelijk, begaanbaar en toegankelijk te houden. Maaien, dunnen, vuilruimen en eventueel begrazing zijn hierbij essentiële instrumenten. Hiernaast hebben we een overzicht opgenomen van het benodigde instandhoudingsbeheer voor Het Natuurpark de Dongen. Deze omschrijft de benodigde beheermatregelen per vegetatiezone en ook het effect als er geen beheer plaatsvindt.

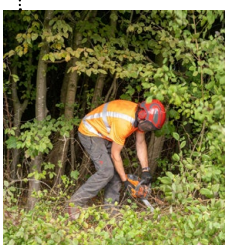
Aanplanten oevers.

Natuurtype / Vegetatiezone	Benodigd beheer	Zonder beheer
Open water / oeverzone	Baggeren (eens per 10 jaar), gefaseerd maaien waterplanten en oevers. Oeverplanten uitrasteren (5 jaar)	Verlanding, eutrofiëring, afname biodiversiteit in water en oever, vraatschade.
Moeras / rietland	Maaien in intervallen van 3–6 jaar, opslag verwijderen, begrazing	Verdichting door opslag, verlies aan moerasflora, successie naar bos
Wilgenbos / struweel	Lichte dunning waar nodig	Monotone wilgensoort dominantie; beperkte structuur en variatie
Bloemrijk grasland	2x per jaar maaien (gefaseerd), afvoeren maaisel, Kleurkeur toepassen, begrazing	Vergrassing, verruiging en uiteindelijk verbossing; afname soortenrijkdom
Droge ruigte	Periodiek maaien (1x per 3 jaar), opslag van wilg/els verwijderen, Kleurkeur toepassen	Overgang naar jong bos; verlies van open structuur en soortenrijke ruigteflora
Bosranden (zoom/mantel)	Bijhouden gelaagdheid, dunnen (1x per 5 jaar), dood hout laten liggen of inzetten voor faunapassages.	Verbossing, verlies van ecologische overgangen, afname biodiversiteit
Bos	Dunnen, doodhoutbeheer, structuurontwikkeling, veiligheidssnoei.	Eentonige opstand, beperkte lichtinval, geen ondergroei, minder biodiversiteit
Clumps eik/beuk	Aanplanten, beschermen met raster (5 jaar), onderhoud tegen opslag.	Geen vestiging door concurrentie; geen ontwikkeling eiken-beukenbos, vraatschade

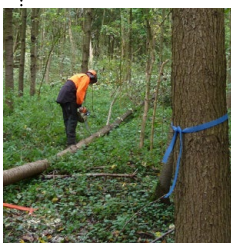
periodiek maaien/grazen

gericht dunnen bos en zoom-mantel, veiligheidssnoei

maaien, dunnen, dood hout-beheer

maaien, lichte dunning waar nodig

maaien tegen dichtgroeien baggeren

natuurlijk begrazingsbeheer mogelijk

06
VERVOLG

6.1 VERVOLG

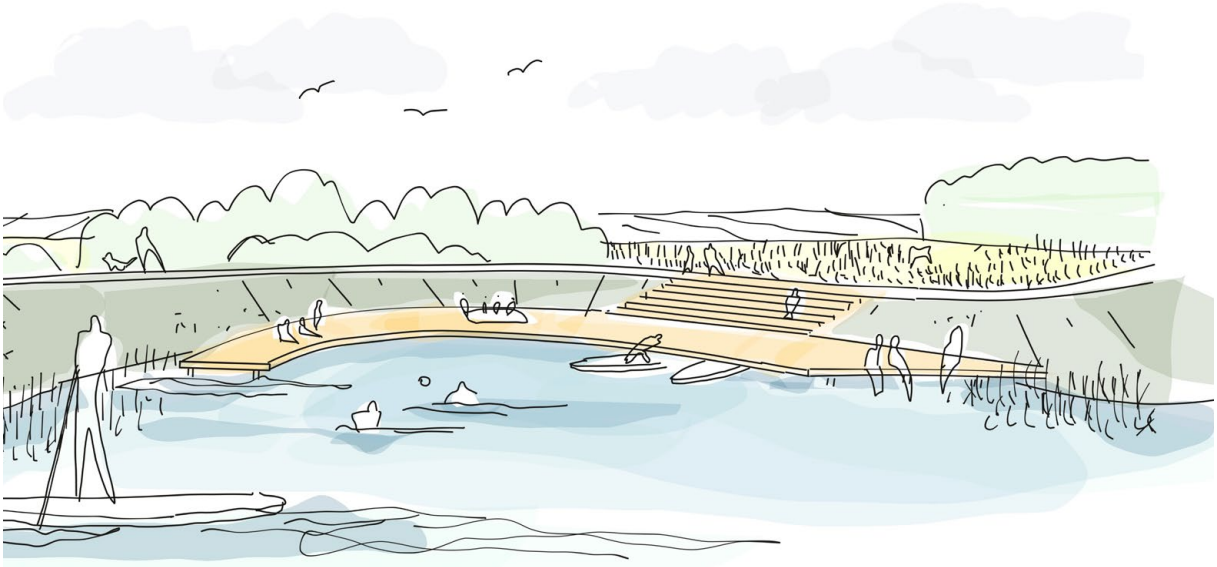
Proces en financiering

Op basis van dit inrichtingsplan, inclusief een kostenraming, wordt het verkennen van verschillende financieringsmogelijkheden een belangrijke volgende stap. Dit brengt zowel subsidiemogelijkheden als alternatieve financieringsstromen in beeld. De percelen binnen het plangebied zijn nog niet in eigendom van de gemeente. Daarom zullen de grondeigenaren nauw betrokken worden bij de verdere voortgang van het plan. Zodra er een financieringsplan is opgesteld, zal dit ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Bij een positief besluit is de logische vervolgstap het uitwerken van een aankoopstrategie en een projectaanpak, waarin de processtappen punt voor punt worden uitgewerkt en in een tijdsplanning inzichtelijk worden gemaakt.

Fasering

De kosten voor Natuurpark De Donge zijn in kaart gebracht. De raming laat duidelijk zien welke investeringen nodig zijn voor de basis en welke kosten horen bij aanvullende inrichtingselementen die later kunnen worden gerealiseerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee fasen: fase 1 (basis) en fase 2 (verdere ontwikkeling).

Fase 1 – Basis:
In deze fase worden de contouren van het eiland bepaald door een nieuw reliëf aan te leggen, paden te realiseren en nieuwe natuur aan te planten of in te zaaien. Zo krijgt het park zijn basisvorm en wordt het toegankelijk gemaakt. Ook enkele recreatieve en educatieve plekken, zoals de vlonder bij Lindonk en de centrale speeltuin op Gaasthuisweide, worden in deze eerste fase aangelegd. De inrichting van de natuur wordt aangepakt volgens een

Zodra de beroepsvaart niet langer nodig is, kan de transformatie van de Zwaaikom worden gestart. Met mooie vlonders komt men dichter bij het water. Zo'n vlonder kan bovendien dienen als een aantrekkelijke aanmeerplek.

natuurontwikkelingsstrategie: niet alles wordt direct aangeplant, maar er worden zogenaamde ‘zorgkamers’ gecreëerd van waaruit de natuur zich geleidelijk kan verspreiden. Het verdient de voorkeur om fase 1 in één keer uit te voeren. Dit voorkomt extra kosten, bijvoorbeeld voor tijdelijke opslag van vrijkomende grond.

Fase 2 – Verdere ontwikkeling:
De inrichtingselementen in deze fase dragen bij aan een rijkere beleving van het eiland, maar zijn niet noodzakelijk voor de eerste openstelling. Door dit te temporiseren zou het plan stapsgewijs en flexibel over meerdere jaren kunnen worden uitgevoerd en gefinancierd. In deze fase worden de uitkijktoren, het vogeluitkijkpunt en vlonder met zitplek aan de westelijke kant van het eiland gerealiseerd.

Onderzoeken

Om het plan verder te kunnen uitwerken tot een technisch uitvoerbaar ontwerp, zijn diverse onderzoeken nodig. De resultaten van deze onderzoeken vormen een cruciale basis voor het ontwerp. Informatie over grondwaterstanden, bodemopbouw en grondgesteldheid is essentieel om geschikte natuurdoeltypen te kunnen bepalen.
Daarnaast geven de onderzoeken inzicht in de haalbaarheid van de gewenste aanpassingen aan de topografie. Zo is de graafdiepte mede afhankelijk van de aanwezigheid van mogelijke explosieven in de bodem. Deze risico’s moeten eerst worden uitgesloten voordat met de graafwerkzaamheden kan worden gestart.
De onderzoeksresultaten helpen om het ontwerp realistisch op te stellen en latere aanpassingen te voorkomen. Ingenieursbureau SmitsRinsma heeft hiervoor een overzicht gemaakt van de benodigde onderzoeken, inclusief de geraamde kosten. In dit overzicht zijn de meest urgente onderzoeken blauw gemarkeerd; deze zijn opgenomen als bijlage.

Verdere detaillering

Voor alle constructieve inrichtingselementen zoals : vlonders, vlonderbrug (ook met de provincie) en fietsbrug naar Geertruidenberg, is er een constructief advies nodig. Ook de speeltuin moet worden getoetst. Alle speeltoestellen en hun combinaties moeten voldoen aan de WAS (Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen) en NEN 1176 bij speeltuinen. Deze toets wordt door de gemeente gerealiseerd.

Benodigde afstemmingen

- Waterschap

De procedure voor de leggerherziening t.b.v. de dijkversterking wordt dit jaar opgestart. Wat de precieze planning van het proces is, is nog niet bekend. De impact van het plan moet later worden berekend t.o.v. van de stabiliteit van de nieuwe legger van de dijk. Dat kan wel resulteren in de noodzaak van een plaatselijke aanpassing van het ontwerp. Ook verdere onderzoeken zijn benodigd voor de dijkveiligheid t.a.v. het toepassen van een afsluitbare duiker. Daarnaast moeten de afspraken over het beheer en toekomstige beheerder worden afgestemd.
Het overzicht van onderdelen van het ontwerp die afstemmingen en of haalbaarheids- toetsen vereisen:
» Haalbaarheidstoets en afstemming van

de elementen die langs en of over de Donge worden gesitueerd, met benodigd vergunningen traject van: afsluitbare duikers trappen, vlonders, vlonderbrug (ook met de provincie), fietsbrug naar Geertruidenberg en paden.
» Berekening van het formaat van de duiker die water tussen de Donge en de binnengebieden moet reguleren en afstemming van het vergunningentraject rondom deze voorzieningen. (dit is in de raming opgenomen als gestuurde boring).
» Afstemming faunapassages in het dek van de Centraleweg

▪ Rijkswaterstaat

Afstemming over Lindonk over het bergend vermogen, vergunningen en ontwerp. Het Waterschap kan als gebiedspartner betrokken blijven bij de planvorming en ecologische afstemming.
Acties die nodig zijn om te voorkomen dat het ontwerp zorgt voor belemmeringen:
» Waterbergingscapaciteit berekenen en vastleggen.
» Controleren of bomen en uitkijktoren geen belemmering zijn.
» Onderzoeken of de afsluitbare duiker een rol kan spelen tijdens vloedrisico (gesloten en bij eb weer geopend, zodat de capaciteit optimaal gewaarborgd blijft).
» Controleren of bomen de doorstroming niet belemmeren en de zichtlijnen voor veiligheid hinderen.

▪ Tennet

Afstemming met TenneT vanwege de aanleg van het tracé en de planning van de vergraving van de 150kV-leiding.

▪ Provincie

Het opnemen van het eiland als ecologische stapsteen binnen het Natuurnetwerk Brabant (NNB) zou een waardevolle vervolgstap zijn voor het Natuurpark. Afstemming met de provincie is hierbij nodig, evenals afspraken over beheer en betrokkenheid van mogelijke stakeholders.

Selectie beheerder

Direct na de aanleg moet het beheer worden opgestart. In het plan zijn als mogelijke beheerders de gemeente en Brabants Landschap genoemd. Het beheerplan, als vervolg op de door ons gemaakte beheervisie, zal moeten worden gemaakt in nauwe samenspraak met de gekozen partij. Daarbij worden de begrenzing van de gebieden, de aanplant en de beheerstrategie bepaald.

Vastberaden vooruit!

Realisatie van Natuurpark De Donge zal de nodige tijd kosten en zal waarschijnlijk gefaseerd plaatsvinden. Het is van groot belang dat er een ambtelijke en bestuurlijke trekker komen die er, ook bij sterke tegenwind en bestuurlijke veranderingen, voor zorgen dat de plannen doorgang vinden.
Ondanks de onzekerheden die invloed kunnen hebben op uitvoering, ligt er een geweldig plan, dat bijdraagt aan een hoge kwaliteit van leven van inwoners van de gemeente. Een plan dat vraagt om enthousiasme en het vrijmaken van financiële middelen om, zodra er meer duidelijkheid is over de aanpak van de dijken in het plangebied, verder uit te werken op basis van alle benodigde onderzoeken.

BIJLAGEN

a) LESA en Beheervisie
b) Beheerparagraaf
c) Ramingen
d) Overige onderzoeken (lijst)

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Gemeente
Geertruidenberg